

E 479
Lu = 5437
ID = 987046
id = 214207488

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE

**STROKOVNE PODLAGE ZA VKLJUČITEV
SLOVENIJE V VSEEVROPSKO SHEMA
CERTIFICIRANJA GOZDOV
(Pan-European Forest Certification)**

**Franc FERLIN,
Mitja PIŠKUR, Darij KRAJČIČ, Matjaž ČATER,
Marko KOVAČ, Robert MAVSAR, Nikolaj TORELLI**

Ljubljana, marec 2002

GDK 903:973:(497.12):(4)

K.b.: certificiranje gozdov, pospodarjenje z gozdom, trojnostno pospodarjenje,
gozdarska politika, mednarodna politika, standard kakovosti, Evropska unija,
Slovenija

TD: 2:13

GOZDARSKA KNJIŽNICA

K E

479

22002000089

UNIVERZA V LJUBLJANI, GIS 8

COBISS 8

Izdajatelj:

Gozdarski inštitut Slovenije

Naročnik:

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Glavni in odgovorni urednik:

Mag. Franc FERLIN

Tehnični urednik:

Mag. Franc FERLIN

VSEBINA

I	SPLOŠNI DEL	
1	UVOD	5
2	CILJI PROJEKTA	5
3	METODE DELA	6
3.1	MERILA (STANDARDI) TRAJNOSTNEGA GOSPODARJENJA	7
3.2	DRUGE SESTAVINE CERTIFIKACIJSKE SHEME	8
3.3	IZMENJAVA IZKUŠENJ S TUJINO	
4	IZHODIŠČA IN STROKOVNE PODLAGE ZA NACIONALNO CERTIFIKACIJSKO SHEMA "PEFC"	8
4.1	SPLOŠNA IZHODIŠČA IN POSTOPKI	8
4.2	SESTAVINE CERTIFIKACIJSKE SHEME	10
4.2.1	Merila (standardi) za certifikacijo gozdov	10
4.2.2	Prostorske ravni certifikacije gozdov	16
4.2.3	Postopki presoj in certifikacije	17
4.2.4	Verifikacija nadzora proizvodne verige	20
4.2.5	Blagovna znamka PEFC in logotip	22
5	PREDLOG ORGANIZIRANOSTI "PEFC" SLOVENIJA	23
5.2	PEFC IZHODIŠČA	23
5.3	ORGANIZIRANOST "PEFC" SLOVENIJA	23
5.3.1	Upravno telo "PEFC" Slovenija	23
5.3.2	Certifikacijsko telo	24
5.4	FINANCIRANJE IN STROŠKI	25
5.4.1	Financiranje upravnega telesa	25
5.4.2	Stroški certifikacije	25
6	OSTALA PRIPOROČILA	27
7	DEFINICIJE POJMOV	27
8	GLAVNI VIRI	29
9	ZAHVALA	30

II PRILOGE

1	PREDLOG MERIL IN KAZALNIKOV TRAJNOSTNEGA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI V SLOVENIJI	31
2	PREDLOG SMERNIC TRAJNOSTNEGA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI V SLOVENIJI	49
3	PREDLOG ORGANIZIRANOSTI "PEFC" SLOVENIJA IN POSTOPKOV CERTIFICIRANJE GOZDOV	55
4	PREDLOG POSTOPKOV »PEFC« ZA CERTIFICIRANJE POREKLA LESA IN LESNIH IZDELKOV	65
5	PREDLOG POSTOPKOV IN NAVODILA ZA UPORABO BLAGOVNE ZNAMKE IN LOGOTIPA "PEFC"	73

1 UVOD

Skupni okviri Vse-evropske certifikacije gozdov (*Pan-European Forest Certification*) so bili oblikovani (s prejetjem memoranduma s strani 14 evropskih organizacij) v oktobru 1988, sprejeti pa v juniju 1999. Dopolnitve teh certifikacijskih okvirov so si sledile v novembru 1999, februarju 2000 in januarju 2001.

Formalni predstavnik vse-evropskega sistema certifikacije gozdov je organizacija, imenovana Svet (*Pan-European Forest Certification Council - PEFC*), s sedežem v Luksemburgu, ki je bila ustanovljena s ciljem (glej Statut):

- Promocije trajnostnega gospodarjenja z gozdovi preko implementacije vse-evropske certifikacije gozdov,
- Opravljanja funkcije upravnega telesa vse-evropske certifikacijske sheme,
- Koordinacije in nadaljnega razvoja implementacije vse-evropske certifikacijske sheme,
- Ocenjevanja skladnosti certifikacijskih shem (z zahtevami PEFC), ki se vključujejo v PEFC.

Namen certifikacijske sheme PEFC je vzpostaviti mednarodno kredibilne okvire za "gozdne" certifikacijske sheme in iniciative posameznih evropskih držav, ki bi želele doseči vzajemno mednarodno priznavanje.

PEFC iniciativo so sicer pričeli lastniki gozdov Finske, Nemčije, Francije, Norveške, Avstrije in Švedske z nekaterimi predstavniki lesne industrije. V razvoj PEFC so bili kasneje vključeni predstavniki naslednjih držav: Belgije, Kanade, Češke, Danske, Velike Britanije, Madžarske, Irske, Latvije, Luksemburga, Portugalske, Španije, Švice in tudi Slovenije. Število članic PEFC sedaj znaša 18 (marec, 2002). Prošnjo za polnopravno članstvo je posredovala tudi Slovenija.

2 CILJI PROJEKTA

Temeljni cilj projekta, ki ga je postavilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), je bil pripraviti vse potrebne podlage za vključitev Slovenije v sistem Vseevropskega certificiranja gozdov PEFC.

Po posameznih segmentih so bili cilji s strani MKGP opredeljeni takole:

- 1) Izdelava osnutka nacionalnih meril in kazalnikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji (skladno z vse-evropskimi merili in kazalniki),
- 2) Vzpostavitev potrebnih mednarodnih stikov z državami, članicami PEFC;
- 3) Določitev certifikacijskih regij v Sloveniji,
- 4) Izdelava osnutka nacionalne certifikacijske sheme (z osnutkom nacionalne liste kriterijev in indikatorjev trajnostnega gospodarjenja z gozdovi).

V toku projekta smo te cilje prilagodili dejanskim zahtevam certifikacijske sheme PEFC, kakor tudi izhodiščem oziroma politiki, na kateri naj bi temeljila slovenska certifikacijska shema. Tako smo prvi cilj dopolnili s pripravo predloga nacionalnih *smernic* trajnostnega gospodarjenja, tretji, za katerega podlage že obstajajo¹, nadomestili z novim - pripravo strokovnih podlag za *organiziranje* PEFC Slovenija, četrti cilj pa spremenili v izdelavo *strokovnih podlag*² za nacionalno certifikacijsko shemo, katere sestavni del so tudi merila, kazalniki in smernice trajnostnega gospodarjenja.

3 METODE DELA

3.1 MERILA (STANDARDI) TRAJNOSTNEGA GOSPODARJENJA

Kot temeljno izhodišče za oblikovanje nacionalnih meril (standardov) trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, to je meril in kazalnikov ter smernic, so služili naslednji mednarodni in domači dokumenti:

- Vse-evropska merila in kazalniki trajnostnega gospodarjenja z gozdovi (Lizbonska resolucija L2/1);
- Merila in kazalniki nekaterih drugih držav, zlasti Avstrije, Nemčije in Švice, ki so sestavni del njihovih sprejetih certifikacijskih shem;
- Vse-evropske operativne smernice trajnostnega gospodarjenja z gozdovi (Lizbonska resolucija L2/2)
- Zakon o gozdovih (ZOG, 1993) in Program razvoja gozdov v Sloveniji (NPRG, 1996) - kot temeljni dokument za kazalnike, zlasti pa za smernice;
- Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (PGGN, 1998), Pravilnik o varstvu gozdov (PVG, 2000) ter Pravilnik o lovskogojitvenem načrtovanju (1999);
- Rezultati CRP projekta (1998-2000) "Ohranjanje in primerno povečanje biotske pestrosti v slovenskih gozdovih", zlasti "Predlog kazalnikov biotske pestrosti gozdov v Sloveniji" (FERLIN, 2001).

Kot izhodišče za oblikovanje nacionalnih meril in kazalnikov so, skladno z usmeritvami PEFC, služila sprejeta vse-evropska merila in kazalniki, ki smo jih najprej natančno analizirali z vidika primernosti / ustreznosti za certifikacijo gozdov v naših razmerah. Primernost smo za potrebe certifikacije ocenili tako na splošno, kakor tudi po možnih teritorialno-organizacijskih

¹ Določitev certifikacijskih regij v kontekstu našega (želenega) prostorskega pristopa zaenkrat ni bila aktualna. Glede na dejstvo, da regije (gozdnogospodarska območja) pri nas že obstajajo in da regija v kontekstu PEFC služi predvsem kot administrativna (in ne fitogeografska) kategorija, lahko regije za certifikacijske potrebe brez težav oblikujemo (npr. z združevanjem obstoječih) in sicer skladno s končnimi odločitvami glede teritorialne organiziranosti "PEFC Slovenija".

² Od oblikovanja Foruma in ustanovitve upravnega telesa "PEFC Slovenija" (kot nosilca certifikacijske sheme) pravzaprav šele zavisi priprava predloga certifikacijske sheme z vsemi potrebnimi sestavinami, ki bi ga "PEFC Slovenija" poslal v presojo in sprejem evropskemu Svetu PEFC. Zato lahko v tej fazi (predhodno), ko enega in drugega še nimamo, pripravimo le vse potrebne strokovne podlage in izhodišča za nacionalno certifikacijsko shemo.

ravnih (nacionalna, regionalna, lokalna), vsebinskih kategorijah gozdov (vsi gozdovi, posamezni tipi gozdov in/ali gospodarski razredi) ter lastništvu gozdov. Sočasno smo tem kazalnikom, na podlagi podrobnih analiz naših obstoječih 'elementov' (pravnih aktov in pravilnikov ter programa razvoja gozdov) kakor tudi rezultatov predhodnega projekta (predloga kazalnikov biotske pestrosti gozdov), dodajali primerne slovenske kazalnike oziroma, če je bilo potrebno, ustrezno prilagajali vse-evropske. Pri tem smo vključili tudi praktične izkušnje. Tako je nastal prvi osnutek nacionalnih meril in kazalnikov, ki smo ga poslali v širše strokovno usklajevanje znotraj GIS. Na podlagi pripomb in predlogov je nastal končni strokovni predlog meril in kazalnikov trajnostnega gospodarjenja, ki bo podlaga za široko strokovno in interesno usklajevanje (npr. v okviru delovne skupine vseh zainteresiranih strani) ter končni sprejem.

Po podobnem postopku je nastal tudi predlog nacionalnih smernic trajnostnega gospodarjenja. Pri slednjih je kot glavno izhodišče za primerjave, prilagajanje vse-evropskih in oblikovanje dodatnih slovenskih usmeritev, služil NPRG. Vse-evropske smernice smo tako po potrebi prilagodili ali jim dodali naše izvirne smernice.

Predlog obeh zgornjih dokumentov smo prikazali tabelarno, in sicer tako, da je v njem (preko oblike teksta) jasno razviden izvor kazalnikov ali smernic in sicer v treh kategorijah: (a) ohranjen evropski tekst, (b) spremenjen / prilagojen evropski tekst in (c) izviren slovenski tekst. Prikazali smo tudi okvirno primerjavo naših dveh predlogov z izhodiščnima vse-evropskima dokumentoma (v primeru kazalnikov tudi z izbranimi shemami drugih držav). Posebej smo (pri kazalnikih) analizirali razpoložljivosti informacij oziroma podatkovnih virov, od katerih zavisi uresničljivost našega predloga.

3.2 DRUGE SESTAVINE CERTIFIKACIJSKE SHEME

Priprava izhodišč in strokovnih podlag za druge sestavine certifikacijske sheme je temeljila zlasti na analizi:

- tehničnega dokumenta PEFC z vsemi njegovimi prilogami (1 - 7), ki predstavlja obvezna izhodišča, usmeritve, postopke in navodila za oblikovanje nacionalnih certifikacijskih shem;
- sprejetih certifikacijskih shem PEFC (posameznih sestavin) drugih držav ter njihovih izkušenj na tem področju;
- sorodnih certifikacijskih shem (zlasti FSC);
- ustreznih drugih strokovnih podlag s področja certifikacije.

3.3 IZMENJAVA IZKUŠENJ S TUJINO

Izmenjava izkušenj s tujino je temeljila pretežno na individualni ravni (posameznih raziskovalcev). Načrtovanega obiska v Avstrijo zaradi izjemno kratkega časa nismo uspeli realizirati, smo pa - sočasno z udeležbo na delavnici v Budimpešti, kjer smo na ekspertni ravni usklajevali dopolnitve / prilagoditve vse-evropskih kazalnikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi - obiskali oziroma navezali stike z Madžarsko (Združenje lastnikov gozdov), ki se prav tako pripravlja na vključitev v certifikacijsko shemo PEFC. Seznanili³ smo se z njihovimi izhodišči in problemi pri vključevanju v PEFC.

4 IZHODIŠČA IN STROKOVNE PODLAGE ZA NACIONALNO CERTIFIKACIJSKO SHEMO "PEFC"

4.1 SPLOŠNA PEFC IZHODIŠČA IN POSTOPKI

Skupne elemente in zahteve, ki jih morajo izpolnjevati certifikacijske sheme, ki želijo biti vključene v PEFC in uporabljati njegovo blagovno znamko so opredeljene v tehničnem dokumentu PEFC (*Common Elements and Requirements - Technical Document*). Te zahteve so definirane kot minimalne in naj bi "prispevale k pospeševanju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi (TGG) ter zagotavljale potrošnikom, da proizvodi z oznako PEFC izhajajo iz gozdov, v katerih se trajnostno gospodari oziroma da takšni proizvodi pospešujejo TGG".

S ciljem zagotovitve zadostne stopnje skladnosti in primerljivosti nacionalnih certifikacijskih shem, tehnični dokument PEFC določa minimalne zahteve za naslednje aspekte certifikacije:

-
- ³ Obisk sedeža Madžarskega združenja lastnikov gozdov je pokazal, da so:
- madžarski lastniki gozdov že bistveno bolj organizirani (čeprav je v združenja vključenih razmeroma malo zasebnih gozdov – okrog 10 % površine) kot v Sloveniji; med drugim so vzpostavili tudi zelo zanimivo obliko skupnega upravljanja in gospodarjenja z zasebnimi gozdovi, ki temelji na prostovoljnem združevanju lastnikov gozdov (preko t.i. integratorjev);
 - da je njihovo združenje včlanjeno in aktivno v CEPF (Evropska konfederacija lastnikov gozdov) in da ga proračunsko podpira država (poleg virov iz članarin);
 - da so v pogledu PEFC certifikacije za nami (niso še npr. pripravili strokovnih podlag / certifikacijske sheme, iniciative za oblikovanje Foruma še niso stekle);
 - da so v pogledu FSC certifikacije, ki jo sicer podpira WWF, že precej pred nami: certificirali so že državne gozdove dveh (od 19 državnih) gozdarskih podjetij, vendar pa nimajo svojega certifikacijskega telesa (certificiranje gozdov je opravila firma iz Holandije) niti nacionalnih standardov za certifikacijo gozdov;
 - da lastniki gozdov niso pripravljeni prevzeti stroškov certifikacije, zato upajo na državno subvencijo, in sicer skoraj v celoti; v primeru PEFC naj bi država tako 100 % pokrila stroške delovanja PEFC upravnega telesa ter krila do 80 % stroškov pridobitve in nadzora certifikatov (podoben princip sofinanciranja imajo že pri izdelavi gozdnogospodarskih načrtov);
 - da bi sicer v primeru PEFC uveljavili t.i. regijski pristop certificiranja gozdov.

- certifikacijska merila (*criteria*),
- prostorske ravni certifikacije gozdov,
- postopke presoj (*audit*) in certifikacije, vključno z reševanjem sporov;
- verifikacijo kontrole proizvodne verige (*Chain of Custody*),
- uporabo blagovne znamke in logotipa PEFC.

Ti vidiki certifikacije so tudi glavni sestavni deli nacionalne certifikacijske sheme. Širši sestavni del je tudi predlog nacionalne organizacije PEFC z določitvijo stroškov certifikacije. Tudi definicije pojmov so pomemben sestavni del certifikacijske sheme. Postopki priprave so podrobno definirani v tehničnem dokumentu oziroma njegovih prilogi št. 5. Nanašajo se zlasti na pripravo nacionalnih meril (v PEFC imenovanih tudi 'standardov') trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Ključni začetni korak v procesu priprave nacionalne certifikacijske sheme (zlasti standardov TGG) pa je organiziranje delovne skupine (Foruma)⁴ vseh zainteresiranih strani.

Vse certifikacijske sheme (nacionalne, regionalne ali za nižje ravni) mora sprejeti mednarodno upravno (*International Governing Body*) telo PEFC oziroma Svet (PEFCC). Postopki sprejemanja nacionalnih shem upoštevajo smernice ISO 61 in 62 (npr. minimalna dolžina roka na razpolago za pripombe je 60 dni).

Prijavitelj sheme - nacionalno upravno telo (*National Governing Body*) - mora prošnji za sprejem certifikacijske sheme, ki jo naslovi na PEFCC (v Luksemburg), poleg predloga certifikacijske sheme priložiti tudi izpolnjen vprašalnik (Sekretariata PEFC) z opisom, kako so bila vse-evropska merila in smernice uporabljene kot referenčna baza za določitev nacionalnih certifikacijskih meril. V zvezi z vsebino, ki jo zahteva vprašalnik, sta vsebinsko najpomembnejši vprašanji glede tega, ali sta bil opravljeni ocena primernosti / ustreznosti ter razlaga (tolmačenje) 'elementov'⁵ trajnostnega gospodarjenja v nacionalnih razmerah. Razvojni proces pri oblikovanju nacionalne certifikacijske sheme (mišljeni pri tem so standardi TGG) namreč mora upoštevati te ključne elemente pri oblikovanju certifikacijskih standardov. Zato je tudi potreben podroben opis tega razvojnega procesa, s čimer naj bi se olajšalo sprejem certifikacijske sheme s strani Sveta PEFC.

⁴ Predlog sestave Foruma je podan v naslednjem poglavju.

⁵ Elementi, ki jih kot podlago za razvoj nacionalnih certifikacijskih meril določa tehnični dokument PEFC v svoji prilogi št. 5, so: vse-evropska merila, vse-evropski kazalniki, vse-evropske operativne smernice, domači zakoni in regulativa ter ILO konvencije.

4.2 SESTAVINE CERTIFIKACIJSKE SHEME

4.2.1 Merila (standardi) za certifikacijo gozdov

4.2.1.1 Vse-evropska merila trajnostnega gospodarjenja

4.2.1.1.1 Tehnična izhodišča

Skladno s tehničnim dokumentom "certifikacijska merila pokrivajo vse funkcije gozdov, ekološke, ekonomske in socialne". "Certifikacijska merila⁶, ki se uporabljajo v PEFC, temeljijo na šestih vse-evropskih merilih trajnostnega gospodarjenja z gozdovi kot skupnem okviru«. Na tej podlagi se pripravijo ustrezna nacionalna merila, ki "spoštujejo relevantne pravne zahteve, nacionalne politike in programe".

Podlaga za oblikovanje kazalnikov za spremljanje in poročanje v okviru PEFC so vse-evropski kazalniki⁷ trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki služijo kot referenčna osnova za pripravo nacionalnih kazalnikov. Tehnični dokument dopušča, da "posamezne države prosto, nadalje izpopolnjujejo vse-evropske kazalnike na nacionalni ravni". Vse-evropske operativne smernice⁸ trajnostnega gospodarjenja "tvorijo dodatno referenčno osnovo za pripravo in izpopolnjevanje nacionalnih in regionalnih certifikacijskih meril". Ker vsi kazalniki in smernice niso popolnoma ustrezni za nacionalne razmere, "služijo kot okvir, ki ga je potrebno razlagati tako kot je to primerno v nacionalnih in regionalnih razmerah".

Nacionalna certifikacijska merila, ki jih je potrebno pripraviti, "pokrivajo vse relevantne vidike TGG" in sicer tako "stanje gozdov in elemente gospodarjenja ali administrativnih sistemov, ki so relevantni za uresničevanja trajnostnega gospodarjenja". Pri pripravi nacionalnih meril in presoji trajnostnega gospodarjenja z gozdovi tehnični dokument PEFC izhaja tudi iz načela, da se "pri uresničevanju TGG spoštujejo vse ratificirane ILO konvencije". Poleg tega priporoča, "da se pri pripravi in izpopolnjevanju nacionalnih in regionalnih certifikacijskih meril upošteva ILO Kodeks varne in zdrave prakse v gozdarstvu."

Tehnični dokument PEFC podrobno opredeljuje tudi sam postopek priprave nacionalnih certifikacijskih meril, ki mora biti neodvisen od certifikacijskega procesa. Tako določa, da:

- "se certifikacijska merila pripravijo / izpopolnjujejo in sprejemajo na nacionalni, regionalni ali kateri drugi sub-nacionalni ravni;
- proces razvoja certifikacijskih meril *iniciirajo lastniki gozdov*,
- se k sodelovanju povabi vse relevantne zainteresirane strani ter da se njihove poglede dokumentira in prouči na odprt in transparentni način".

⁶ Ta merila so priložena tehničnemu dokumentu PEFC (kot njegov aneks 2).

⁷ Ti kazalniki so priloženi tehničnemu dokumentu PEFC (kot njegov aneks 3).

⁸ Te smernice so priložene tehničnemu dokumentu PEFC (kot njegov aneks 4).

Tehnični dokument tudi predvideva, da se "transparentno predstavi različne korake v procesu razvoja certifikacijskih meril, rezultate pa objavi". Pri sprejemanju naj bi bilo "soglasje cilj, ne pa tudi predpogoj za odločitve o merilih". Predvidene so tudi "periodične revizije in kontinuirano izboljševanje certifikacijskih meril". Za pripravo in usklajevanje nacionalnih certifikacijskih meril je v dodatku št. 5 tehničnega dokumenta, kjer je še nekoliko podrobneje opredeljen razvojni proces priprave in sprejemanja certifikacijske sheme, predvidena ustanovitev *Foruma* (npr. delovne skupine, komiteja, sveta) kot prvega dejanja za začetek tega procesa. Forum naj bi sestavljale vse zainteresirane strani (lastniki gozdov, lesna industrija, NVO-ji, sindikati itd.). Koraki in naloge tega Foruma so naslednji: (a) ocena primernosti elementov trajnostnega gospodarjenja, (b) razlaga elementov trajnostnega gospodarjenja v nacionalnih razmerah ter (c) določitev elementov trajnostnega gospodarjenja (mišljena je zlasti določitev nacionalnih kazalnikov in smernic). Posebej je priporočena tudi pilotna⁹ študija, ki naj bi bila uporaben instrument pri razvoju tega procesa, zlasti za preizkušanje in utemeljevanje primernosti predlaganih nacionalnih certifikacijskih meril (za sprejetje s strani PEFC) kakor tudi za stroškovno ovrednotenje predlaganega sistema certifikacije.

4.2.1.1.2 Povzetek vsebine

Okvirna vse-evropska merila, na katerih temeljijo tako kazalniki kot smernice trajnostnega gospodarjenja, so naslednja:

- 1) ohranjanje in primerna krepitev gozdnih virov ter njihov prispevek h globalnim krogotokom ogljika,
- 2) ohranjanje zdravja in vitalnosti gozdnih ekosistemov,
- 3) ohranjanje in vzpodbujanje proizvodnih funkcij gozdov (lesnih in nelesnih),
- 4) vzdrževanje, ohranjanje in primerno povečevanje biotske pestrosti v gozdnih ekosistemih,
- 5) vzdrževanje in primerna krepitev varovalnih funkcij pri gospodarjenju z gozdom (zlasti varovanje tal in vode),
- 6) vzdrževanje drugih socio-ekonomskih funkcij in pogojev.

Vsebina vse-evropskih kazalnikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v okviru gornjih meril je okvirno predstavljena v tabeli št. 1 (v naslednjem podpoglavju), podrobno pa v prilogi št. 1 te študije, skupaj s slovenskim predlogom. V tabeli št. 1 je zaradi obsežnosti predstavljena le raven do pod-meril (konceptnih področij), kvantitativni in deskriptivni kazalniki pa so podani le številčno.

Vse-evropske operativne smernice trajnostnega gospodarjenja z gozdov so, podobno kot kazalniki opredeljene po posameznih merilih in sicer ločeno na smernice za gozdnogospodarsko načrtovanje in smernice za gozdnogospodarsko prakso. Večina teh

⁹ Skladno z najnovejšimi priporočili ekspertne skupine za izboljševanje vse-evropskih certifikacijskih okvirov PEFC (*Final Report*, INDUFOR, 2002) je pričakovati, da bo izvedba pilotne študije kmalu postala obvezujoča, t.j. predpogoj za sprejem nacionalnih certifikacijskih shem s strani PEFC.

smernic je že vsebovana v našem NPRG. Podrobno so te smernice prikazane v prilogi št. 2 te študije, skupaj s slovenskim predlogom.

4.2.1.2 Nacionalna merila trajnostnega gospodarjenja

4.2.1.2.1 Tehnična izhodišča

Izhodišča za pristop / politiko pri certificiranju gozdov v Sloveniji naj bi - skladno z našo gozdarsko zakonodajo in predpisi, NPRG, organizacijo gozdarstva, obstoječimi načrti, evidencami in bazami podatkov ter strokovno tradicijo in prakso sonaravnega gospodarjenja z gozdovi bila naslednja:

- 1) Slovenski certifikacijski standardi za trajnostno gospodarjenje z gozdovi temeljijo na vse-evropski shemi meril in kazalnikov trajnostnega gospodarjenja ter operativnih smernic. Le-te ustrezno prilagodimo in dopolnimo z našimi "standardi". Takšni nacionalni standardi trajnostnega gospodarjenja z gozdovi lahko služijo kot enotno izhodišče za vse potencialne certifikacijske sheme (npr. FSC), in ne le za PEFC.
- 2) Glede na to, da je priprava in sprejem nacionalnih standardov trajnostnega gospodarjenja - skladno z mednarodnimi zavezami in principi (transparentnosti in participacije) v bistvu državna zaveza (po Lizbonski resoluciji L2), bi morala tudi inicijativo za usklajevanje in sprejem nacionalnih meril in kazalnikov trajnostnega gospodarjenja pravzaprav prevzeti država. Tako naj bi MKGP, podobno kot je to sicer običajno, prevzelo inicijativo za oblikovanje in imenovanje ustrezne delovne skupine (v certifikacijskem izrazoslovju imenovane Forum) zainteresiranih skupin, v kateri bi bili ti dokumenti usklajeni, kasneje pa sprejeti tudi na državni (in ne samo na nevladni) ravni. Na ta način bi bilo s strani države predhodno narejeno vse, kar je sicer v nacionalnem interesu oziroma zaveza države po resoluciji L2.
- 3) Proces usklajevanja in razvoja meril (standardov) trajnostnega gospodarjenja z gozdovi za certifikacijske potrebe PEFC bi lahko v Sloveniji, v imenu organizacij lastnikov gozdov, iniciirala tudi Kmetijsko-gozdarska zbornica.
- 4) Raven slovenskih certifikacijskih standardov trajnostnega gospodarjenja naj bi bila enaka 'standardom', ki so sicer določeni z zakonom o gozdovih, predpisi, NPRG, načrti za gospodarjenje ter uveljavljenimi strokovnimi načeli.
- 5) Glede na našo gozdarsko tradicijo, raven in kakovost sonaravnega gospodarjenja ter ohranjenost gozdov, zaradi katerih bi si načelno vsi naši gozdovi zaslužili certifikat trajnostnega gospodarjenja, kakor tudi zaradi racionalnosti, zlasti zmanjšanja stroškov certifikacije gozdov, predlagamo pristop, pri katerem bi se v prvi fazi certificirali vsi gozdovi v Sloveniji naenkrat, ne glede na lastništvo. Ponovne presoja naj bi se izvajale na 10 let. Kontrole skladnosti gospodarjenja (s standardi) pa naj bi se - skladno z načrtom monitoringa in presoj - izvajale tudi na individualni ali skupinski ravni (ravni posameznih nosilcev / uporabnikov blagovne znamke in loga PEFC).
- 6) Za presojanje skladnosti gospodarjenja s sprejetimi merili (standardi) se uporabijo načrti, podatki in informacije ter evidence o stanju in razvoju gozdov ter gospodarjenju, s katerimi razpolagata javna gozdarska služba in gozdarska inšpekcija. Dodaten

(kvantitativni) monitoring stanja gozdov in gospodarjenja za potrebe splošnih certifikacijskih presoj na nacionalni ali regionalni ravni zato ni potreben. Opravljajo pa se dodatne (kvalitativne) presoje skladnosti gospodarjenja s certifikacijskimi merili na podlagi deskriptivnih kazalnikov in smernic TGG.

7) Forum kot neformalno delovno skupino, ki bi usklajevala nacionalna merila (standarde) trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, naj bi sestavljali predstavniki zainteresiranih strani (*stakeholders*), ki so kakorkoli povezane z gozdovi in gozdnim prostorom, gospodarjenjem z gozdom in lesom. Takšne institucije, organizacije in združenja so (povzeto po prilogi št. 3 te študije):

- Kmetijsko gozdarska zbornica (gozdarski del)
- Gospodarska zbornica Slovenije (gozdarski, lesarski, papirniški del)
- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov (gozdarski del)
- predstavnik združenj lastnikov gozdov v Sloveniji
- Gospodarsko interesno združenje gozdarstva
- Sindikati s področja gozdarstva
- Lovska zveza Slovenije
- Predstavniki nevladnih organizacij (gozdovi, okolje, narava)
- Zveza za varstvo potrošnikov
- Zavod za gozdove Slovenije
- Zavod za ohranjanje narave Republike Slovenije
- Gozdarski inštitut Slovenije
- Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

V primeru, da bi šlo za delovno skupino, katere naloga bi bila usklajevanje in priprava t.i. vladnih meril (kazalnikov in smernic trajnostnega gospodarjenja z gozdovi) - skladno z zgoraj predlaganim prvim in drugim izhodiščem - bi bilo lahko število predlaganih, interesnih (nevladnih) predstavnikov v Forumu manjše, v primeru priprave t.i. nevladnih / certifikacijskih meril (kazalnikov in smernic, ki bi služili le certifikaciji gozdov) - skladno z zgoraj predlaganim tretjim izhodiščem - pa večje. V vsakem primeru pa bi – zaradi vsebinske narave - prevladovali predstavniki »gozdnih« interesov.

4.2.1.2.2 Povzetek vsebine

Predlog meril in kazalnikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji (priloga št. 1 te študije, okvirni pregled v tabeli tega podpoglavja) vključuje ekološke, ekonomske in socialne vidike trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, upošteva vsa mednarodna izhodišča (vse-evropska merila in kazalnike), domače pravne, strateško-politične in strokovno-informacijske podlage, našo gozdarsko tradicijo, lastniško razdrobljenostjo ter organizacijo in prakso (sonaravnega) gospodarjenja z gozdovi. Predlog temelji – podobno kot izhodiščni vse-evropski – na šestih merilih trajnostnega gospodarjenja, ki so razdeljena na posamezna konceptna področja (*»concept areas«*), znotraj le teh pa so opredeljeni posamezni opisni (kvalitativni) in kvantitativni kazalniki.

V primerjavi z izvirno vse-evropsko shemo meril, konceptnih področij in kazalnikov trajnostnega gospodarjenja (resolucija L2/ priloga 1, 2), je za naš predlog značilno (glej tabelo št. 1 in prilogo št. 1):

- enako število meril (6), ki so popolnoma enaka vse-evropskim,
- nekoliko več konceptnih področij (naših je 23, evropskih je 21) in z njimi povezanih deskriptivnih kazalnikov (gre za kompleksne¹⁰ deskriptivne kazalnike, ki temeljijo na pravno-regulativnih, strateško-političnih, ekonomskih in informacijskih okvirih);
- precej večje število kvantitativnih kazalnikov (naših je skupno 54, od tega vse-evropskih 20, kar pomeni, da je dodanih 34 izvernih kazalnikov), ki med drugim izvira tudi iz dejstva, da so naši kazalniki pripravljeni za vse možne ravni (nacionalno, regionalno, lokalno, vsebinsko - po tipih gozdov, in lastniško). Ugotavljanje teh kazalnikov temelji skoraj izključno na obstoječih informacijah, podatkovnih virih in evidencah (javne gozdarske službe in gozdarske inšpekcije), ki so že zagotovljeni za dobrih 90 % kazalnikov. Pri manjšem številu predlaganih kazalnikov (~ 20 %) je potrebno dodatno ali podrobneje opredeliti metodologije ugotavljanja - če seveda bodo v okviru Foruma izbrani kot relevantni - vključno s kritičnimi mejami / pragi za ocenjevanje in z njimi povezanimi odločitvami.

Okvirna primerjava našega predloga kvantitativnih kazalnikov z izbranimi evropskimi državami (v okviru njihovih sprejetih certifikacijskih shem) kaže, da je število naših kazalnikov npr. bistveno večje od švicarskega (Švica ima skupno 28 visoko aglomeriranih kazalnikov, zato je primerljivost nepopolna), nekoliko manjše od avstrijskega (Avstrija ima 62 kazalnikov) ter bistveno manjše od nemškega (Nemčija ima 121 kazalnikov, vendar tudi v tem primeru primerljivost ni popolna, ker so ti kazalniki podrobnejši). Na vsak način pa je naš predlog – tako kot tudi kazalniki drugih držav - odraz nacionalne specifike.

Predlog *smernic za trajnostno gospodarjenje z gozdovi* v Sloveniji (priloga št. 2 te študije) v celoti temelji na vseevropskih operativnih smernicah, katerim so dodane ustrezne slovenske smernice (zlasti na podlagi NPRG). Vsebuje skupno 48 usmeritev (za načrtovanje in za prakso gospodarjenja), med katerimi je kar 30 nespremenjenih evropskih, 15 evropskih smernic je ustrezno prilagojenih / dopolnjenih z našimi smernicami, le 3 smernice pa so izvirno dodane.

¹⁰ Če bi upoštevali pravno-regulativne, strateško-politične, ekonomske in informacijske okvire za samostojne kazalnike, bi bilo število takšnih deskriptivnih kazalnikov 4-krat večje.

Preglednica 1: Okvirni¹¹ pregled vse-evropskih in predlaganih slovenskih meril, konceptnih področij in (števil) kvantitativnih (K) in deskriptivnih (D) kazalnikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi

VSE-EVROPSKO MERILO	VSE-EVROPSKA SCHEMA		SLOVENSKI ¹² PREDLOG			
	KONCEPTNO PODROČJE	K	D	KONCEPTNO PODROČJE	K	D
1. Ohranjanje in primerna krepitev gozdnih virov ter njihov prispevek h globalnim krogotokom ogljika	1. splošna zmožnost 2. raba tal in gozdov 3. lesna zaloga 4. ravnovesje ogljika	0 1 1 1	1 1 1 1	1. splošna zmožnost 2. raba tal in površina gozdov 3. lesna zaloga in prirastek gozdov 4. ravnovesje ogljika	0 1 2 2	1 1 1 1
2. Ohranjanje zdravja in vitalnosti gozdnih ekosistemov	1. splošno, zdr, stanje, vitalnost, poškodbe po dejavnih, sanacije, spremembe ravnovesja hranil	4	1	1. splošno, zdr, stanje, vitalnost, poškodbe po dejavnih, sanacije, spremembe ravnovesja hranil	5	1
3. Ohranjanje in vzpodbujanje proizvodnih funkcij gozdov (lesnih in nelesnih)	1. proizvodnja lesa 2. nelesni proizvodi	2 1	1 1	1. intenzivnost gospodarjenja 2. kakovost in sonaravnost gospodarjenja 3. nelesni gozdni proizvodi	6 2 2	1 1 1
4. Vzdrževanje, ohranjanje in primerno povečevanje biotske pestrosti v gozdnih ekosistemih	1. splošni pogoji 2. reprezentativni, redki in ranljivi gozdni ekosistemi, 3. ogrožene vrste 4. biotska pestrost v proizvodnih gozdovih	0 1 1 3	1 1 1 1	1. splošni pogoji 2. reprezentativni, redki in ranljivi gozdni ekosistemi, habitatni tipi in naravne vrednote 3. ogrožene vrste in njihovi habitati 4. biotska pestrost v proizvodnih gozdovih	0 5 3 12	1 1 1 1
5. Vzdrževanje in primerna krepitev varovalnih funkcij pri gospodarjenju z gozdom (zlasti varovanje tal in vode)	1. splošno varstvo 2. talna erozija 3. ohranjanje vode v gozdovih	0 1 1	1 1 1	1. splošno varstvo 2. talna erozija 3. ohranjanje voda v gozdovih	0 2 2	1 1 1
6. Vzdrževanje drugih socio-ekonomskih funkcij in pogojev	1. pomembnost gozdnega sektorja 2. rekreacijske storitve 3. možnosti za zaposlovanje 4. raziskave in poklicno izobraževanje 5. ozaveščenost javnosti 6. sodelovanje javnosti 7. kulturne vrednote	1 1 1 0 0 0 0	1 1 1 1 1 1 1	1. splošno-družbeni pomen gozdov 2. ekonomski pomen gozdarskega sektorja 3. rekreacijske storitve 4. možnosti za zaposlovanje 5. raziskave in poklicno izobraževanje 6. obveščenost javnosti 7. sodelovanje javnosti 8. kulturne vrednote	2 1 2 1 3 0 0 1	1 1 1 1 1 1 1 1
SKUPAJ (število)		20	21		54	23

¹¹ Podroben prikaz meril, konceptnih področij in kazalnikov prikazuje priloga št. 1 te študije.

¹² Slovenske spremembe in dopolnitve vse-evropskih okvirov so prikazane v ležečem tekstu.

4.2.2 Prostorske ravni certifikacije gozdov

4.2.2.1 PEFC izhodišča

PEFC omogoča regionalno, skupinsko in individualno (npr. raven večjega lastnika / gozdnega obrata) certificiranje gozdov. Specifičen za PEFC, v primerjavi z drugimi certifikacijskimi shemami (npr. FSC), je zlasti regionalni pristop k certifikaciji, ki daje možnost vključevanja vseh lastnikov gozdov, ne glede na velikost posesti (s tem preprečuje siceršnje zapostavljenost malih lastnikov gozdov nasproti velikim). Zato je PEFC certifikacija še posebej primerna za razdrobljeno lastništvo gozdov.

Tehnični dokument določa, da se "skladno s principi ne-diskriminacije, prostovoljnosti in stroškovne učinkovitosti, certifikacijske enote določijo primerno nacionalnim razmeram. "Dostopna mora biti dokumentacija, ki jasno razmejuje te certifikacijske enote". S tem tudi posredno določa, da je določitev in dokumentiranje prostorsko-certifikacijskih enot sestavni del nacionalne certifikacijske sheme.

Za certifikacijo gozdov na podlagi PEFC je tako mogoče zaprositi na različnih prostorskih ravneh:

- V primeru *regionalne* certifikacije se mora najprej jasno določiti *pooblaščenca(e)*, ki bi v imenu lastnikov gozdov celotne regije zaprosili za regionalno certifikacijo. Posamezni lastniki gozdov v okviru regije pa sicer pristopajo na prostovoljni podlagi. Skladno s tehničnim dokumentom mora *relevantno telo* (PEFC ne določa, katero telo naj bi to bilo) vzpostaviti in vzdrževati *register* lastnikov gozdov (z relevantnimi podatki), ki so *udeleženi*¹³ v PEFC procesu. Potrebno je voditi tudi podatke o skupni površini njihovih gozdov.
- *Organizacije* lastnikov gozdov in drugih, ki gospodarijo z gozdovi, lahko skladno s tehničnim dokumentom zaprosijo za *skupinsko* certifikacijo. Slednja zahteva, da se vsi člani skupine zavežejo oziroma soglašajo z zahtevami certifikacijske sheme, ki so določene za skupinsko raven. Prav tako mora relevantno telo vzpostaviti in vzdrževati *register* skupine lastnikov in pripadajočih površin gozdov.
- Posamezni lastnik gozda - če tako želi - lahko zaprosi tudi za *individualno* certifikacijo gozdov.

¹³ Tehnični dokument PEFC zaenkrat ne določa minimalnega števila (ali površine gozdov) lastnikov gozdov, ki podpirajo / se vključujejo v regionalno certifikacijo preko svojega pooblaščenca. Predlog ekspertne skupine (Final Report, INDUFOR, 2002) pa je, da bi morala takšna podpora obsegati pretežno večino (npr. 80 %) lastnikov, zato je verjetno pričakovati zaostritev PEFC izhodišč v tem pogledu. Slednje bi vsekakor lahko predstavljalo velik problem za slovenske razmere.

4.2.2 Nacionalna izhodišča

Izhodišča za pristop / politiko certificiranja gozdov glede (prostorskih) ravni certificiranja gozdov v Sloveniji naj bi, upoštevaje izkušnje nekaterih drugih držav, bila naslednja:

- 1) Predlagamo najširšo "regionalno" raven certifikacije gozdov in sicer na ravni *Slovenije kot enotne regije*, podobno kot v nekaterih drugih državah (npr. nemške dežele). V primeru, da bi ocenili, da takšen pristop ne bi bil sprejet s strani PEFC, nam seveda preostane pristop certifikacije po *večjih regijah*, za katere že imamo vse ustrezne informacijske in druge podlage (gozdnogospodarska območja, gozdnogospodarski načrti). PEFC-u bi bilo, zlasti zaradi znižanja stroškov certifikacije, potrebno "ponuditi" v odobritev *čim manj* takšnih certifikacijskih regij. Le-te naj bi združevale gozdnogospodarska območja (npr. novomeško, kočevsko, postojnsko; kraško, tolminsko, blejsko in kranjsko; nazarsko, slovenjegraško, celjsko, mariborsko in prekmursko; ljubljansko in brežiško).
- 2) Pooblaščenec lastnikov gozdov v Sloveniji (z izjemo države kot lastnika) oziroma regiji bi, v primeru da organizacija lastnikov gozdov samih te odgovornosti ne bi mogla prevzeti, bi lahko bila Kmetijsko-gozdarska zbornica (KGZ).
- 3) V nacionalni certifikacijski shemi pa bi morali omogočiti tudi individualno (npr. za velike lastnike gozdov) ali skupinsko raven certifikacije gozdcv. V primeru, da zaradi objektivnih razlogov (npr. nezainteresiranost lastnikov gozdov) ne bi mogli uveljaviti certifikacije vseh gozdov naenkrat ali certifikacije celotnih regij, bi namreč lahko pričeli z individualno (npr. za državne gozdove) in skupinsko certifikacijo (za zainteresirane večje lastnike).

4.2.3 Postopki presoj in certifikacije gozdov

4.2.3.1 PEFC izhodišča

Zahteve za postopke presoj / nadzora in certifikacijske procedure PEFC, ki jih postavlja tehnični dokument, "v glavnem temeljijo na zahtevah EN 45011 (*Splošne zahteve za telesa, ki izvajajo sisteme certificiranja proizvodov*), EN 45012 (*Splošne zahteve za telesa, ki izvajajo ocene in certifikacijo / registracijo sistemov kvalitete*) in EN 30011-2 (*Kvalifikacijski kriteriji za okoljske nadzornike*)".

Proces certifikacije se skladno s tehničnim dokumentom sestoji iz naslednjih korakov:

1. *Prošnja za certifikacijo*, ki jo mora *prosilec / pooblaščen* predstavnik skupaj z relevantno¹⁴ dokumentacijo poslati certifikacijskemu telesu. Med relevantno dokumentacijo sodi *opis stanja gozdov* in *poročilo o skladnosti gospodarjenja s certifikacijskimi kriteriji (trajnostno poročilo)*, pripravljeno na podlagi nacionalnih meril in kazalnikov ter smernic TGG, ter *lista lastnikov gozdov*, ki sodelujejo pri certifikaciji.

¹⁴ Vsebina te dokumentacije v samem tehničnem dokumentu ni eksplicitno opredeljena.

2. *Proces presojanja / ocenjevanja (auditing)*: najprej se lahko izvede predhodna presoja (pre-audit); certifikacijsko telo mora pripraviti načrt svojih presoj in imenovati kvalificirani team presojevalcev / ocenjevalcev za oceno skladnosti s certifikacijskimi merili; uporabijo se vsi relevantni podatki in informacijski viri, da bi se izognilo podvajanjem in s tem zmanjšalo stroške.
3. *Poročanje*: team presojevalcev za prosilca najprej pripravi pismeni ali ustni povzetek ugotovitev, za certifikacijsko telo pa poročilo o ugotovitvah; osnutek poročila o rezultatih presoje se da v pregled prijavitelju, pri čemer ima prijavitelj možnost dati svoje pripombe in podati predloge (načrtov) ukrepov za odpravo neskladnosti; o obsegu distribucije poročila odloča prosilec, izvršni povzetek poročila pa naj bi bil dostopen javnosti.
4. *Odločitev o certifikaciji*: odločitev o izdaji certifikata prosilcu sprejme certifikacijsko telo; odločitev je lahko pozitivna, pogojna ali negativna; tisti, ki odloča o certifikaciji, naj ne bi sodeloval v presojah znotraj certifikacijskega telesa; če je certifikat podeljen, certifikacijsko telo preskrbi prosilcu relevantno dokumentacijo (v zvezi s podelitvijo certifikata).
5. *Ponovno presojanje (re-auditing)*: certifikacijsko telo izvaja periodične ponovne presoje, s katerimi se verificira, da prosilec nadaljuje z gospodarjenjem, ki izpolnjuje certifikacijske zahteve. Ti postopki so skladni s postopki inicialnih presoj.

Razreševanje sporov kot spremljajočega dela procesa certifikacije je tudi predvideno v tehničnem dokumentu. "Naloga certifikacijskega telesa je, da hrani podatke o vseh prizivih, pritožbah in sporih v zvezi s certifikacijo, da podvzema primerne korekcijske in preventivne postopke ter dokumentira podvzete akcije". "Nacionalno upravno telo za razreševanje nasprotij / sporov imenuje posebni, neodvisni odbor, ki skrbi za vse pritožbe v zvezi s podeljevanjem certifikatov, ki se ne morejo rešiti med certifikacijskim telesom in prosilcem".

Certifikacijsko telo je po definiciji PEFC "neodvisna tretja stran, ki presoja in certificira gospodarjenje z gozdovi in/ali kakovost gozdov v določeni certifikacijski enoti" (z ozirom na certifikacijska merila). "Certifikacijska telesa so nepristranska in imajo potrebno strokovno-tehnično usposobljenost za certifikacijske postopke, dovolj znanja o gospodarjenju z gozdovi na splošno in dobro poznavanje certifikacijskih meril. Naloge certifikacijskih teles vključujejo izvajanje neodvisnih presoj, podeljevanje in odvzem certifikatov ter nadzor uporabe certifikatov".

Akreditacija je po definiciji PEFC postopek, pri katerem neko avtoritativno telo daje formalno priznanje, da je neko telo ali oseba kompetentna za izvedbo specifičnih nalog. "Certifikacijska telesa PEFC morajo biti akreditirana s strani nacionalnih akreditacijskih teles, da se zagotovi njihova kredibilnost in olajša vzajemno priznavanje". Pri tem je možna tudi izjema, če obstaja primerna in kredibilna alternativa, in sicer na podlagi posebne prošnje z obrazložitvijo alternativne procedure, ki se jo naslovi na Generalno skupščino PEFC.

4.2.3.2 Nacionalna izhodišča

Izhodišča za pristop / politiko pri postopkih certificiranja gozdov v Sloveniji naj bi, upoštevaje izkušnje nekaterih drugih držav, zlasti Avstrije, bila naslednja (glej tudi prilogo št. 3 te študije):

- 1) *Poročilo o trajnostnem gospodarjenju (trajnostno poročilo)* naj bi temeljilo zlasti na obstoječih ciljih, usmeritvah, ukrepih in informacijah iz gozdnogospodarskih načrtov, inventur, evidenc in baz podatkov (javne gozdarske službe, gozdarske inšpekcije). Podalo naj bi oceno skladnosti gospodarjenja z gozdovi s sprejetimi standardi (merili, kazalniki in smernicami za trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Ocene naj bi bile izdelane po posameznih kazalnikih ter sintezno v okviru posameznih kriterijev. Pri drugem in kasnejših poročilih naj bi bil dan poudarek zlasti uresničevanju v gozdnogospodarskih načrtih zastavljenih ciljev in ukrepov.
- 2) Trajnostno poročilo lahko *izdelajo* uveljavljeni visokokvalificirani gozdarski strokovnjaki - *svetovalci*, ki imajo VII. stopnjo univerzitetne strokovne izobrazbe, in najmanj petletne izkušnje v gozdarski stroki ter reference s področja gospodarjenja z gozdom, zlasti gozdnogospodarskega načrtovanja in certificiranja gozdov. Naročnik poročila je prijavitelj oziroma pooblaščenec lastnikov gozdov.
- 3) V primeru individualne ali skupinske certifikacije je potrebno namesto opisa regije dokumentaciji priložiti opis konkretnih gozdov / konkretnega gozdnega gospodarstva.
- 4) *Listo (pasivnih in aktivnih) udeležencev* certificiranja gozdov naj bi vzdrževala in ažurirala Kmetijsko-gozdarska zbornica oziroma njene regionalne izpostave (zavodi). Lista aktivnih udeležencev naj bi služila tudi za potrebe prodaje lesa iz certificiranih gozdov. Način prodaje bi določala posebna *pogodba* med prodajalcem (lastnikom gozda) in kupcem lesa. Prodajalec lesa (lastnik gozda, zakupnik, koncesionar) naj bi s svojim podpisom na pogodbi zagotovil, da sodeluje v PEFC certifikacijski shemi, izpolnjuje zahteve certifikata, sprejema *pravila obnašanja (Code of Practice)* in jih izvaja v skladu z možnostmi svojega gozdnega obrata. V pravih obnašanja naj bi bila izpostavljena določba, da v lastnikovem gozdu certifikacijska telesa in pooblaščeni predstavniki lahko preverjajo skladnost gospodarjenja z gozdom s kriteriji PEFC.
- 5) Register *pooblaščenecv* za certificiranje gozdov (zlasti v primeru "pravega" regijskega in skupinskega certificiranja) vzdržuje nacionalno upravno telo PEFC (njegov Sekretariat), ki naj bi tudi podeljevalo (*sub*)*licence* (PEFC logotip). Nacionalno upravno telo bi tudi izdajalo potrdila o aktivni participaciji lastnikov gozdov v (certificirani) regiji ali nižji kategoriji in vzdrževalo register lastnikov, katerim je sub-licenco podelilo.
- 6) *Presoja* trajnostnega poročila na bi opravila skupina *presojevalcev* (v primeru manjših površin gozdov lahko tudi posameznik), ki jih ima ali jih določi certifikacijsko telo (tretja stran). Rezultate presoje presojevalci zapišejo v poročilo o presoji, na podlagi katerega certifikacijsko telo izda (ali pa ne) certifikat. Presojevalci morajo imeti univerzitetno strokovno izobrazbo (VII. stopnja) in najmanj petletne izkušnje v gozdarski stroki ter reference s področja gospodarjenja z gozdom, zlasti gozdnogospodarskega načrtovanja in

certificiranja gozdov. Kot dopolnilo k preverjanju sodi tudi slučajnostno preverjanje certifikacijskih kriterijev v praksi, ki ga opravi certifikacijsko telo. Obseg in poudarke tega preverjanja določita skupaj certifikacijsko telo in pooblaščenca oseba lastnikov gozdov.

- 7) Izpolnjevanje kriterijev oziroma preverjanje skladnosti gospodarjenja s certifikacijskimi standardi za certificirane gozdove kot celoto, certifikacijsko telo celovito preverja vsakih 10 let (preko trajnostnega poročila), tekoči nadzor - nadzor aktivne liste lastnikov gozdov - pa letno (na podlagi ustreznih letnih evidenc in poročil državnih organov in javnih služb) oziroma slučajnostno. Certifikacijsko telo lahko sprejme pozitivno, pogojno ali negativno odločitev o podelitvi certifikata. Veljavnost certifikata je največ 10 let.
- 8) Nosilec certifikata je pooblaščenec lastnikov gozdov (oziroma sam lastnik v primeru individualnega certificiranja), nosilec sub-licence pa posamezni lastnik gozda.
- 9) Neodvisna organizacija, ki izvaja certificiranje gozdov (tretja stran), mora izpolnjevati naslednje pogoje:
 - imeti mora nacionalno (slovensko) akreditacijo za standarde EN 45012 in ISO 14001,
 - imeti mora reference s področja gozdarstva in gospodarjenja z gozdom,
 - njeni presojevalci morajo imeti ustrezno univerzitetno strokovno izobrazbo in potrebne izkušnje in reference s področja gospodarjenja z gozdovi, zlasti gozdnogospodarskega načrtovanja in certificiranja gozdov.

Podrobnejša izhodišča za postopke certificiranja gozdov v Sloveniji so predstavljena v prilogi št. 3 te študije.

4.2.4 Verifikacija nadzora proizvodne verige

4.2.4.1 PEFC izhodišča

Nadgradnjo certifikacije gospodarjenja predstavlja certificiranje kontrole porekla lesa in lesnih proizvodov v proizvodni verigi (CoC) ter uporaba blagovne znamke PEFC, ki sta ključna elementa sistema, saj povezujeta certificiran les iz trajnostno gospodarjenih gozdov s potrošnikom. PEFC je razvil pravila za verifikacijo nadzora proizvodne verige, da bi zagotovil učinkovit in stroškovno ugoden sistem sledenja proizvodov nazaj od potrošnika do gozda. Ta pravila so podana v aneksu št. 6 tehničnega dokumenta.

Skladno s temi navodili obstajajo trije alternativni pristopi CoC verifikacije in sicer: (1) input/output sistem (% noter, % ven), (2) sistem minimalnega povprečnega procenta in (3) fizična segregacija. Prva dva temeljita na inventurni kontroli in bilancah lesnih tokov, tretji pa na fizičnem ločevanju. Input/output pristop pomeni, da se lahko certificira tolikšen delež lesnih proizvodov kot je znašal delež certificiranega lesa, ki je stopil v predelavo. Sistem minimalnega povprečnega procenta lesa, ki v PEFC znaša 70 %, pomeni, da mora najmanj tolikšen delež certificiranega lesa vstopiti v predelovalno verigo, da bi lahko skupna količina proizvodov bila

označena kot certificirana. Fizična segregacija pa vključuje fizično ločevanje lesa iz različnih virov v vseh fazah transporta, proizvodnje in distribucije.

V principu CoC pokriva certificirane gozdne proizvode od točke, kjer določena organizacija prevzame lastništvo ali kontrolo nad temi proizvodi, do naslednjega člena v proizvodni verigi lesa ali pa do končnega uporabnika. Verifikacija proizvodne verige lesa se zahteva za vsa predelovalna podjetja v proizvodni verigi in trgovska podjetja, ki izvajajo prepakiranje sicer označenih (labeliranih) paketov proizvodov. Sistem PEFC-CoC od podjetij zahteva sistem verifikacije porekla lesa in/ali proizvoda (certificirano gospodarjenje z gozdovi, certifikat CoC ali drug dokaz o izvoru lesa). Pred vsako naslednjo stopnjo predelave mora biti zagotovljen izvor lesa in/ali proizvoda.

Verifikacijo CoC opravlja neodvisno certifikacijsko telo, ki je akreditirano s strani nacionalnega akreditacijskega telesa. Kontrolni sistem podjetja mora definirati odgovorno osebo, ki je pooblaščen za kontrolo, postopke za obdelavo in shranjevanje informacij ter potrebne dokumente (obrazce). Na tak način je omogočen vpogled v količine in deleže certificiranega lesa in lesnih izdelkov, dobave na skladiščih ter inpute v proizvodnji in, v primeru uporabe sistema označevanja lesa s črtnimi kodami, enostavno kontrolo. V primeru uporabe metod, ki temeljijo na deležu certificiranega lesa v proizvodu, se za ugotavljanje odstotkov uporablja bodisi volumen ali pa suha masa lesa.

Verifikacija certifikata CoC lahko poteka preko PEFC ter preko certifikatov standardov ISO-9000/ISO-14000/EMAS, ki vključujejo verifikacijo COC ter so v skladu s principi PEFC. Sistem certificiranja CoC je shematično predstavljen v grafikonu v prilogi št. 4. Zahteve CoC se lahko nanašajo na različne faze proizvodnih procesov in za različne vrste predelave lesa. Certificiran je lahko celoten proizvodni obrat, posamezna proizvodna enota ali pa le del proizvodnje. Možna je modifikacija CoC certifikacije za majhne in srednje lesno predelovalna podjetja, ki jo predstavlja skupinsko certificiranje krovnih organizacij (skupin predelovalcev lesa, prodaje lesa). *Krovna organizacija* mora certifikacijskemu telesu predložiti listo članov združenja, poleg tega pa prevzame tudi administrativne dejavnosti.

Nacionalno upravno telo *vodi register* vseh *pooblaščenec* oziroma *imetnikov certifikatov* za CoC. Pooblaščen organizacije bi po izpolnitvi registracijskega formularja, plačilu pristojbine in predložitvi certifikata pridobile registracijsko številko in potrdilo, da so zavedene v registru certificiranih pooblaščenih organizacij.

4.2.4.2 Nacionalna izhodišča

Na nacionalni ravni se morajo upoštevati določila standarda CoC-PEFC, ki so opredeljena v tehničnem dokumentu. Možnosti modifikacije na nacionalni ravni so močno omejene, kar potrjujejo tudi nacionalni standardi CoC-PEFC drugih evropskih držav. Navodila (prevod aneksa št. 6), interpretacije, prikaz organizacije PEFC-CoC ter tujih izkušenj, zlasti v pogledu modelov certificiranja CoC majhnih in srednjih podjetij, ter strokovne podlage za tovrstna slovenska navodila so prikazana v prilogi št. 4 te študije.

4.2.5 Blagovna znamka PEFC in logotip

4.2.5.1 PEFC izhodišča

Pravila in smernice, ki zadevajo blagovno znamko PEFC in logo so podana v aneksu št. 7 tehničnega dokumenta. V njem je specificirano, kdo je lastnik in upravljavec loga, kdo ima pravico uporabe blagovne znamke in loga, katere zahteve so vključene v logo, na kakšen način (on- ali off-product) se lahko uporablja in kakšne so specifikacije v zvezi z reprodukcijo loga v tiskanih in publiciranih oblikah.

Skupni kolektiv blagovne znamke in loga je registriran in v lasti PEFCC. Uporabljata se lahko kot komunikacijsko sredstvo, ki vključuje tudi označevanje proizvodov, ki izhajajo iz certificiranih gozdov. Posebna pravila za uporabo blagovne znamke, dogovorjena med nacionalnimi telesi, so podrobneje podana v navedenem aneksu.

PEFC logo se lahko uporablja na dva različna načina in sicer kot deklaracija na proizvodu (na oznaki, na samem proizvodu ali kot žig na okroglem lesu) ali na dokumentaciji (spremljajoči dokumenti, splošni dokumenti). V odvisnosti od metode, na kateri bazira verifikacija CoC, se logotip lahko dopolni in sicer z besedilom "pospeševanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi" (za input/output sistem in minimalni povprečni procent) ali "iz trajnostno gospodarjenih gozdov" (za sistem fizičnega ločevanja lesa, pri katerem je 100 % certificiranega lesa):

V zvezi z blagovno znamko in logotipom PEFC imajo nacionalna upravna telesa naslednje naloge / pravice:

- ◆ uporaba logotipa za izobraževalne namene,
- ◆ izdajanje sub-licenc, ob soglasju PEFCC (po pogodbi) in v skladu z navodili,
- ◆ vodenje ažurnega registra vseh podeljenih (sub)licenc uporabnikov logotipa (v imenu PEFCC) ter zagotovitev elektronske povezave s PEFCC sekretariatom.

4.2.5.2 **Nacionalna izhodišča**

Na nacionalni ravni se mora upoštevati določila tehničnega dokumenta oziroma navodil v njegovi prilogi št. 7. Sistem rabe logotipa PEFC je shematično prikazan v grafikonu v prilogi št. 5. Prevod podrobnih navodil, interpretacija, organizacija, prikaz tujih izkušenj in strokovne podlage za tovrstna slovenska navodila so prikazana v prilogi št. 5 te študije.

5 PREDLOG ORGANIZIRANOSTI "PEFC" SLOVENIJA

5.1 PEFC IZHODIŠČA

Funkcioniranje sheme PEFC na mednarodni ravni in koordinacija z nacionalnimi upravnimi telesi je zagotovljeno preko Sveta PEFC (PEFCC). Organizacijske ureditve so določene s statuti. Mednarodno upravno telo PEFCC je organizirano v obliki neprofitne, nevladne organizacije s svojim sedežem v Luksemburgu (glej Statut PEFC). Skladno s tamkajšnjo zakonodajo ima svoje upravne organe - Generalno skupščino in Odbor direktorjev. Članice PEFCC oziroma Generalne skupščine so nacionalna upravna telesa PEFC (če vanj pristopijo / plačajo članarino). Članice imajo od enega do treh glasov, odvisno od njihove velikosti (merjene v milijonih kubičnih metrov letnega poseka: do 10, 11 – 30 in > 30). V okviru upravnega telesa PEFC so oblikovanje posamezne delovne skupine (npr. za standarde). Upravno-administrativne in druge naloge za upravno telo opravlja Generalni sekretariat.

V tehničnem dokumentu PEFC je določeno, da s ciljem konstituiranja *nacionalnega upravnega telesa organizacije lastnikov gozdov* povabijo druge organizacije relevantnih zainteresiranih strani. Statut nacionalnega upravnega telesa se pošlje v odobritev Svetu PEFC.

5.2 ORGANIZIRANOST "PEFC" SLOVENIJA

5.2.1 Upravno telo "PEFC" Slovenija

Našemu predlaganemu pristopu, zlasti pri certifikaciji gozdov, najbolj odgovarja racionalna *centralizirana oblika* organiziranosti *upravnega telesa* "PEFC Slovenija". Upravno telo bi se lahko organiziralo / ustanovilo kot *nevladna in neprofitna organizacija* (podobno kot je to PEFCC). Takšna organizacija bi vsaj v začetku potrebovala ustrezno podporo glavnih za certifikacijo zainteresiranih strani – tako na strani gozdov kot tudi na strani lesnopredelovalne verige, saj brez nje certifikacija ne bo zaživela. Glede na to, da je certifikacija – kot tržno-spodbujevalni mehanizem – tudi v nacionalnem interesu, bi svojo zagonsko podporo (tako kot je temu projektu) lahko zagotavljala tudi država. Vse to bi bilo najlažje v nevladni obliki organiziranosti.

Možna oblika organiziranosti upravnega telesa »PEFC Slovenija« bi lahko bila tudi *gospodarsko interesno združenje*, ki bi ga (vsaj zagonsko) financirali vsi tisti člani, ki imajo interes za certifikacijo. Takšno združenje naj bi se kasneje, ko bi proces certifikacije zaživel, financiralo samo. Možnosti državne (zagonske) podpore so v tem primeru manjše, razen morda preko (morebitnih) razvojnih projektov, za katere bi sicer lahko konkuriralo takšno združenje.

Takšna organizacija bi imela svoj *upravni organ* (npr. Odbor), ki bi bil sestavljen izmed predstavnikov zainteresiranih strani, in *Sekretariat* z minimalnim številom delavcev (v optimalni sestavi npr. s strokovnim sekretarjem in dvema strokovnima referentoma za certifikacijo gozdov in CoC ter upravno-administrativnim sodelavcem; v začetku npr. le s sekretarjem). Poleg upravnega organa in Sekretariata bi organizacija "PEFC Slovenija" imela določene strokovne *komisije* (npr. strokovno komisijo za standarde, kakršen je že sam Forum), potrebna pa bi bila npr. tudi posebna komisija za razreševanje sporov pri certifikaciji.

Regionalne organiziranosti »PEFC Slovenija« ne predvidevamo. Organizacija »PEFC Slovenija« naj bi se v primeru certifikacije gozdov naslonila zlasti na organizacijo KGZ (in na SKZG), ki bi za potrebe PEFC opravljala nekatere naloge, v primeru certifikacije proizvodne verige pa na ustrezno tovrstno združenje oziroma Gospodarsko zbornico, v katere sestavi so vse lesnopredelovalne dejavnosti.

Možna shema organiziranosti PEFC Slovenija (za certifikacijo gozdov) je v prilogi št. 3 te študije.

5.2.2 Certifikacijsko telo

V procesu certificiranja nastopajo tri strani:

1. Stran, ki izdelava določen standard (to bi bila organizacija "PEFC Slovenija").
2. Prosilec za izdajo certifikata o izpolnjevanju zahtev standarda (npr. pooblaščenec lastnikov gozdov ali krovna organizacija / združenje lesnopredelovalnih podjetij).
3. Certifikacijsko telo, ki izda certifikat o izpolnjevanju zahtev določenega standarda.

Certifikacijsko telo mesto mora imeti potrebno tehnično znanje in razvite procedure certificiranja. Certifikacijsko telo (tretja stran) mora biti akreditirano s strani nacionalne akreditacije. V Sloveniji akreditacijo izvaja Slovenska akreditacija (SA).

Certifikacijsko telo, ki izvaja certificiranje (gozdov in proizvodne verige), mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- imeti mora nacionalno (slovensko) akreditacijo za standarde EN 45012 in ISO 14001,
- imeti mora reference s področja gozdarstva in lesarstva ter znanja, ki obsegajo natančno poznavanje certifikacijskih postopkov in meril za certificiranje.

- presojevalci (*auditorji*) morajo imeti najmanj univerzitetno strokovno izobrazbo (VII. stopnja), najmanj petletne izkušnje v gozdarski oziroma lesarski stroki ter poznavanje postopkov in meril za certificiranje (certifikacijske sheme).

Certifikacijsko telo (pri nas lahko npr. SiQ, BVQI ali kakšna nova akreditirana organizacija) presoja in certificira gozdove in proizvodno verigo (CoC) v vseh fazah, v skladu s kriteriji in navodili za certifikacijo (certifikacijsko shemo). Za te namene lahko določi tudi ustrezno usposobljene zunanje presojevalce.

Položaj certifikacijskega telesa v splošni shemi certificiranja je prikazan v prilogi št. 3 te študije, specifika za CoC pa v prilogi št. 4 te študije.

5.3 FINANCIRANJE IN STROŠKI PEFC

5.3.1 Financiranje upravnega telesa¹⁵:

Upravnemu telesu PEFC bi morale zainteresirane strani (vključno država) na začetku zagotoviti potrebno zagonsko financiranje, kasneje pa naj bi se financiralo samo (iz svoje dejavnosti). Na začetku bi bilo potrebno zagotoviti sredstva vsaj za enega delavca in potrebne materialne in druge stroške - za delovanje Sekretariata, usklajevanje (delo Foruma) ter pripravo certifikacijske sheme, plačilo članarine v PEFC, plačilo licence PEFC itd..

5.3.2 Stroški certifikacije

Stroški certifikacije gozdov in lesnopredelovalne verige (za nosilcev stroškov) nastajajo zlasti zaradi:

- priprave tehnične dokumentacije (v primeru gozdov zlasti obsežnega trajnostnega poročila),
- izvedbe postopkov verifikacije in certificiranja (presoj in ponovnih presoj) ter
- plačila (sub)licenc za uporabo blagovne znamke in logotipa PEFC.

V prvih dveh primerih je nosilec stroškov pooblaščenec (lastnikov gozdov ali podjetij), ki prosi za certifikacijo, v primeri individualne certifikacije pa posamezni lastnik gozda (npr. SKZG) ali podjetje. V tretjem primeru je nosilec stroškov vedno posamezni lastnik oziroma podjetje, ki (sub)licenco za uporabo PEFC blagovne znamke in logotipa pridobi proti plačilu (po pogodbi).

Stroški certifikacije *gozdov* so odvisni zlasti od sprejetih standardov (meril in kazalnikov) gospodarjenja, časovne dinamike preverjanja, obsega potrebnih (zlasti dodatnih) podatkov ter

¹⁵ Predlog financiranja upravnega telesa seveda ni sestavni del certifikacijske sheme, je pa nujno izhodišče za njegovo vzpostavitev.

površine gozdov, ki se presoja. Za naš pristop k certifikaciji stroškov zaenkrat še ne moremo predvideti. Potrebna bi bila izvedba pilotnega primera certifikacije gozdov.

Po izkušnjah nemške¹⁶ PEFC certifikacijske sheme (večina držav stroškov certificiranja v svojih shemah ne navaja), znašajo stroški certifikacije *gozdov* za posameznega lastnika ali združenje začetnih 11 EUR (za izdajo certifikata) plus 0,11 EUR/ha letnega prispevka (1,1 EUR/ha/10 let). Slednjega (individualni) lastniki gozdov, manjši od 5 ha, ne plačujejo.

Za švicarski¹⁷ sistem, ki je zelo specifičen, ker primarno velja za švicarsko »blagovno znamko Q«, ki ji le dodajo znamko PEFC, so znani stroški individualne certifikacije gozdnih obratov, stroški certificiranja preko pooblaščenecv pa so dogovorni. Stroški certifikacije gozdnih obratov z obveznostmi izdelave gozdnogospodarskih načrtov znašajo od 1.660 (obrati < 200 ha) do 2.140 SFR (obrati > 200 ha), za obrate brez obveznosti izdelave gozdnogospodarskih načrtov pa 300 SFR, in veljajo za 5-letno obdobje (veljavnosti certifikatov). Glede na nemške so torej švicarski stroški (čeprav niso direktno primerljivi) povprečnega obrata / lastnika neprimerno višji. Poleg tega je za obrate, ki niso včlanjeni v Švicarsko gozdnogospodarsko združenje, cena dvojna.

Stroški certificiranja CoC so odvisni od strukture, velikosti in kompleksnosti proizvodnega procesa ter vrste proizvodov, ki so predmet certificiranja. Z vidika certificiranja CoC (in ne samo gozdov) bi bilo smiselno spodbujati horizontalno in vertikalno združevanje udeležencev. Tako organizirane krovne organizacije bi omogočale enostavnejše in stroškovno ugodnejše certificiranje CoC (nižji stroški letne kontrole, centralno vodenje registra udeležencev, racionalno organiziranje kontrole).

V tem trenutku stroškov certifikacije CoC prav tako ne moremo oceniti. Znani so nam npr. le okvirni stroški iz Avstrije, ki se gibljejo okrog 300 - 500 EUR/leto, vendar pod pogoji Avstrijskega združenja lesne industrije, ki (so)financira začetno fazo uvajanja in uveljavitev certificiranja CoC. Do (so)financiranja pa so upravičena le tista podjetja, ki se certificirajo preko omenjenega združenja in posebej določene organizacije, ki izvaja certificiranje CoC. V primeru certificiranja CoC po konkurenčnem sistemu FSC, se stroški predpresoj in presoj gibljejo (okvirno) okrog 1500 EUR ter za kontrole 1000 - 1400 EUR/leto. Stroški z navedenimi avstrijskimi niso direktno primerljivi zaradi omenjenega (so)financiranja avstrijskega združenja lesne industrije.

¹⁶ <http://www.pefc.de/deutschland/index.htm>

¹⁷ Glej http://www.wvs.ch/de/waldwirt/zertifi_d.html#pefc

6 OSTALA PRIPOROČILA

Glede na to, da je certificiranje gozdov eden od tržnih mehanizmov / načinov spodbujanja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki je povezan z dodatnimi stroški za lastnike gozdov, bi bilo potrebno proučiti možnosti zagotavljanja vsaj začetnih državnih spodbud (ali nadomestil stroškov) lastnikom certificiranih gozdov, zlasti razdrobljenim, npr. preko strategije materialnega spodbujanja združevanja lastnikov gozdov ali sistema t.i. tehnološko-proizvodnih subvencij, skladno s EU politiko spodbujanja gozdarstva (razvoja podeželja). Pričakovati je celo, da bi EU - skladno z izraženo podporo PEFC certifikaciji (preko gozdarske "strategije") uvedla posebne spodbude za uvajanje / izvajanje PEFC certifikacije.

7 DEFINICIJE KLJUČNIH POJMOV

Akreditacija: postopek, s katerim ugledna organizacija formalno priznava, da je neka organizacija ali posameznik sposobna izvesti specifične naloge (definicija PEFC); formalno priznanje, da je certifikacijski organ usposobljen za izvajanje določenih certifikacijskih postopkov (A21, USM, 1994). **Akreditiranje:** strokovni postopek, s katerim nacionalna akreditacijska služba s podeljeno akreditacijsko listino formalno potrdi usposobljenost za izvajanje opredeljenih nalog na področju ugotavljanja skladnosti (Ur. l. RS 59/1999);

Audit (nadzor, kontrola, presoja, pregled): Sistematična in objektivna aktivnost za ugotavljanje obsega izpolnjenih zahtev, ki jo izvede ena ali več neodvisnih oseb (ISO 9000, verzija CD2, 1999).

Certificiranje: postopek, s katerim tretja stran pismeno potrjuje, da nek izdelek, proces ali storitev izpolnjuje določene zahteve (definicija PEFC po ISO/IEC Guide 2); dejanje, ki ga izvaja tretja stran in s katerim se dokazuje, da je zagotovljeno primerno zaupanje, da natančno določen proizvod, proces ali storitev ustreza določenemu standardu ali drugemu normativnemu dokumentu (A21, USM, 1994); **Certificiranje CoC:** je inšpekcija in proces nadzora (kontrole, pregleda, presoje), ki ga izvede akreditirano certifikacijsko telo. Presoje verificirajo ločevanje certificiranega in necertificiranega lesa med trgovanjem, inventurami, skladiščenji in predelavo lesa.

Certifikacijsko telo: neodvisna tretja stran, akreditirana s strani nacionalnega akreditacijskega telesa, ki ocenjuje in certificira organizacije na podlagi standardov in kakršne koli dodatne dokumentacijo, ki jo zahteva sistem (definicija PEFC); organ oziroma telo, ki izvaja preverjanje ustreznosti (A21, USM, 1994);

Certifikacijska shema: dokument, ki vsebuje vse pogoje, ki jih je potrebno izpolniti pri prijavi za certifikacijo.

Certifikat: potrdilo neodvisne tretje strani, da je izdelek metoda ali storitev skladna s certifikacijskimi kriteriji (definicija po PEFC).

"Chain of Custody": vse spremembe skrbništva gozdnih proizvodov in izdelkov iz njih (definicija po PEFC); kombinacija verifikacijskih metod in sredstev, ki omogočajo spremljavo (sledenje) tokov lesa iz certificiranih gozdov (po PEFC Belgija); sledenje gozdnih proizvodov, ki izvirajo iz certificiranega gozda, skozi vse faze lastništva, transporta in preoblikovanja od certificiranega gozda do končnega uporabnika (PLUS 1163);

Organizacija: Družba, korporacija, firma, podjetje, oblast ali institucija, njihovi deli ali kombinacije, uradno registrirane ali ne, javne ali privatne, ki imajo svoje lastno delovanje in administracijo (ISO definicija).

Kazalniki (indikatorji): Kvantitativni, kvalitativni ali opisni podatki, ki - če so merjeni oziroma preverjeni na enakih intervalih - kažejo smer spremembe (definicija PEFC po Medvladni konferenci o merilih in kazalnikih... 1996) oziroma razvoja nekega pojavnega procesa, gospodarjenja...

Kontraverzni vir lesa: les, ki je bil pridobljen nelegalno. V Sloveniji bi bil npr. kontraverzen vsak les, ki bi bil pridobljen brez odobritve ZGS (brez odločbe).

Merilo (kriterij): Pomemben aspekt, po katerem je mogoče presojati uspeh ali napake. Namen merila je določiti ključne elemente, ali serijo pogojev ali procesov, s pomočjo katerih je mogoče ocenjevati trajnostno gospodarjenje z gozdovi (Definicija PEFC po Medvladni konferenci o merilih in kazalnikih... 1996):

Označevanje (labelling): Uporaba oznak na izdelkih (on-product) ali brez njih (off-product) z namenom sporočanja njihovih lastnosti; oznaka (label): pravica, s katero se lahko izkažejo / označijo določeni vidiki proizvoda (definicija PEFC).

Regija: Gozdovi znotraj določenih geografskih, administrativnih ali političnih meja (definicija PEFC).

Standard: je dokument, ki nastane s konsenzom in ga sprejme priznani organ in ki določa pravila, smernice ali značilnosti za dejavnosti in njihove rezultate ter je namenjen za občo in večkratno uporabo in usmerjen v doseganje optimalne stopnje urejenosti na danem področju

(Ur. l. RS 59/1999); PEFC uporablja izraz standard kot analogijo za certifikacijsko merilo (kriterij).

Trajnostno gospodarjenje z gozdovi: gospodarjenje, ki zagotavlja ohranjanje **biotske pestrosti**, regeneracijske sposobnosti, vitalnosti in potenciala gozda za izpolnjevanje relevantnih ekoloških, ekonomskih in socialnih funkcij na lokalni, nacionalni in globalni ravni, sedaj in v prihodnje, in ne povzroča škode ostalim ekosistemom (Helsinška definicija, 1993).

Ustreznost / skladnost (konformnost): Izpolnjevanje zahtev; **neustreznost / neskladnost:** neizpolnjevanje zahtev (ISO 9000, verzija CD2, 1999); **Ugotavljanje skladnosti:** je vsaka dejavnost, s katero se neposredno ali posredno ugotavlja, ali so izpolnjene relevantne zahteve (Ur. l. RS 59/1999). **Organ za ugotavljanje skladnosti:** od dobavitelja neodvisen laboratorij, **certifikacijski organ**, kontrolni organ oziroma drug organ, ki sodeluje v postopku ugotavljanja skladnosti, in je lahko državni organ, pravna oseba ali fizična oseba (Ur. l. RS 59/1999);

Verificiranje: preverjanje skladnosti s tehničnimi zahtevami standarda. Verifikacijo opravlja certifikacijsko telo v procesu certifikacije in kontrole. //...certificiranje je potrebno, ker verificira....// Certifikacijsko telo verificira celotno CoC. Verificira se poreklo lesa/izdelkov, pristopov. Verifikacija je del procesa certificiranja, certifikat pa končna faza v procesu certificiranja. Izraz verificiranje nastopa tudi pri tehničnih zahtevah do podjetja: ...podjetje mora imeti vzpostavljen sistem, ki verificira poreklo lesa, ki vstopa v proizvodnjo... Podjetje verificira poreklo lesa in izdelkov s pomočjo spremljajoče dokumentacije.

8 GLAVNI VIRI

FERLIN, F. 2001. Predlog kazalnikov biotske pestrosti gozdov v Sloveniji". V: FERLIN, F (ur.): Ohranjanje in primerno povečevanje biotske pestrosti gozdov v Sloveniji - oblikovanje in analiza kazalnikov (študija), Gozdarski inštitut Slovenije, Ljubljana, december 2001.

GOLOB, A. (ured.), 1998: Dokumenti vseevropskega procesa o varovanju gozdov v Evropi.-Ljubljana.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, 67 s.:

- Vse-evropska merila in kazalniki trajnostnega gospodarjenja z gozdovi (Lizbonska resolucija L2/1);
- Vse-evropske operativne smernice trajnostnega gospodarjenja z gozdovi (Lizbonska resolucija L2/2).

UPTON, C. / BASS, S., 1995. The forest scertification handbook. – London, Earthscan publications, 218 str.

Belgian Forest Certification Scheme (www.pefc.org),

Forest Certification in Germany: System Description (www.pefc.org)

Forest Certification in Austria: System Description (amended July 31 2000) (www.pefc.org),

Pan-European Forest Certification Council: Certification Strengthening the PEFC certification framework, Final Report, INDUFOR, Helsinki, January 15, 2002 (<http://www.pefc.org/>).

Pan European Forest Certification Framework, Common Elements and Requirements, Technical Document, Annexes 1- 7 (www.pefc.org)

PLUS 1163: Chain of Custody for Forest Products originating from a Defined Forest Area Registered to CSA Standard CAN/CSA-Z809, 2001. – CSA, 7 str. (www.csa.ca)

Splošne informacije o PEFC: <http://www.pefc.org/>

Zakon o gozdovih (ZOG, 1993), UrL 30/93

Zakon o ratifikaciji Konvencije o biološki raznovrstnosti (MKBR).- Uradni list RS, Mednarodne pogodbe, št. 7 (Uradni list RS, št. 30) / 1996.

Zakon o standardizaciji, UrL RS, 59/99.

Program razvoja gozdov v Sloveniji (NPRG, 1996), UrL RS, 14/96

Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (PGGN, 1998), UrL RS, 5/98

Pravilnik o varstvu gozdov (Ur.l. RS, 92/00)

Pravilnik o lovskogojitvenem načrtovanju (UrL RS, 27/ 99).

9 ZAHVALA

Avtorji študije se zahvaljujejo naročniku, Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za izdatno finančno podporo temu prioritnemu projektu (posebnemu naročilu), na podlagi katere je bilo mogoče pripraviti celovite strokovne podlage za vključevanje Slovenije v certifikacijsko shemo PEFC. Na projektu je sodeloval tudi mladi raziskovalec, financiran s strani MŠZŠ. Zahvala velja sodelavcem GIS, zlasti mag. Robertu Robeku, kakor tudi vsem drugim, ki so s svojimi pripombami in predlogi pripomogli h kakovosti strokovnih podlag in s tem študije kot celote.

Priloga 1:
PREDLOG¹⁶ MERIL IN KAZALNIKOV TRAJNOSTNEGA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI V SLOVENIJI

MERILO 1: OHRANJANJE IN PRIMERNA KREPITEV GOZDNIH VIROV TER NJIHOV PRISPEVEK K GLOBALNIM KROGOTOKOM OGLJIKA¹

1	PODROČJE/ KAZALNIK	Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA			VIR PODATKOV			OPOMBE	
			TERIT.			LAST	ZGS	GIS		ostali
			1	2	3					
	SPLOŠNA ZMOŽNOST									
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obstoje pravne/regulativnega okvira in obseg, v katerem je zagotovljen okvir celotne politike za ohranjanje in trajnostno gospodarjenje z gozdovi. 2. Obstoje in zmožljivost institucionalnega okvira, da zagotavlja smernice za nacionalne načrte in programe za <i>izvajanje sprejete politike trajnostnega gospodarjenja z gozdovi</i>. 3. Obstoje okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem je <i>omogočeno izvajanje politike trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, zlasti v pogledu proračunskega financiranja in sofinanciranja ukrepov za ohranjanje in trajnostni razvoj ekoloških in socialnih funkcij gozdov</i>. 4. Obstoje informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in zmožnost, da se popolnoma prizna vrednote in potencialne gozda z občasnim načrtovanjem razvoja gozdov in ocenjevanjem nacionalnih gozdnih virov. 	X	X	X	X					
	RABA TAL IN POVRŠINA GOZDOV									
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obstoje pravne/regulativnega okvira in obseg, v katerem: <ul style="list-style-type: none"> • se ohranjajo gozdni viri in preprečuje degradacija gozdov, • so razjasnjene lastniške pravice in zagotovljeni ustrezni dogovori glede pravic do posesti 2. Obstoje in zmožnost institucionalnega okvira, da poveže načrtovanje rabe tal in <i>načrtovanje gospodarjenja z gozdovi</i> 3. Obstoje okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se podpira mehanizme, ki pospešujejo povezovanje načrtovanja rabe tal in <i>načrtovanja gospodarjenja z gozdovi</i> 4. Obstoje informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in zmožnost, da se: <ul style="list-style-type: none"> • uporabljajo in izvajajo smernice <i>trajnostnega razvoja gozdov tudi pri načrtovanju rabe tal,</i> • <i>ohranja ekološko pomembne površine in ostanke gozdov ter posamično gozdno drevje v kmetijski krajini.</i> 	X	X	X	X					

¹⁶ Predlog pripravila mag. Franc Ferlin in dr. Matjaž Čater.

MERILO 1: OHRANJANJE IN PRIMERNA KREPITEV GOZDNIH VIROV TER NJIHOV PRISPEVEK K GLOBALNIM KROGOTOKOM OGLJIKA¹

PODROČJE/ KAZALNIK											
	Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA					VIR PODATKOV			OPOMBE	
		TERRIT.					ZGS	GIS	ostali		
		1	2	3	1	2					3
B	X X X X X	X X X X X	X X X X X	X X X X X	X X X X X	X X X X X	X X X X X	X X X X X	X X X X X	X X X X X	* Definicija gozda po ZOG in PGGM.
3											
A	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	
<p>LESNA ZALOGA IN PRIRASTEK GOZDOV</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem se podpira trajnostno gospodarjenje in hkrati povečuje lesno zalogo v lesnoproizvodnih gozdovih 2. Obstoj in zmogljivost institucionalnega okvira, da se izvaja in razvija redno ocenjevanje gozdnih virov 3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se zagotavljajo ustrezne spodbude za podporo gozdarski politiki, katere cilj je povečanje kakovosti prirastka in lesne zaloge 4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se izboljšuje ocenjevanje gozdnih virov ob sodelovanju priznane raziskovalne institucije ali druge podobne organizacije 											
B	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	X X X X	
<p>VIŠINA IN SPREMEMBE lesne zaloge večnamenskih gospodarskih gozdov (glede na preteklo 10 letno obdobje):</p> <ul style="list-style-type: none"> • skupnega volumna, • povprečnega volumna (na hektar) • deleža lesne zaloge po drevesnih vrstah • debelinske strukture lesne zaloge (skupno in po skupinah drevesnih vrst) 											
C	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X	
<p>VIŠINA IN SPREMEMBE TEKOČEGA LETNEGA PRIRASTKA VEČNAMENSKIH GOSPODARSKIH GOZDOV (GLEDE NA PRETEKLO 10-LETNO OBDOBJE):</p> <ul style="list-style-type: none"> • POVPREČNEGA PRIRASTKA (NA HEKTAR) • DEBELINSKE STRUKTURE PRIRASTKA (SKUPNO IN PO SKUPINAH DREV. VRST) 											

MERILO 1: OHRANJANJE IN PRIMERNA KREPITEV GOZDNIH VIROV TER NJIHOV PRISPEVEK K GLOBALNIM KROGOTOKOM OGLJIKA¹

PODROČJE/ KAZALNIK												OPOMBE	
4	RAVNOVESJE OGLJIKA	Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA			VIR PODATKOV			GOZD			ostali	
			1	2	3	1	2	3	LAST	ZGS	GIS		
A	<p>1. Obstoje pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem je razjasnjena in se izvaja politika povečanja uporabe <i>lesne mase</i> za energijo</p> <p>2. Obstoje in zmožljivost institucionalnega okvira, da razvija programe povečevanja uporabe lesne mase za energijo</p> <p>3. Obstoje okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se zagotavljajo subvencije za pridobivanje <i>lesne mase</i>, predvsem <i>drobnega lesa iz redčenj</i>, in njene uporabe za energijo</p> <p>4. Obstoje informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se pospešuje študije o dolžini življenjske dobe lesnih proizvodov, • se pospešuje učinkovito organiziranje zbiranja odpadnega papirja. 	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
B	Skupna zaloga ogljika in spremembe zaloge lesne biomase v sestojih	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
C	TRENDI UPORABE LESNE BIOMASE ZA ENERGIJO IZ GOZDOV PRI PODEŽELSKIH GOZDNIH POSESTNIKIH	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		Potrebno definirati metodologijo

MERILO 2: OHRANJANJE ZDRAVJA IN VITALNOSTI GOZDNIH EKOSISTEMOV

1	Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA						VIR PODATKOV			OPOMBE
		TERIT.		GOZD	LAST	ZGS	GIS	ostali			
		1	2	3	1	2	3				
SPLOŠNO											
A	X	X									
<p>1. Obstoje pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem se uveljavljajo zakoni, politika in praksa, ki so (je) usmerjeni (a) v primerno vzdrževanje zdravja in vitalnosti gozdov,</p> <p>2. Obstoje in zmogljivost institucionalnega okvira, da razvija mehanizme za preprečevanje in nadzor pojavljanja zaskrbljujoče škode oziroma za nadzorovanje povzročiteljev škode</p> <p>3. Obstoje okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se zagotavljajo proračunska sredstva za preventivne varstvene ukrepe ter dajejo ustrezne stimulacije lastnikom gozdov za izvajanje (zatiralnih) ukrepov in sanacij ogroženih sestojev</p> <p>4. Obstoje informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in zmožnost, da se:</p> <ul style="list-style-type: none"> Okrepijo redno terensko spremljanje zdravstvenega stanja gozdov in inventure zakisovanja tal Preprečuje večja škoda, ki jo povzročajo stroji in gozdarska dela: zbitje tal, poškodbe stoječega drevja <p>Skupna vsota in trendi depozicij zračnih onesnaževalcev gozdov (ocenjenih na stalnih ploskvah)</p>											
B	X										
C	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>Stanje in spremembe v zaskrbljujoči osutosti gozdov z uporabo UN/ECE in EU klasifikacije osutosti (razredi 2, 3 in 4 in popoln propad - 5)</p>											
D	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>STANJE IN SPREMEMBE V ZASKRBLJUJOČI MEHANSKI POŠKODOVANOSTI DREVJA^{1/1}, (DELEŽ MOČNEJE POŠKODOVANIH PERSPEKTIVNIH DREVES)</p>											
E	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>Obseg in trendi zaskrbljujoče škode, ki so jo povzročili naravni (biotski ali abiotski) in antropogeni dejavniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> Letnih količin posekane lesne mase iz varstveno-sanacijskih sečenj v primerjavi z načrtovanimi / poseka potrebnimi količinami (glede na obseg izdanih odločb) po glavnih vzrokih Letnih površin pogorišč gozdov Letnih površin gozdov, ki so poškodovani zaradi naravnih ujm in/alli količina posekanega lesa zaradi ujm Delež mladja ali pomladitvene površine gozdov, ki je močnejše poškodovano(a) zaradi divjadi, drugih živali (z objedanjem) 											
F	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>Spremembe v ravnovesju hranil gozdov in kislosti v zadnjih 10 letih (pH in CEC); stopnja zasičenosti CEC na ploskvah evropske mreže ali ustrezne nacionalne mreže</p>											

MERILO 3: OHRANJANJE IN VZPODBUJANJE PROIZVODNIH FUNKCIJ GOZDOV (LESNIH IN NELESNIH)

PODROČJE/ KAZALNIK										RAVEN PREVERJANJA			VIR PODATKOV			OPOMBE
1	Rel. Za PEFC	TERRIT.			GOZD	LAST	ZGS	GIS	ostali							
		1	2	3												
INTENZIVNOST GOSPODARJENJA																
A	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem se:</p> <ul style="list-style-type: none"> Izdeluje gozdnogospodarske načrte, Obvezuje in spodbuja lastnike gozdov, da v gozdovih gospodarijo okolju prijazno na podlagi gozdnogospodarskega načrta oziroma ustreznega dovoljenja javne gozdarske službe (odločbe). <p>2. Obstoj in zmožnost institucionalnega okvira, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> Izvajajo inventure, kartiranja, ocenjevanja in vrednotenja gozdnih virov, Razvija mehanizme, ki zagovarjajo gozdarske, okoljske in socialne dejavnike kot bistvene prvine pri pridobivanju lesa Razvija in vzdržuje učinkovito fizično infrastrukturo za lažjo dobavo gozdnih proizvodov in storitev <p>3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se podpira:</p> <ul style="list-style-type: none"> Investicijska in davčna politika, ki priznava dolgoročno naravo investicij v gozdarstvu Lastnike gozdov za intenzivnejše gospodarjenje z gozdovi (npr. preko subvencij za izgradnjo gozdne infrastrukture ter za boljše izkoriščanje rastiščnega potenciala gozdov (sonaravne premehe). Nediskriminatorna trgovinska politika za gozdne proizvode <p>4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in zmožnost, da se razvija informacijski sistem cen gozdnih lesnih proizvodov in proizvodnih storitev ter izboljšujejo tehnologije in načrti, ki temeljijo na točnih podatkih o stanju gozdov.</p>																
B	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>INTENZITETA LETNEGA POSEKA (SKUPNA, PO SKUPINAH DREVESNIH VRST, ČE JE PRIMERNO TUDI PO DEBELINSKI STRUKTURJI):</p> <ul style="list-style-type: none"> TEKOČI LETNI PRIRASTEK LESNA ŽALOGA NAJVEČJI MOŽNI (DOVOLJENI) POSEK POSEK V PRETEKLEM UREDITVENEM OBDOBLJU 																
C	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>DELEŽ OPRAVLJENIH MUJNIM GOZDNOGOJITVENIM IN VARSTVENIM DEL - V PRIMERJAVI Z NAČRTOVANIMI / DOLOČENIMI Z ODLOČBAMI - LOČENO NA OBNOVO S SADNJO, NEGO IN VARSTVO.</p>																
E	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>DELEŽ OPRAVLJENIH NEGOVALNIH SEČENJ (DRUGA REDČENJA) ZA POSPEŠEVANJE STABILNOSTI IN KAKOVOSTI MLAJŠIH IN SREDNJE DOBNIH SESTOJEV - V PRIMERJAVI Z NAČRTOVANIMI.</p>																
F	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>SPREMEMBE POVRŠINSKIH DELEŽEV GOZDOV PO STOPNJAH INTENZIVNOSTI GOSPODARJENJA (ZELO VELIKA, VELIKA, SREDNJA, MAJHNA, BREZ NAČRTOVANIH UKREPOV), VKLJUČUJOČ SEČNJE TER GOJITVENA IN VARSTVENA DELA.</p>																
G	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>RAZVOJ GOSTOTE GOZDNIH PROMETNIC IN REALIZACIJA GRADENJ V PRIMERJAVI Z NAČRTOVANIMI</p>																
H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>TREND RAZVOJA DELEŽA NA KVALITETNEJSEGA LESA (F, L, Ž) V LETNEM POSEKU</p>																
																Potrebno definirati metodologijo.

MERILLO 3: OHRANJANJE IN VZPODBUJANJE PROIZVODNIH FUNKCIJ GOZDOV (LESNIH IN NELESNIH)

PODROČJE / KAZALNIK											RAVEN PREVERJANJA				VIR PODATKOV			OPOMBE			
2	A	Rel. Za PEFC	1	2	3	TERIT.			ZGS	GIS	ostali	1	2	3	1	2	3				
						1	2	3													
	KAKOVOST IN SONARAVNOST GOSPODARJENJA																				
	<p>1. OBSTOJ PRAVNEGA OZIROMA REGULATIVNEGA OKVIRA IN OBSEG, V KATEREM SE ZAGOTAVLJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> SONARAVNO, TRAJNOSTNO IN VEČNAMENSKO GOSPODARJENJE Z VSEMI GOZDOVI, ZLASTI PREKO NACIONALNEGA PROGRAMA (TRAJNOSTNEGA) RAZVOJA GOZDOV TER NAČRTOV ZA GOSPODARJENJE. JAVNO GOZDARSKO SLUŽBO ZA USMERJANJE RAZVOJA VSEH GOZDOV. <p>2. OBSTOJ IN ZMOŽNOST INSTITUCIONALNEGA OKVIRA, DA:</p> <ul style="list-style-type: none"> SKRBI ZA VARSTVO, OHRANJANJE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ VSEH GOZDOV (PREKO JAVNE GOZDARSKE SLUŽBE V SODELOVANJU Z LASTNIKI GOZDOV) SKRBI ZA SVETOVANJE IN IZOBRAŽEVANJE LASTNIKOV GOZDOV. <p>3. OBSTOJ OKVIRA EKONOMSKE POLITIKE IN FINANČNIH INSTRUMENTOV IN OBSEG, V KATEREM SE MATERIALNO SPODBUJA LASTNIKE GOZDOV ZA SONARAVNEŠE GOSPODARJENJE Z GOZDOVI (PREKO SUBVENCIJ ZA OBNOVO, NEGO IN VARSTVO GOZDOV, ZA NEGOVALNE SEČNJE (DRUGA REDČENJA) V MLAJŠIH SESTOJIH ITD.).</p> <p>4. OBSTOJ INFORMACIJSKIH SREDSTEV ZA UVELJAVLJANJE POLITIČNEGA OKVIRA IN ZMOŽNOST, DA SE IZVAJA INVENTURE IN MONITORING STANJA GOZDOV, RAZVJA INFORMACIJSKI SISTEM O GOZDOVIH TER SISTEM GOZDNEGA NAČRTOVANJA.</p>	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	B	<p>Stanje in spremembe površin gozdov (absolutno in relativno, po letih), v katerih je gospodarjenje (ne)trajnostno oziroma (ne)skladno z zakonom / predpisi ter načrti za gospodarjenje / odločbami javne gozdarske službe, zlasti v pogledu*:</p> <ul style="list-style-type: none"> Načina in vrste, strukture ter višine sečenj, Izvedbe najjih gozdnogojitvenih in varstvenih del, Ohranjanja biotske pestrosti ter varstva naravnih vrednot v gozdovih, Nočna, vrste in obsega gozdnih gradenj, Stanja preostalega drevja / sestaja po opravljenih delih. 	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	C	<p>STANJE IN SPREMEMBE STEVILA GOZDNIH POSESTNIKOV (ABSOLUTNO IN RELATIVNO, PO LETIH), KI GOSPODARJO (NE)TRAJNOSTNO OZIROMA (NE)SKLADNO Z ZAKONOM / PREDPISI TER NAČRTI ZA GOSPODARJENJE / ODLOČBAMI JAVNE GOZDARSKE SLUŽBE.</p>	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

MERILO 3: OHRANJANJE IN VZPODBUJANJE PROIZVODNIH FUNKCIJ GOZDOV (LESNIH IN NELESNIH)

		PODROČJE/ KAZALNIK	Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA					VIR PODATKOV			OPOMBE	
				TERRIT.					LAST	ZGS	GIS		ostali
				1	2	3	1	2					
3		NELESNI GOZDNI PROIZVODI											
A	1.	Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo pravna sredstva za urejanje prakse gospodarjenja z gozdovi <i>ter trajnostno upravljanje, rabo in pridobivanje pomembnih nelesnih gozdnih dobrin,</i>	X										
	2.	Obstoj in zmogljivost institucionalnega okvira, da zagotavlja načrtovanje, strokovno usmerjanje, <i>monitoring in nadzor nad upravljanjem ter rabo nelesnih dobrin</i>	X										
	3.	Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem je omogočena uveljavitev usmeritev za gospodarjenje z nelesnimi koristmi	X										
	4.	Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se razvijajo načrti gospodarjenja za nelesne koristi	X										
B		Skupna količina in spremembe v vrednosti oziroma v količini <i>iz gozda pridobljenih</i> nelesnih gozdnih proizvodov, <i>vkjučno z divjadjo</i>	X	X	X			X			X		
C		STANJE IN SPREMEMBE POVRŠIN GOZDOV, V KATERIH STA IZJEMNO POUČARJENI FUNKCIJA PRIDOBIVANJA DRUGIH GOZDNIH DOBRIN TER LOVNOGOSPODARSKA FUNKCIJA.	X	X	X			X			X		

MERILO 4: VZDRŽEVANJE, OHRANJANJE IN PRIMERNO POVEČEVANJE BIOTSKE PESTROSTI V GOZDNIH EKOSISTEMIH

PODROČJE/ KAZALNIK		Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA						VIR PODATKOV			OPOMBE	
			TERT.		GOZD		LAST	ZGS	GIS	ostali			
			1	2	3	1	2	3					
1	SPLOŠNI POGOJI												
A	<p>1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem je:</p> <ul style="list-style-type: none"> razjasnjen koncept gospodarjenja, ohranjanja in trajnostnega razvoja gozdov zagotovljena skladnost nacionalnih z mednarodnimi pravnimi instrumenti <p>2. Obstoj in zmožnost institucionalnega okvira, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> vzdržuje, ohranja in primerno povečuje biotsko pestrost na ekosistemski, vrstni in genetski ravni spozna gospodarsko vrednost v gozdovih, v katerih je gospodarjenje prilagojeno vzdrževanju biotske pestrosti <p>3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se:</p> <ul style="list-style-type: none"> ustvarjajo novi viri in spodbude za krepitev mehanizmov za napovedovanje vplivov, ki jih imajo na gozdove človeški posegi podpira gospodarska vrednost v gozdovih, v katerih je gospodarjenje prilagojeno vzdrževanju biotske pestrosti <p>4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> se razvijajo novi popisi in ekološke presoje vplivov na biotsko pestrost se razvijajo orodja za ocenjevanje učinkov gospodarjenja z gozdovi na biotsko pestrost. <p>REPREZENTATIVNI, REDKI IN RANLJIVI GOZDNI EKOSISTEMI, HABITATNI TIPI IN NARAVNE VREDNOTE</p>	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
2													
A	<p>1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem</p> <ul style="list-style-type: none"> so zagotovljeni pravni instrumenti za zavarovanje reprezentativnih, redkih ali ranljivih gozdnih ekosistemov <p>2. Obstoj in zmožnost institucionalnega okvira, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> razvija in vzdržuje institucionalno kapaciteto in porazdelitev odgovornosti v zvezi z zavarovanimi območji vzdržuje stopnjo izvajanja potrjenih nacionalnih programov za ohranjanje gozdov <p>3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se podpira reprezentativnost zavarovanih gozdov glede na ekološko in regionalno porazdelitev</p> <p>4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> se pospešujejo ukrepi za ponovno vzpostavitev endemične biotske pestrosti v gozdovih, v katerih se pridobiva les se izvajajo ukrepi za sanacijo degradiranih gozdnih površin 	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		

MERILLO 4: VZDRŽEVANJE, OHRANJANJE IN PRIMERNO POVEČEVANJE BIOTSKE PESTROSTI V GOZDNIH EKOSISTEMIH

	PODROČJE/ KAZALNIK	Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA										VIR PODATKOV	OPOMBE			
			TERIT.			GOZD			LAST						ZGS	GIS	ostali
			1	2	3	1	2	3	1	2	3						
B	<p>Površine in spremembe v površini:</p> <ul style="list-style-type: none"> • naravnih in starih polnaravnih gozdnih tipov, • strogo zavarovanih gozdnih rezervatov in • drugih gozdov, zavarovanih s posebnim režimom gospodarjenja (skladno z MCPFE oziroma združeno IUCN klasifikacija: brez ukrepanja, minimalni ukrepi, aktivno trajnostno gospodarjenje in varovanje krajine) 	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	Potrebno kartiranje teh kategorij.
C	POVRŠINE IN SPREMEMBE V POVRŠINI PREDNOSTNIH HABITATNIH TIPOV (NPR. NIŽINSKI POPLAVNI GOZDOVI IN REDKE ZDRUŽBE DRUGIH SVEŽIH IN POVRINIH LEG, PANJEVSKI GOZDOVI, GOZDOVI NA ZGORNJI GOZDNI MEJI IN DRUGI REDKI EKOSISTEMI V GOZDU).	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
D	STANJE IN SPREMEMBE POVRŠIN GOZDOV S POUJARJENJO BIOTOPSKO FUNKCIJO (TOČKOVNI HABITATI IN EKOCELICE, MIRNE CONE ZA DIVJADY). ²																
E	STANJE IN SPREMEMBE POVRŠIN POSEBNIH OBMOČIJ OHRANJANJA ("SPECIAL CONSERVATION AREAS") IN POSEBNIH OBMOČIJ VAROVANJA HABITATOV PREDNOSTNIH VRST ("SPECIAL PROTECTION AREAS"), ZLASTI SESALCEV IN PTIC																Skladno z ev direktivama o habitatih ptičih)-kazalnik še ne obstaja
F	STANJE IN SPREMEMBE POVRŠIN GOZDOV Z IZJEMNO POUJARJENO FUNKCIJO NARAVNE DEDIŠČINE (NARAVNIH VREDNOTY)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	Deloma obstoječi podatki
3	OGROŽENE VRSTE IN NJIHOVI HABITATI																
A	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so zagotovljeni pravni instrumenti za varovanje ogroženih vrst 2. Obstoj in zmožnost institucionalnega okvira, da razvija in vzdržuje institucionalne instrumente za varovanje ogroženih vrst 3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se podpira izvajanje ukrepov za ohranjanje ogroženih vrst 4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da: <ul style="list-style-type: none"> • se občasno sestavljajo obnovljeni spiski ogroženih gozdnih vrst • se dviguje raven znanja o ogroženih vrstah oziroma da se izdelujejo ocene, inventarji ali raziskave o ogroženih vrstah 	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
B	Spremembe v številu in odstotku na gozd vezanih ogroženih vrst (po IUCN) glede na skupno število na gozd vezanih vrst (uporaba referenčnih spiskov ali Direktive o habitatih EU), če je možno, po glavnih tipih gozdov (iglasti, mešani, listasti)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	Potrebno definirati metodologije.
C	SPREMEMBE V ŠTEVILČNOSTI IN POGOSTNOSTI POJAVLJANJA IZBRANIH VRST SESALCEV (ZLASTI VELIKE IN MALE ZVERI,) IN PTICEV (UJED, SOV, GOZDNIH KUR IN GNEZDILCEV) ² , ČE JE MOŽNO PO GLAVNIH TIPIH GOZDOV ALI FITOGEOGRAFSKIH REGIJAH	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	Definirati merila za kvaliteto habitatov posameznih vrst
D	SPREMEMBE V KVALITETI HABITATOV IZBRANIH OGROŽENIH ŽIVALSKIH VRST (NPR. GOZDNE KURE) ²	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

MERILO 4: VZDRŽEVANJE, OHRANJANJE IN PRIMERNO POVEČEVANJE BIOTSKE PESTROSTI V GOZDNIH EKOSISTEMIH

4	PODROČJE/ KAZALNIK	Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA						VIR PODATKOV			OPOMBE		
			TERIT.			GOZD	LAST	ZGS	GIS	ostali				
			1	2	3									
	BIOTSKA PESTROST V PROIZVODNIH GOZDOVIH													
A	<p>1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo pravni instrumenti za:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zagotavljanje <i>naravne</i> obnove gospodarskih gozdov, Za okolju prilagojeno izvajanje del v gozdovih, ki čim manj ogroža gozdne ekosisteme, Ohranjanje habitatov redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter vzdrževanja ugodnega življenjskega okolja za prostoživeče živali Prepoved uporabe kemijskih sredstev v gozdu. <p>2. Obstoj in zmožnost institucionalnega okvira, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> se razvijajo in vzdržujejo institucionalni instrumenti za zagotavljanje <i>naravne</i> obnove gospodarskih gozdov se opravljajo popisi o deležu površin, na katerih je drevje bistveno starejše od običajne proizvodne dobe za ustrezna rastišča <p>3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem:</p> <ul style="list-style-type: none"> so na voljo gospodarske spodbude za upoštevanje <i>ekoloških zahtev</i> pri gospodarjenju z gozdovi se opravljajo popisi oziroma ocene bioindikatorjev <i>okolja</i> <p>4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> se uvajajo ukrepi za vzdrževanje ali ponovno vzpostavitev biotske pestrosti v starih gozdovih se spremljajo spremembe v deležih pogozdenih ali obnovljenih površin, ki jih pokrivajo domorodne in vnešene vrste, iglavci in listavci 	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
B	Stanje in spremembe v deležih/ površinah sestojev, s katerimi se gospodarji za ohranitev in rabo gozdnih genetskih virov (gozdni genski rezervati, semenski sestoji, itn.); diferenciacija med domorodnimi in vnešenimi vrstami (iglavci / listavci)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
C	Stanje in spremembe v deležih/ površinah mešanih sestojev najmanj dveh glavnih graditeljic (delež druge graditeljice večji od 10 %)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
D	STANJE IN SPREMEMBE V DREVESNI PESTROSTI (SKUPNO ŠTEVILO VRST TER MEŠANOST PO ŠTEVILU IN MASI DREVJA)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
E	STANJE IN SPREMEMBE V PROSTORSKI RAZČLENJENOSTI GOZDOV (ZAPLAT) TER POVEZANOSTI / IZOLIRANOSTI GOZDNIH HABITATOV, ZLASTI V KMETIJSKI KRAJINI	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
F	STANJE IN SPREMEMBE V DELEŽIH SESTOJEV PO OBLIKI SESTOJNE ZGRADBE (ENODOBNA / ENOMERNA, DVOSLOJNA, GNEZDASTO RAZNOMERNA, POSAMICNO RAZNOMERNA / PREBIRALNA)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		*Podrobneje definirati kazalnik in metodologijo
G	STANJE IN SPREMEMBE V DELEŽIH SESTOJEV S PANJEVSKIM IN / ALI SREDNJEDEBELNIM NAČINOM GOSPODARJENJA	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
H	STANJE IN SPREMEMBE V DELEŽIH VEČNAMENSKIH GOSPODARSKIH GOZDOV PO NJIHOVI OHRANJENOSTI (STRUKTURE, DREVESNE SESTAVE IN PROCESOV) ALI AVTENTIČNOSTI NJIHOVIH RAZVOJNIH STADIJEV (OHRANJENOST DREVESNE SESTAVE)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		Potrebno definirati metodologijo ugotavljanja

MERILO 4: VZDRŽEVANJE, OHRANJANJE IN PRIMERNO POVEČEVANJE BIOTSKE PESTOSTI V GOZDNIH EKOSISTEMIH

PODROČJE / KAZALNIK												OPOMBE									
I	Delež letne površine naravne obnove gozdov glede na celotno letno obnovljeno površino v enodobnih gozdovih ali delež sečenj (po masi), ki temeljijo na naravni obnovi sestojev, glede na vse negovalne sečnje (brez redčenj) ¹	Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA			VIR PODATKOV			OPOMBE												
			TERIT.			LAST			GIS												
			1	2	3	1	2	3	1	2	3										
J	STANJE IN TRENDI IZVAJANJA UKREPOV ZA VZPOSTAVLJANJE IN POSPEŠEVANJE BIOTSKE PESTOSTI GOZDOV V PRIMERJAVI Z NAČRTOVANIMI ^{1, 2}	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X										
K	STANJE IN TRENDI IZVAJANJA UKREPOV ZA OHRANJANJE BIOTSKEGA RAVNOTEŽJA V GOZDNIH HABITATIH (BIOLOŠKI UKREPI) ^{1, 2} ALI V POPULACIJAH ŽIVALI (ODSTREL) V PRIMERJAVI Z NAČRTOVANIMI ¹	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X										Potrebno natančneje definirati.
L	STANJE IN SPREMEMBE V OBJEDENOSTI GOZDNEGA MLADJA KOT POSLEDICE PRITISKA NEURAVNOTEŽENE (PREVELIKE) ŠTEVILČNOSTI POPULACIJ PARKLJASTE DIVJADI PO GLAVNIH SKUPINAH RASTIŠČNIH	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X										Potrebno natančneje definirati.
M	STANJE IN SPREMEMBE SESTOJEV GLEDE NA VRSTO, KOLIČINO IN STRUKTURO ODMRLE LESNE MASE (PO RAZŠIRJENIH DEBELINSKIH RAZREDIH) PO GLAVNIH SKUPINAH RASTIŠČNIH ^{1, 2}	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X										

MERILO 5: VZDRŽEVANJE IN PRIMERNA KREPITEV VAROVALNIH FUNKCIJ PRI GOSPODARJENJU Z GOZDOM (ZLASTI VAROVANJE TAL IN VODE)

PODROČJE/ KAZALNIK		Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA				VIR PODATKOV			OPOMBE		
			1	2	3	1	2	3	ZGS		GIS	ostali
1	SPLOŠNO VARSTVO											
A	1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo pravni instrumenti za urejanje ali omejevanje prakse gospodarjenja z gozdovi v gozdovih, zavarovanih za infrastrukturo, oziroma v varovalnih gozdovih	X	X	X	X							
	2. Obstoj in zmogljivost institucionalnega okvira, da razvija in vzdržuje institucionalne instrumente za urejanje ali omejevanje prakse gospodarjenja z gozdovi v gozdovih, zavarovanih za infrastrukturo, oziroma v varovalnih gozdovih	X	X	X	X							
	3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se podpira izvedba ukrepov v varovalnih gozdovih	X	X	X	X							
	4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se opravljajo raziskave o infrastrukturnih in varovalnih gozdovih glede na prakso rabe tal oziroma gospodarjenja z gozdom	X	X	X	X							
2	TALNA EROZIJA											
A	1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo pravni instrumenti za urejanje ali omejevanje prakse gospodarjenja z gozdovi na območjih z ranljivimi tlemi	X	X	X	X							
	2. Obstoj in zmogljivost institucionalnega okvira, da krepí institucionalne instrumente za urejanje ali omejevanje prakse gospodarjenja z gozdovi na območjih z ranljivimi tlemi	X	X	X	X							
	3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se podpira izvedba ukrepov za gospodarjenje za območja z ranljivimi tlemi	X	X	X	X							
	4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se opravljajo popisi in raziskave o eroziji tal	X	X	X	X							
B	Delež gozdov, s katerimi se primarno gospodarji za varstvo tal	X	X	X	X						X	X
C	DELEŽ GOZDOV Z IZJEMNO POUČARJENO VAROVALNO FUNKCIJO (VARSTVA TAL)	X	X	X	X						X	X

MERILO 5: VZDRŽEVANJE IN PRIMERNA KREPITEV VAROVALNIH FUNKCIJ PRI GOSPODARJENJU Z GOZDOM (ZLASTI VAROVANJE TAL IN VODE)

PODROČJE/ KAZALNIK												RAVEN PREVERJANJA		VIR PODATKOV			OPOMBE
3	A	1.	2.	3.	4.	Rel. Za PEFC	TERIT.			LAST	ZGS	GIS	ostali				
							1	2	3								
							1	2	3	1	2	3					
		OHRANJANJE VODA V GOZDOVNIH															
	A	1.	2.	3.	4.												
		1. Obstoje pravnega okvira in obseg, v katerem so na voljo pravni instrumenti za urejanje ali omejevanje prakse gospodarjenja z gozdovi, v dobro ohranjanja vode ali varstva vodnih virov	X														
		2. Obstoje in zmogljivost institucionalnega okvira, da razvija in vzdržuje institucionalne instrumente za urejanje ali omejevanje prakse gospodarjenja z gozdovi v dobro ohranjanja vode ali varstva vodnih virov	X														
		3. Obstoje okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg ukrepov za ohranjanje voda v gozdovih, ki vključujejo ekološko sprejemljive načine ravnanja in gospodarjenja	X														
		4. Obstoje informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se opravljajo popisi in raziskave o kakovosti vode in značilnostih vodnih tokov v razmerju do prakse rabe tal oziroma gospodarjenja z gozdovi	X														
	B	Delež gozdov, s katerimi se primarno gospodarji za varstvo voda															
							X	X	X	X	X	X	X				
	C	DELEŽ GOZDOV, V KATERIH JE IZLEMNO POUČARJENA HIDROLOŠKA FUNKCIJA															
							X	X	X	X	X	X	X				

MERILO 6: VZDRŽEVANJE DRUGIH SOCIO-EKONOMSKIH FUNKCIJ IN POGOJEV

		Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA						VIR PODATKOV			OPOMBE
			TERIT.		GOZD		LAST	ZGS	GIS	ostali		
			1	2	3	1	2	3				
1												
A												
SPLOŠNO-DRUŽBENI POMEN GOZDOV												
	1. OBSTOJ PRAVNEGA OZIROMA REGULATIVNEGA OKVIRA IN OBSEG, V KATEREM SE PRIZNAVA MNOGONOMAMENSKA VLOGA IN SPLOŠNO-DRUŽBENI POMEN GOZDOV	X										
	2. OBSTOJ IN ZMOGLJIVOST INSTITUCIONALNEGA OKVIRA ZA NAČRTOVANJE, OHRANJANJE IN USMERJANJE RAZVOJA VSEH GOZDOV IN NJIHOVH FUNKCIJ, NE GLEDE NA LASTNIŠTVO GOZDOV	X										
	3. OBSTOJ OKVIRA EKONOMSKE POLITIKE IN FINANČNIH INSTRUMENTOV IN OBSEG, V KATEREM JE ZAGOTOVLJENO FINANCIRANJE IN SOFINANCIRANJE JAVNE GOZDARSKE SLUŽBE IN UKREPOV / INVESTICIJ ZA OHRANJANJE IN POSPEŠEVANJE MNOGONOMAMENSKE VLOGE GOZDOV	X										
	4. OBSTOJ INFORMACIJSKIH SREDSTEV ZA UVELJAVLJANJE POLITIČNEGA OKVIRA IN KAPACITETA ZA UVAJANJE, UPORABO IN RAZVOJ INFORMACIJSKIH INSTRUMENTOV V PRAKSI TRAJNOSTNEGA IN SONARAVNEGA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI	X										
B	TRENDI, OBSEGA PRORAČUNSKIH SREDSTEV, NAMENJENIH OHRANJANJU IN POSPEŠEVANJU EKOLOŠKIH IN SOCIALNIH FUNKCIJ V GOZDOVH (ABSOLUTNO IN RELATIVNO GLEDE NA PREDVIDENA V PROGRAMU RAZVOJA GOZDOV)	X										
C	STANJE IN RAZVOJ POKRITOSTI GOZDOV Z GOZDARSKIMI STROKOVNJAKI, KI OPRAVLJAJO JAVNO GOZDARSKO SLUŽBO OZIROMA STROKOVNE IN SVETOVALNE NALOGE V JAVNEM INTERESU (ZA GOZDOVE V JAVNI IN PRIVATNI LASTI)	X			X							X
2	EKONOMSKI POMEN GOZDARSKEGA SEKTORJA	X			X			X				
A	1. Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo pravni instrumenti za zagotavljanje razvoja gozdarskega sektorja (gozdarstvo in primarna predelava lesa)	X										
	2. Obstoj in zmogljivost institucionalnega okvira, da razvija in vzdržuje učinkovito fizično infrastrukturo za lažjo oskrbo z gozdnimi proizvodi in zagotavljanje ostalih funkcij gozdov	X										
	3. Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem so zagotovljena nova vlaganja v gozdarski sektor za izpolnjevanje prihodnjih potreb	X										
	4. Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da:	X										
	• se razvija in uvaja v prakso izpopolnjena tehnologija	X										
	• izvaja tržna analiza za boljše zadovoljevanje družbenih potreb	X										
B	Delež gozdarskega sektorja in spremembe deleža v bruto nacionalnem proizvodu (za državne gozdove)	X			X							X

MERILO 6: VZDRŽEVANJE DRUGIH SOCIO-EKONOMSKIH FUNKCIJ IN POGOJEV

		Rel. Za PEFC	RAVEN PREVERJANJA				VIR PODATKOV			OPOMBE		
			1	2	3	1	2	3	ZGS		GIS	ostali
PODROČJE/ KAZALNIK												
3	REKREACIJSKE STORITVE											
A	1. Obstoje pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem je omogočen javni dostop in prosto gibanje obiskovalce v gozdovih, skladno s predpisi, ki urejajo rekreacijsko ali drugo rabo gozdov	X	X									
	2. Obstoje in zmogljivost institucionalnega okvira, da se načrtuje, ocenjuje in usmerja rekreacija v gozdovih	X	X									
	3. Obstoje okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se podpira ukrepe za ohranjanje posebnih okoljskih, kulturnih, socialnih in znanstvenih vrednot v povezavi z rekreacijskimi storitvami	X	X									
	4. Obstoje informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se opravlja ocenjevanje rekreacije in rekreacijske vloge gozdov	X	X									
B	Možnosti za rekreacijo: površina v katerih je dovoljen javni dostop /na prebivalca/ ter njen delež (od skupne površine gozdov)	X	X		X							
C	DELEŽ IN SPREMEMBE V DELEŽU GOZDOV Z IZJEMNO POUČARJENO REKREACIJSKO IN TURISTIČNO FUNKCIJO	X	X		X							
4	MOŽNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE											
A	1. Obstoje pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo pravni instrumenti za zavarovanje ravni dohodka v gozdarskem sektorju	X	X									
	2. Obstoje in zmogljivost institucionalnega okvira, da se razvija in vzdržuje potencial znanja za opravljanje vseh pomembnih nalog	X	X									
	3. Obstoje okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se podpirajo programi za zagotavljanje zaposlitve na podeželju v povezavi z gozdarstvom	X	X									
	4. Obstoje informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se na podeželju zadrži dovolj velik delež dohodka od nelesnih proizvodov	X	X									
B	Spremembe v stopnji zaposlenosti (število, drine) v gozdarstvu, zlasti v ruralnih območjih	X	X		X					X		
5	RAZISKAVE IN POKLICNO IZOBRAŽEVANJE											
A	1. Obstoje pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo nacionalni programi za raziskave in poklicno izobraževanje	X	X									
	2. Obstoje in zmogljivost institucionalnega okvira, da se razvijajo in vzdržujejo institucionalni instrumenti za izboljšanje z gozdom povezanih raziskav in izobraževanja	X	X									
	3. Obstoje okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem so na voljo javni in zasebni skladi za raziskovalne, izobraževalne in svetovalne programe	X	X									
	4. Obstoje informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se zagotovi dovolj veliko število ljudi, izobraženih na različnih ravneh, z gozdarstvo in z gozdarstvom povezano izobrazbo	X	X									
B	TREND ŠTEVILA LETNIH TEČAJEV ZA LASTNIKE IN UPRAVITELJE GOZDOV, KI VKLJUČUJEJO TUDI VARNOST PRI DELU, NA PODROČJU:											
	• GOJENJA IN VARSTVA GOZDOV	X	X		X				X	X		
	• PRIDOBIVANJA GOZDNIH SORTIMENTOV	X	X		X				X	X		

MERILLO 6: VZDRŽEVANJE DRUGIH SOCIO-EKONOMSKIH FUNKCIJ IN POGOJEV

PODROČJE/ KAZALNIK												RAVEN PREVERJANJA		VIR PODATKOV			OPOMBE
C	D	A	7	A	8	A	B	Rel. Za PEFC	TERIT.			GOZD	LAST	ZGS	GIS	ostali	
									1	2	3						1
TREND ŠTEVILA GOZDNIH POSESTNIKOV / UPRAVITELJEV GOZDOV NA TEČAJIH STROKOVNEGA IN VARNEGA DELA V GOZDU (LETNO)																	
TREND ŠTEVILA GOZDARSKIH POKLICHNIH NESREČ IN BOLEZNI LETNO																	
OBVEŠČENOST JAVNOSTI																	
		1.	Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo možnosti dostopa javnosti do informacij					X	X								
		2.	Obstoj in zmogljivost institucionalnega okvira, da krepi organizacije za dejavnost osveščanja javnosti					X	X								
		3.	Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se zagotavlja, da se del dohodkov iz gozdov ali iz proračunskih sredstev nameni za ozaveščanje in obveščanje javnosti o gozdovih (npr. gozdne učne poti, demonstracijski objekti, vzgojno-poučni dogodki)					X	X								
		4.	Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se podpirata poučevanje in obveščanje o vprašanih okolja in drugih z gozdarstvom povezanih vprašanjih					X	X								
SODELOVANJE JAVNOSTI																	
		1.	Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo možnosti sodelovanja javnosti v politiki in pri sprejemanju odločitev glede gozdov					X	X								
		2.	Obstoj in zmogljivost institucionalnega okvira, da vzpostavlja institucionalne mehanizme za sodelovanje krajanov in nevladnih organizacij pri sprejemanju odločitev					X	X								
		3.	Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem se vabi javnost zlasti k pripravi načrtov					X	X								
		4.	Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se poveča sodelovanje javnosti v postopkih sprejemanja odločitev povezanih z izvajanjem gozdarske politike					X	X								
KULTURNE VREDNOTE																	
		1.	Obstoj pravnega oziroma regulativnega okvira in obseg, v katerem so na voljo programi in smernice gospodarjenja, ki priznavajo kulturno dediščino v zvezi z gozdovi					X	X								
		2.	Obstoj in zmogljivost institucionalnega okvira, da razvija in vzdržuje programe za ohranitev kulturno pomembnih predelov in krajin					X	X								
		3.	Obstoj okvira ekonomske politike in finančnih instrumentov in obseg, v katerem je na voljo dovolj finančnih spodbud za priznavanje kulturnih vrednot v okviru načrtovanja gospodarjenja z gozdovi					X	X								
		4.	Obstoj informacijskih sredstev za uveljavljanje političnega okvira in kapaciteta, da se izvajajo študije o navzočnosti kulturno pomembnih krajev in krajev s posebno vizualno vrednostjo					X	X								
STANJE IN SPREMEMBE V POVRŠINI GOZDOV S Poudarjeno Funkcijo Kulturnih vrednot																	
								X	X								
								X	X								

LEGENDA K PRILOGI 1:

- Relevance za PEFC:
Označena je pomembnost indikatorja za PEFC (da – X; ne – brez oznake)
- Raven ugotavljanja kazalnika:

TERITORIALNA	VSEBINSKA	LASTNIŠKA
1 – nacionalna	1 - gozd/splošno	X – da
2 – regionalna	2 - tip gozda	brez oznake - ne
3 – gozdnogospodarska enota	3 - gospodarski razred	
- Vir podatkov:
Naveden je vir/ institucija, ki razpolaga s podatki o indikatorju: Zavod za gozdove (ZGS); Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) ali ostali.
- Uporabljene kratice, oznake:

1	... Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (Ur.l. RS 5/98)
1/1	... Klasifikacija v pravilniku o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (Ur.l. RS 5/98)
2	... Pravilnik o varstvu gozdov (Ur.l. RS, 92/00)
3	... Pravilnik o lovskogojitvenem načrtovanju (Ur.l. RS, 27/ 99)
- Pokončna pisava v dokumentu predstavlja originalni tekst vse-evropskih meril in kazalnikov (prevod GOLOB, 1998), *kurziva spremembe in dopolnitve evropskih, VELIKE ČRKE PA PREDLOG DODATNIH SLOVENSkih KAZALNIKOV.*

Priloga 2:
PREDLOG¹⁷ NACIONALNIH SMERNIC TRAJNOSTNEGA GOSPODARJENJA
Z GOZDOVI V SLOVENIJI

MERILO 1: OHRANJANJE IN PRIMERNA KREPITEV GOZDNIH VIROV TER NJIHOV PRISPEVEK H GLOBALNIM KROGOTOKOM OGLJIKA

1.1 Usmeritve za načrtovanje gospodarjenja z gozdovi	Opombe	Pravna podlaga
1.1.1. Gospodarjenje z gozdovi bi moralo biti usmerjeno k <i>ohranjanju primerne gozdnosti v vseh slovenskih krajinah, k preprečevanju drobljenja gozdnih površin</i> ter k izboljševanju kakovosti gospodarskih, ekoloških, kulturnih in socialnih vrednosti gozdnih virov, vključno tal in vode. To naj bi bilo doseženo s sodelovanjem s sorodnimi področji, kot sta <i>kmetijstvo</i> , načrtovanje rabe tal in varstvo narave.	Na podlagi NPRG spremenjena in dopolnjena smernica.	ZOG ¹⁸ , NPRG ¹⁹
1.1.2. Vzpostavljena bi morala biti popis in kartiranje gozdnih virov, ki bi morala biti redno vzdrževana in prilagojena lokalnim in nacionalnim razmeram ter skladna z vsebino teh smernic.		ZOG, PGGN ²⁰ , NPRG
1.1.3. Izdelati in periodično ažurirati bi bilo treba načrte ali ustrezne podlage za gospodarjenje, ki ustrezajo velikosti in rabi gozda. Temeljiti morajo na zakonodaji kot tudi na obstoječih načrtih rabe tal ter primerno pokrivati gozdne vire. <i>Intenzivnost načrtovanja naj se prilagaja intenzivnosti gospodarjenja z gozdovi ter rabi gozdov in gozdnega prostora. Načrtovanje naj temelji na takšnih podatkih o gozdovih, ki bodo v zaključnih ekoloških celotah omogočali objektivno oceno staja in spremljanje njihovega razvoja skozi daljša časovna obdobja.</i>	Na podlagi smernice NPRG dopolnjena smernica.	ZOG, PGGN
1.1.4. Periodično naj se spremlja stanje gozdnih virov in ovrednotijo vplivi gospodarjenja z gozdovi, izsledki pa naj se upoštevajo v procesu načrtovanja.		ZOG, PGGN
1.2 Usmeritve za prakso gospodarjenja z gozdovi		
1.2.1. Praksa gospodarjenja z gozdovi bi morala srednje- in dolgoročno obvarovati količino in kakovost gozdnih virov z uravnoteženjem stopenj poseka in priraščanja ter z uporabo tehnik, ki zmanjšujejo neposredno ali posredno škodo v gozdu oziroma na tleh in vodi.		ZOG, NPRG, PVG ²¹
1.2.2. Lesna zaloga naj se z ustreznimi gozdnogojitvenimi ukrepi vzdržuje ali privede na stopnjo, ki je zaželeno gospodarsko, ekološko in socialno.		ZOG, NPRG
1.2.3. Premisliti je treba o prevedbi opušenih kmetijskih in drugih z drevjem neporaslih zemljišč v gozdove, če to lahko poveča njihovo gospodarsko, ekološko, socialno oziroma kulturno vrednost.		NPRG
<i>1.2.4. KRČITVE GOZDOV NAJ SE V OKVIRU SPREJETIH OMEJITEV IZVAJAJO LE NA POVRŠINAH, KIER NOBENA OD EKOLOŠKIH ALI SOCIALNIH FUNKCIJ NI NAVZOČA S PRVO STOPNJO POUДАРJENOSTI IN TAKE POUДАРJENOSTI TUDI NI MOGOČE PREDVIDETI. NA VSEH EKOLOŠKO LABILNIH OZIROMA RANLIVIH TLEH NAJ SE ZARASČAJOČE POVRŠINE PREPUŠČA NARAVNEMU RAZVOJU.</i>	Dodana smernica na podlagi omejitve krčitev gozdov iz NPRG.	NPRG

¹⁷ Predlog pripravili mag. Marko Kovač, mag. Franc Ferlin in Robert Mavsar

¹⁸ Zakon o gozdovih (1993)

¹⁹ Program razvoja gozdov v Sloveniji (1996)

²⁰ Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (1998)

²¹ Pravilnik o varstvu gozdov (2000)

MERILO 2: OHRANJANJE ZDRAVJA IN VITALNOSTI GOZDNIH EKOSISTEMOV

2.1 Usmeritve za načrtovanje gospodarjenja z gozdovi	Opombe	Pravna podlaga
<p>2.1.1. Načrtovanje gospodarjenja z gozdovi bi moralo biti usmerjeno k vzdrževanju in izboljševanju zdravja in vitalnosti gozdnih ekosistemov ter k rehabilitaciji degradiranih gozdnih ekosistemov, kjer jo je mogoče doseči z gozdnogojitvenimi ukrepi. <i>V biološko in ekološko labilnih (npr. zasmrečenih) sestojih naj se tako izvaja postopna biološka stabilizacija z vnašanjem naravnih drevesnih vrst.</i></p> <p>2.1.2. Periodično je treba spremljati zdravje in vitalnost gozdov, zlasti ključne biotske in abiotske dejavnike, ki potencialno vplivajo na zdravje in vitalnost gozdnih ekosistemov, kot so fitofage žuželke, boleznj, divjad, paša, ogenj, onesnaževalci zraka, sprememba podnebja ter škode pri sečnji in spravilu. <i>Varstvo gozdov naj se celovito usmerja v okviru opazovalne, poročevalske, diagnostične in prognostične službe.</i></p> <p>2.1.3. Načrtovanje gospodarjenja z gozdovi bi moralo določiti načine in sredstva za zmanjšanje tveganja degradacij in škod v gozdnih ekosistemih. V gozdnogospodarsko načrtovanje je treba vključiti tiste ukrepe gozdarske politike, ki podpirajo zmanjšanje teh tveganj.</p>	<p>Smernica dopolnjena na podlagi smernice NPRG</p> <p>Smernica dopolnjena na podlagi smernice NPRG</p>	<p>ZOG, NPRG</p> <p>ZOG, NPRG, PVG</p> <p>ZOG, NPRG, PGGN</p>
<p>2.2 Usmeritve za prakso gospodarjenja z gozdovi</p>		
<p>2.2.1. Za ohranitev in izboljšanje zdravja in vitalnosti gozdov bi morala praksa gospodarjenja z gozdovi izrabiti naravne strukture in procese ter uporabiti preventivne biološke ukrepe kjerkoli je gozdarsko smotno. Za povečevanje stabilnosti, vitalnosti in odpornosti gozdov pred različnimi dejavniki okolja je treba povečevati oziroma ohraniti genetsko, vrstno in strukturno pestrost ter okrepiti naravne regulacijske mehanizme.</p> <p>2.2.2. Izvajati bi se morala primerna gozdnogospodarska praksa, kot sta npr. <i>naravna obnova</i> ali ogozditvev z drevesnimi vrstami <i>ustreznih provenienc</i>, ki so prilagojene rastišču, ter opravljanje nege, sečnje <i>in spravila</i> na način, ki kar najmanj poškoduje drevje oziroma tla. <i>Strogo bi se bilo treba pri gozdnogospodarskih delih izogibati zlivanju olj ali odlaganju odpadkov na gozdnih tleh.</i></p> <p>2.2.3. Raba pesticidov in herbicidov bi morala biti omejena na neizogiben minimum, upoštevajoč primerne gozdnogojitvene alternative in druge biološke ukrepe.</p> <p>2.2.4. V primeru, da se uporabljajo gnojila, naj se gnoji na nadzorovan način in z upoštevanjem varstva okolja.</p>	<p>Smernica dopolnjena na podlagi NPRG</p>	<p>ZOG, NPRG, PGGN</p> <p>ZOG, NPRG, PVG</p> <p>ZOG, PVG</p> <p>PVG</p>

MERILO 3: OHRANJANJE IN VZPODBUJANJE PROIZVODNIH FUNKCIJ GOZDOV (LESNIH IN NELESNIH)

	Opombe	Pravna podlaga
<p>3.1 Usmeritve za načrtovanje gospodarjenja z gozdovi</p> <p>3.1.1. Načrtovanje gospodarjenja z gozdovi mora biti usmerjeno k zmožnosti gozdov, da je na trajnostni način iz njih mogoče pridobivati niz lesnih in nelesnih gozdnih proizvodov in učinkov.</p> <p>3.1.2. Gospodarjenje z gozdovi bi si moralo prizadevati doseči primerne gospodarske učinke ob upoštevanju možnosti za nove trge in gospodarske dejavnosti v povezavi z vsemi ustreznimi dobrinami in učinki gozdov.</p> <p>3.1.3. Gozdnogospodarski načrti oziroma ustrezne podlage za gospodarjenje bi morali upoštevati različne rabe oziroma funkcije gozdov. Gozdnogospodarsko načrtovanje bi moralo izrabiti ukrepe gozdarske politike, ki podpirajo proizvodnjo gozdnih dobrin in storitev, ki se jih da ali tudi ne da tržiti.</p>	<p>Smernica dopolnjena na podlagi NPRG</p> <p>ZOG, PGGN,</p>	<p>ZOG, NPRG</p> <p>NPRG</p> <p>ZOG, PGGN,</p>
<p>3.2 Usmeritve za prakso gospodarjenja z gozdovi</p>		
<p>3.2.1. Treba bi bilo zagotoviti takšno gozdnogospodarsko prakso, ki dolgoročno ohranja vse funkcije gozdov, temelji na uspešnem naravnem obnavljanju sestojev ter ustreznem izkoriščanju rastiščnih potencialov, ki izboljšuje gozdne vire ter spodbuja izhode raznovrstnih dobrin in učinkov.</p>	<p>Smernica dopolnjena na podlagi imperativa iz NPRG</p>	<p>ZOG, NPRG</p>
<p>3.2.2. Obnova in nega gozda ter pridobivanje lesa bi morali biti opravljeni pravočasno in na način, ki ne zmanjšuje produkcijske zmogljivosti rastišča, npr. z izogibanjem poškodovanja preostalih sestojev in dreves ter gozdnih tal in z uporabo primernih metod.</p>		<p>NPRG, PVG</p>
<p>3.2.3. Obseg pridobivanja lesa in drugih gozdnih dobrin bi moral primerno upoštevati odvzem hranil in ne bi smel prekoračiti stopnje, ki se jo lahko ohranja dolgoročno, poleg tega pa bi se morali pridobljeni gozdni proizvodi optimalno uporabiti. Ker je pridobivanje gozdnih dobrin v gozdu količinsko omejeno, bi bilo treba pospeševati predvsem kakovost teh dobrin in njihovo smotrno (iz)rabo.</p>	<p>Smernica dopolnjena na podlagi NPRG</p>	<p>ZOG, NPRG, PGGN,</p>
<p>3.2.4. Za zagotovitev učinkovite dostave dobrin in omogočanja storitev bi morala biti načrtovana, vzpostavljena in vzdrževana primerna infrastruktura, kot so ceste, vlake in mostovi, pri čemer pa bi morali biti njihovi negativni vplivi na okolje kar najmanjši.</p>		<p>ZOG, NPRG</p>

MERILO 4: VZDRŽEVANJE, OHRANJANJE IN PRIMERNO POVEČEVANJE BIOTSKE PESTROSTI V GOZDNIH EKOSISTEMIH

4.1 Usmeritve za načrtovanje gospodarjenja z gozdovi	Opombe	Pravna podlaga
4.1.1. Gospodarjenje z gozdovi <i>bi mora/lo</i> biti usmerjeno k vzdrževanju, ohranjanju in pospeševanju biološke pestrosti na ekosistemski, vrstni in genetski ter, kjer je to mogoče, na krajinski ravni.		ZOG, NPRG, PGGN
4.1.2. Gozdnogospodarsko načrtovanje in terestrični popis ter kartiranje gozdnih virov bi morali vključevati ekološko pomembne gozdne biotope, upoštevaajoč zavarovane, redke, ranljive ali reprezentativne gozdne ekosisteme kot so obvodni predeli, mokrišča, območja, ki vsebujejo endemične vrste in habitate ogroženih vrst, kot so opredeljeni in spoznani v ustreznih seznamih, ter ogrožene ali na kraju samem zavarovane genetske viře.		ZOG, NPRG, PVG, PGGN
4.2 Usmeritve za prakso gospodarjenja z gozdovi		
4.2.1. Prednost <i>naj ima</i> naravno pomlajevanje, in sicer zlasti v primeru, ko obstoječe razmere zagotavljajo količino in kakovost gozdnih virov in ko je obstoječa provenienca dovolj kakovostna glede na rastišče.		ZOG, NPRG, PVG
4.2.2. Pri obnovi in pogozdovanju naj se daje prednost domačim vrstam in lokalnim proveniencam, ki so dobro prilagojene rastiščnim razmeram. Uporabljajo naj se samo tiste vnešene vrste, proveniencе ali varietete, katerih vpliv na ekosistem in na genetsko integriteto domorodnih vrst in krajevni provenienc je bil ovrednoten, in če se je mogoče izogniti negativnim vplivom, ali pa je te vplive mogoče kar najbolj omejiti. <i>Poveča naj se površine obstoječih in določi nove semenske sestoje in s tem zagotovi nemoteno oskrbo s semenjem različnih drevesnih vrst in provenienc.</i>	Smernica dopolnjena na podlagi smernice NPRG	ZOG, NPRG, PVG
4.2.3. Praksa gospodarjenja z gozdovi bi si morala prizadevati oblikovati pestrost horizontalnih in vertikalnih struktur, kot so raznodobni in vrstno pestri (mešani) sestoji. Kjer je mogoče, naj bo praksa usmerjena tudi k ohranitvi in ponovni vzpostavitvi krajinske pestrosti.		ZOG, NPRG
4.2.4. Kjer je gospodarsko smotno, naj se na primernih rastiščih podpira tradicionalne sisteme gospodarjenja, ki so privedli do dragocenih ekosistemov, kot so npr. panjevci.		NPRG
4.2.5. Nega, posek in spravilo naj bodo opravljeni na način, ki ekosistemom ne bo povzročil trajnejših poškodb. Kjer je mogoče, naj se izvajajo ukrepi za izboljšanje ali vzdrževanje biotske pestrosti.		ZOG, PVG, NPRG
4.2.6. Infrastrukturo je treba načrtovati in graditi na način, ki kar najmanj škoduje ekosistemom, zlasti redkim, ranljivim ali reprezentativnim ekosistemom in genetskim rezervatom, ter upošteva ogrožene ali druge ključne vrste, posebno njihove migracijske vzorce.		ZOG, NPRG, PVG
4.2.7. Skladno s cilji gospodarjenja je treba ukrepati tako, da se uravnoteži pritisk populacij divjadi na pomlajevanje in rast gozdov ter biološko pestrost. <i>Posegi v populacije prosto živečih živali in v njihovo življenjsko okolje naj temeljijo na spremljanju in analizah stanja vegetacije in živalskih populacij.</i>	Smernica dopolnjena na podlagi smernice NPRG	ZOG, NPRG, PVG
4.2.8. Stojec ali podrt mrtev les, votlo drevice, stare gaje in redke drevesne vrste bi bilo treba ohranjati v potrebnih količinah in ustrezni porazdelitvi, da se ohrani biotsko pestrost, pri tem pa upoštevati tudi potencialni vpliv na zdravje in stabilnost gozdov in bližnjih ekosistemov.		ZOG, NPRG, PVG
4.2.9. Zavarovati bi bilo treba posebne ključne biotope v gozdovih, kot so vodni izviri, mokrišča, skalni izdanki in globeli, kjer je primerno pa bi jih bilo treba tudi ponovno vzpostaviti, če so bili poškodovani zaradi dejavnosti gozdarstva.		ZOG, NPRG PVG, PGGN
4.2.10. <i>ZAGOTOVITI BI BILO TREBA POPOLNO VARSTVO GOZDNIH REZERVATOV (ZAKONSKA ZAŠČITA IN PO POTREBI ODKUP) IN GOZDOV V OBMOČJIH I. IN II. VARSTVENE KATEGORIJE PO IUCN.</i>	Na podlagi NPRG dodana smernica.	ZOG, NPRG

MERILO 5: VZDRŽEVANJE IN PRIMERNA KREPITEV VAROVALNIH FUNKCIJ PRI GOSPODARJENJU Z GOZDOM (ZLASTI VAROVANJE TAL IN VODE)

5.1 Usmeritve za načrtovanje gospodarjenja z gozdovi	Opombe	Pravna podlaga
<p>5.1.1. Načrtovanje gospodarjenja z gozdovi bi moralo biti usmerjeno k ohranitvi in krepitvi varovalnih funkcij gozdov za družbo, kot je varovanje infrastrukture, varovanje pred talno erozijo, varovanje vodnih virov ter varovanje pred različnimi vplivi vode, kot so poplave in snežni plazovi.</p> <p>5.1.2. Popisati in kartirati bi se morali gozdovi, ki izpolnjujejo specifične in spoznane funkcije za družbo, gozdnogospodarski načrti pa bi morali ta območja v popolnosti upoštevati. <i>Za takšna območja gozdov bi se morale z lastniki gozdov dogovoriti usmeritve, ukrepi in potrebna finančna nadomestila ter jih vključiti v prostorske načrte.</i></p>	<p>Dopolnjena smernica, ki ima podlago v ZOG</p>	<p>ZOG, PGGN, PVG, NPRG</p> <p>ZOG, NPRG, PGGN</p>
<p>5.2 Usmeritve za prakso gospodarjenja z gozdovi</p>		
<p>5.2.1. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti gozdnogojitvenim ukrepom na ranljivih tleh in erozijsko ogroženih predelih, kakor tudi na območjih, kjer lahko dela privedejo do spiranja tal v vodotoke. Na takšnih površinah naj se ne uporabljajo neprimerne tehnike, kot je uporaba težke mehanizacije. V takih predelih bi bilo treba tudi kar najbolj zmanjšati negativne učinke populacij živali.</p> <p>5.2.2. Da bi se izognili različnim vplivom na kakovost in količino vodnih virov, bi bilo treba posebno pozornost nameniti praksi gospodarjenja z gozdom, kjer ima le-ta vodovarstveno funkcijo. Pri tem bi bilo treba preprečiti zlasti neprimerno rabo kemikalij ali drugih škodljivih snovi in neprimerne gozdnogojitvene ukrepe, ki škodljivo vplivajo na kakovost vode.</p> <p>5.2.3. Izgradnja cest, mostov in druge infrastrukture bi morala biti opravljena na način, s katerim bi se kar najbolj zmanjšalo razkrivanje tal, preprečilo odnašanje zemljine v vodotoke in ohranilo njihove struge. Vgraditi in vzdrževati bi bilo treba vse naprave za odvodnjavanje.</p>		<p>ZOG, PVG, NPRG</p> <p>ZOG, PGGN, PVG, NPRG</p> <p>ZOG, PVG, NPRG</p>

MERILO 6: VZDRŽEVANJE DRUGIH SOCIO-EKONOMSKIH FUNKCIJ IN POGOJEV

	Opombe	Pravna podlaga
6.1 Usmeritve za načrtovanje gospodarjenja z gozdovi		
6.1.1. Načrtovanje gospodarjenja z gozdovi bi moralo upoštevati mnogovrstne funkcije gozdov za družbo in vlogo gozdarstva v razvoju podeželja, zlasti pa bi moralo pretehtati nove priložnosti za zaposlitev v povezavi z družbeno-gospodarskimi funkcijami gozdov.		ZOG, NPRG
6.1.2. Pravice lastnikov, skupna in koncesijska razmerja bi morala biti jasno definirana, dokumentirana in urejena za vse gozdove. Prav tako bi bilo treba razjasniti, priznati in spoštovati pravice v zvezi z gozdovi, ki izhajajo iz pravnih aktov, običajev ali tradicije.	Redakcijska dopolnitev	ZOG
6.1.3. Ob upoštevanju lastniških in drugih pravic ter učinkov na gozdne vire in ekosisteme ter usklajenosti z drugimi funkcijami gozda bi bilo treba <i>usmerjati rekreacijsko in drugo splošno rabo gozdov</i> .	Na podlagi ZOG	ZOG, NPRG
6.1.4. <i>v skladu z izraženim javnim interesom</i> bi bilo treba - <i>na podlagi ustreznih evidenc</i> - zavarovati kraje s specifičnim zgodovinskim, kulturnim ali duhovnim pomenom oziroma z njimi gospodariti na način, ki ustrežno upošteva pomen kraja.	Prilagojena smernica	ZOG, NPRG
6.1.5. Upraviteljem gozdov, pogodbenikom, zaposlenim in lastnikom gozdov bi moralo biti posredovano dovolj informacij, prav tako pa bi jih bilo treba <i>spodbujati k nenehnemu usposabljanju za trajnostno gospodarjenje z gozdovi</i> .	Dopolnjena smernica, podlaga v ZOG	ZOG, NPRG
	Dopolnjena smernica	ZOG, NPRG
6.2 Usmeritve za prakso gospodarjenja z gozdovi		
6.2.1. Praksa gospodarjenja z gozdom bi se morala opirati z izkušnjami in znanjem, ki so povezane z določenim gozdom in upoštevati mnenja lokalnih skupnosti, lastnikov gozdov, nevladnih organizacij in krajanov.		ZOG, PGGN
6.2.2. Gozdni delavci in lastniki gozdov bi morali delati v varnih delovnih razmerah, k čemur naj bi pomembno prispevalo njihovo usposabljanje za varno delo.	Dopolnjena smernica	ZOG, NPRG
6.2.3. Gozdnogospodarsko delovanje bi moralo upoštevati vse družbeno-gospodarske funkcije, zlasti rekreacijsko funkcijo in estetske vrednote gozdov zlasti z vzdrževanjem pestrih gozdnih struktur in oblikovanjem privlačnih dreves, gajev in drugih pojavov, kot so barve, cvetje in plodovi. To naj bi bilo doseženo brez posebno negativnih vplivov na gozdne vire.		ZOG, PVG, NPRG
6.2.4. <i>GOZDARSKI STROKOVNJAKI BI SE MORALI DODATNO IZOBRAŽEVATI ZA RAZVOJ POUČNE, TURISTIČNE, REKREACIJSKE IN DRUGIH VLOG GOZDOV TER ZA USPEŠNO KOMUNICIRANJE Z LASTNIKI GOZDOV IN JAVNOSTJO.</i>	Na podlagi NPRG dodatna smernica	ZOG, NPRG

Legenda:

Pokončna pisava v dokumentu predstavlja originalni tekst vse-evropskih meril in kazalnikov (prevod GOLOB, 1998), *kurziva spremembe in dopolnitve evropskih, VELIKE ČRKE PA PREDLOG DODATNIH SLOVENSkih KAZALNIKOV.*

Priloga 3: **PREDLOG²² ORGANIZIRANOSTI "PEFC SLOVENIJA"** **IN OBLIKOVANJA POSTOPKOV CERTIFICIRANJA GOZDOV**

0 IZVLEČEK:

Predlagana je sestava nacionalnega Foruma (strokovno-posvetovalne delovne skupine) za certifikacijo gozdov, sestavljenega iz zainteresiranih strani (stakeholders) in podan predlog možne okvirne organiziranosti "PEFC Slovenija", zaenkrat predvsem z vidika certifikacije gozdov. Okvirna organizacijska shema predvideva samostojno organizacijsko obliko »PEFC Slovenija« (nevladno, neprofitno organizacijo ali gospodarsko interesno združenje), ki bi se povezovala s kadrovsko-organizacijsko infrastrukturo Kmetijsko - gozdarske zbornice (zaenkrat še ni oblikovana) in Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije kot predstavnikoma lastnikov gozdov, po možnosti pa tudi s predstavnikoma predelovalne in prodajne verige (lesnopredelovalnih in trgovskih podjetij). Predvidevamo zlasti najširšo regionalno (za slovenske razmere nacionalno) raven certifikacije gozdov, ohranjamo pa tudi možnost skupinskega in posameznega certificiranja (gozdov in obratov). Pripravljen je tudi predlog postopkov praktičnega certificiranja gozdov (ocer, presoje, kontrol). S tem v zvezi je opredeljen tudi položaj in pogoji za certifikacijsko telo (neodvisno tretje mesto).

1 NACIONALNI FORUM

Preden nacionalno shemo certificiranja gozdov oceni *Pan-European Forest Certification Council* (PEFCC), mora vsaka članica PEFC na ravni države ustanoviti nacionalno upravno telo PEFC. Še prej pa mora ustrezni strokovno-interesni Forum (delovna skupina) oceniti ustreznost elementov (zlasti vse-evropskih meril in smernic) trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in jih interpretirati v nacionalnih razmerah. Ključna naloga Foruma je uskladitev in priprava nacionalnih meril in smernic trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki v bistvu predstavljajo nacionalna merila za certifikacijo gozdov (certifikacijski standard).

Iniciativo za oblikovanje takšnega Foruma naj bi imeli zlasti predstavniki lastnikov gozdov, ki bi vanj povabili vse zainteresirane skupine. Skladno z usmeritvami PEFC, naj bi takšen nacionalni Forum sestavljali predstavniki interesnih skupin (*stakeholders*), ki so kakorkoli povezane z gozdnim prostorom, gospodarjenjem z gozdom in lesom. Forum naj bi sestavljali predstavniki naslednjih institucij in organizacij:

- Kmetijsko gozdarska zbornica (gozdarski del)
- Gospodarska zbornica Slovenije (gozdarski, lesarski, papirniški del)
- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov (gozdarski del)
- predstavniki (organizacij) zasebnih lastnikov gozdov v Sloveniji

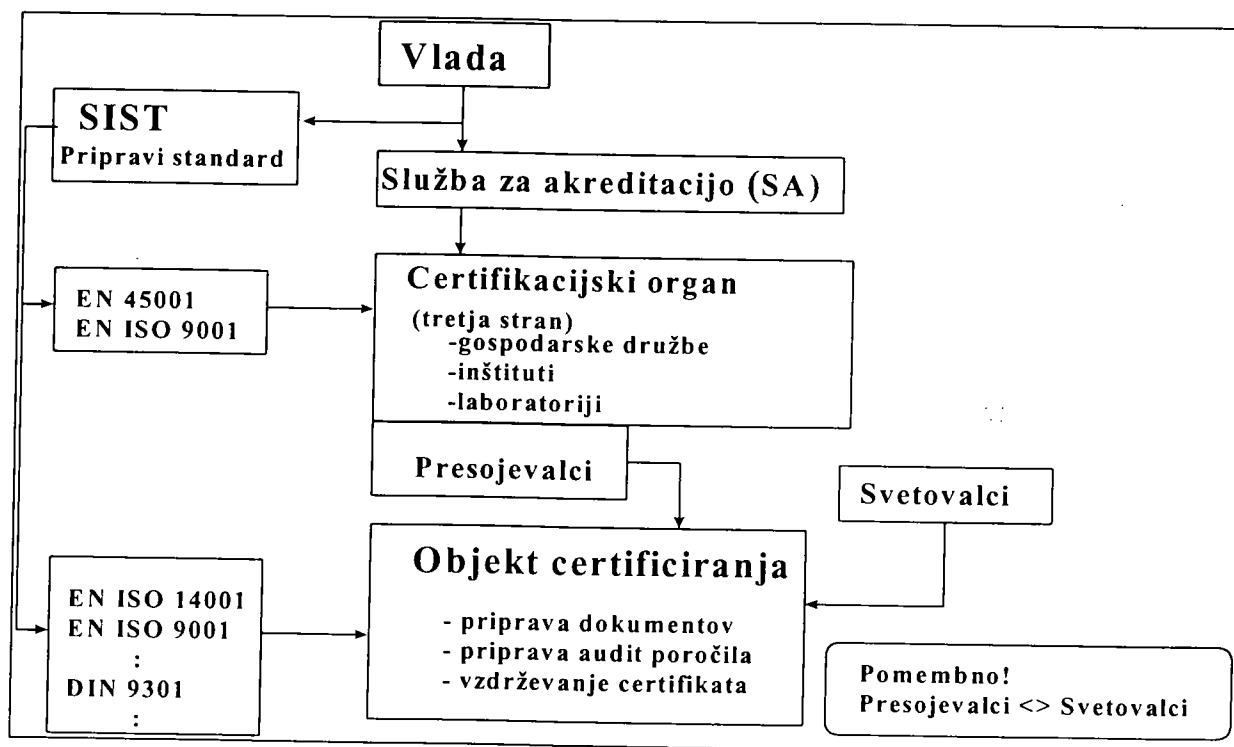
²² Predlog pripravil dr. Darij Krajčič (BF - Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire) v sodelovanju z mag. Franc Ferlinom (organizacijski del).

- Gospodarsko interesno združenje gozdarstva
- Sindikati s področja gozdarstva
- Lovska zveza Slovenije
- Predstavniki nevladnih organizacij (gozdovi, okolje, narava),
- Zveza za varstvo potrošnikov
- Zavod za gozdove Slovenije
- Zavod za ohranjanje narave Republike Slovenije
- Gozdarski inštitut Slovenije
- Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

V primeru, da bi šlo za delovno skupino, katere naloga bi bila usklajevanje in priprava t.i. vladnih meril (kazalnikov in smernic trajnostnega gospodarjenja z gozdovi), bi bilo lahko število predlaganih, interesnih (nevladnih) predstavnikov v Forumu manjše, v primeru priprave t.i. nevladnih / certifikacijskih meril (kazalnikov in smernic, ki bi služili le certifikaciji gozdov) pa večje. V vsakem primeru pa naj bi – zaradi vsebine nalog - prevladovali predstavniki »gozdnih« interesov (prevladujejo strokovne vsebine povezane z gozdovi).

2 TRETJA STRAN - STRAN, KI IZVAJA CERTIFICIRANJE GOZDOV

Tretja stran je neodvisni organ, ki presoja in certificira gozdove. S tem potrjuje ali zavrača skladnost ravnanja z gozdom s kriteriji nacionalne certifikacijske sheme PEFC.

Slika 1: Položaj tretje strani v splošni shemi procesa certificiranja

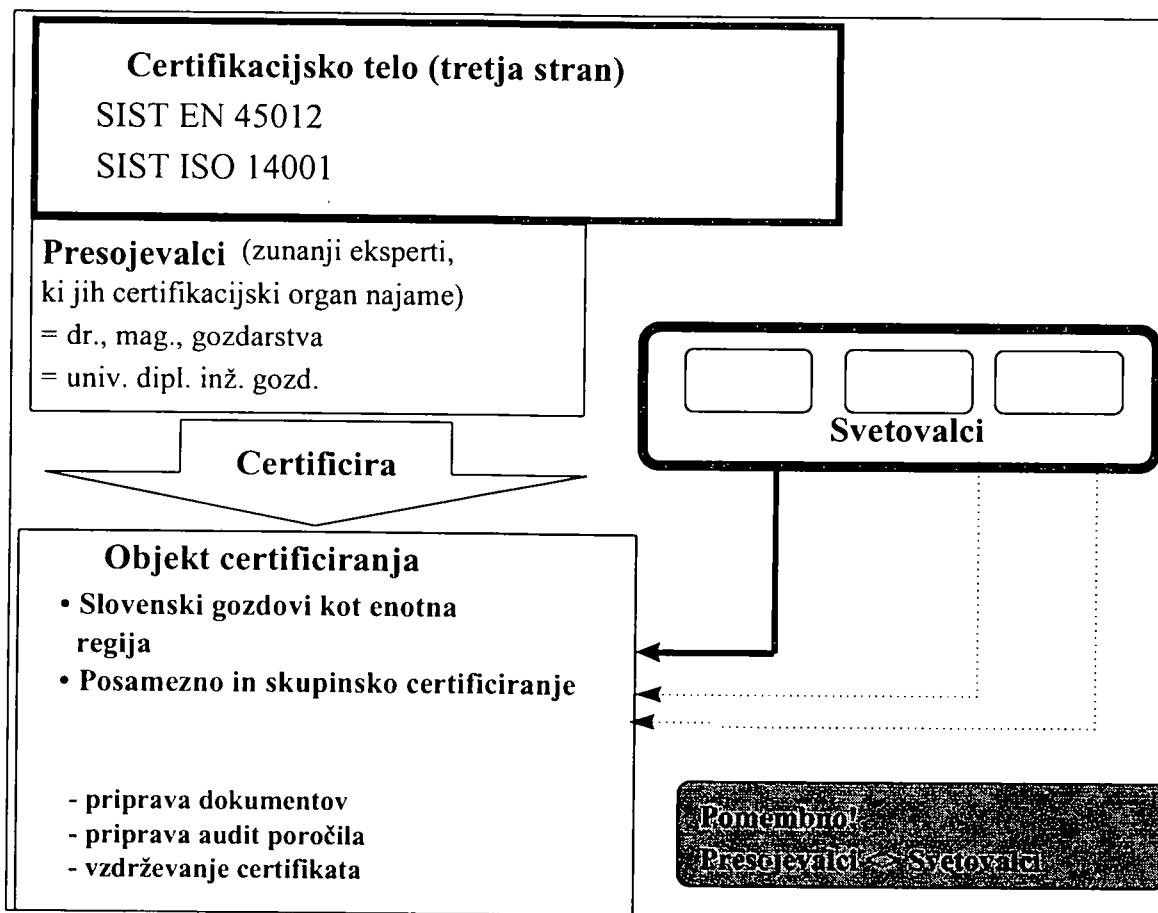
V procesu certificiranja nastopajo tri strani:

4. Stran, ki izdelava določen standard.
5. Prosilec za izdajo certifikata o izpolnjevanju zahtev standarda.
6. Certifikacijski organ, ki je akreditiran za izdajo certifikata o izpolnjevanju zahtev določenega standarda.

Neodvisna organizacija, ki izvaja certificiranje gozdov, mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- imeti mora nacionalno (slovensko) akreditacijo za standarde EN 45012 in ISO 14001,
- imeti mora reference s področja gozdarstva in gospodarjenja z gozdom,
- presojevalci morajo imeti najmanj univerzitetno strokovno izobrazbo (VII. stopnja) in najmanj petletne izkušnje v gozdarski stroki ter reference s področja gospodarjenja z gozdom in s področja certificiranja gozdov.

Poleg tretje strani se v procesu certificiranja pojavijo še svetovalci, ki pripravijo vso potrebno dokumentacijo in izdelajo audit (samoocenjevalno) poročilo. Svetovalci so lahko poslovni subjekti, ki so registrirani za to dejavnost, njihovi sodelavci pa imajo najmanj univerzitetno strokovno izobrazbo (VII. stopnja) in najmanj petletne izkušnje v gozdarski stroki ter reference s področja gospodarjenja z gozdom in s področja certificiranja gozdov.

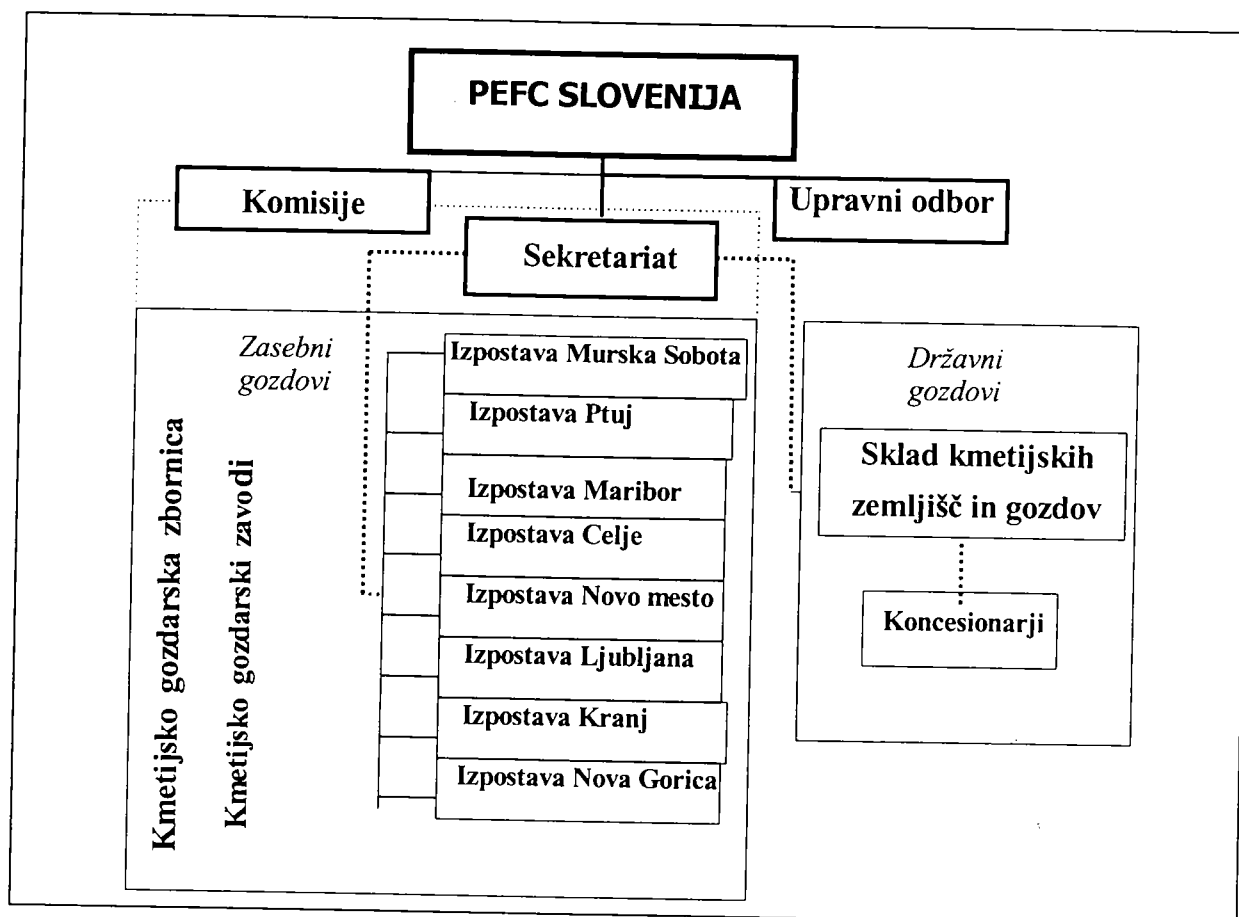

Slika 2: Položaj tretje strani v certifikacijski shemi PEFC Slovenija

2 OKVIRNA ORGANIZACIJSKA SHEMA "PEFC SLOVENIJA" (ZA CERTIFICIRANJE GOZDOV)

Shemo delovanja PEFC Slovenija smo oblikovali na principu racionalne organiziranosti (čim nižji dodatni stroški ob čim večjem učinku) in teritorialne pokritosti celotne države. Pri tem smo upoštevali, da PEFC certificiranje temelji na zasebni iniciativi in ga ne smejo izvajati državne institucije. Predlog organizacijske sheme, razen zelo skromnega sekretariata, ne predvideva dodatnih strokovnih delavcev, ampak se naslanja na obstoječo organizacijo Kmetijsko - gozdarske zbornice (KGZ) in Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov (SKZG). Oba naj bi (zlasti KGZ) bi z obstoječimi delavci – v interesu lastnikov gozdov - opravljala tudi določene naloge za potrebe PEFC Slovenija.

Sekretariat bi opravljal vse tekoče naloge, ki mu jih naloži upravni organ (odbor), poleg tega pa bi skrbel za usmerjanje in spremljanje postopkov certificiranja. Njegova naloga bi lahko bila tudi upravljanje blagovne znamke PEFC in podeljevanje sub-licenc.

Slika 3: Okvirna shema organiziranosti "PEFC Slovenija" (za certifikacijo gozdov)

Za potrebe PEFC certifikacije *lesnih izdelkov oziroma proizvodne verige CoC* bi bilo potrebno organizacijsko shemo certificiranja gozdov ustrezno razširiti, in sicer na Gospodarsko zbornico, v kateri so zastopani tovrstni interesi. Če bi se (Sekretariat) PEFC lahko naslonil

tudi na predstavnika(e) predelovalne verige, bi lahko usmerjal, spremljal tudi certificiranje CoC, vključno s podeljevanjem sub-licenc.

4 PRAKTIČNA IZVEDBA CERTIFICIRANJA GOZDOV

V slovenskem sistemu certificiranja po shemi PEFC predvidevamo regionalno, skupinsko in posamično certificiranje.

4.1 Regionalno certificiranje

Regijo predstavlja celotno ozemlje Republike Slovenije. Predstavniki vseh lastniških kategorij gozdov zaprosijo za certificiranje vseh gozdov. Pooblaščen oseba vseh lastnikov jasno izjavlja, da lastniki gozdov prostovoljno pristopajo k certificiranju. Zabeležijo se potrebni podatki o udeležencih certificiranja.

Če imajo prosilci manjše regije kot je Republika Slovenija dober in utemeljen razlog za delitev na več manjših, je to možno izvesti. Vendar je pri tem potrebno zagotoviti ustrezne podatke, ki jih zahteva certifikacijska shema za regijsko raven.

4.1.1 Postopek pristopa k certificiranju

Pooblaščen predstavnik lastnikov gozdov pri akreditacijskem telesu zaprosi za certificiranje gozdov. Prošnji priloži:

- opis regije,
- poročilo o trajnostnem gospodarjenju,
- listo lastnikov gozdov, ki ne sodelujejo v regionalni certifikaciji gozdov.

4.1.1.1 Poročilo o trajnostnem gospodarjenju

Poročilo sestavljajo naslednji elementi:

- Opis trenutnega stanja gozdov in gozdnega gospodarstva. Podlaga so kriteriji in indikatorji za ocenjevanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji, ki veljajo za regionalno raven.
- Interpretacija rezultatov prejšnje točke.
- Na tej podlagi opredeljene kratkoročne in dolgoročne cilje gospodarjenja z gozdom.

Poročilo je zahtevno delo, zato ga lahko izdelajo samo uveljavljeni visokokvalificirani gozdarski strokovnjaki - svetovalci, ki imajo praktične izkušnje in reference s področja trajnostnega gospodarjenja z gozdom, zlasti gozdnogospodarskega načrtovanja in certificiranja gozdov. S cilji je potrebno lastnike gozdov, ki sodelujejo v certificiranju, ustrezno seznaniti.

4.1.1.2 Seznam lastnikov gozdov, ki sodelujejo v sistemu certificiranja

Sodelovanje lastnikov gozdov je popolnoma prostovoljno. V fazi prošnje za izdajo certifikata ta seznam predstavlja pasivno listo udeležencev. Ko so udeleženci vključeni v sistem sledljivosti (chain of custody), postane to seznam aktivnih udeležencev certificiranja. Tako zagotovimo, da vsi udeleženci izpolnijo zahteve certificiranja.

4.1.1.2.1 Lista pasivnih udeležencev

Lastnike gozdov (člane Kmetijsko gozdarske zbornice) je potrebno pisno obvestiti, da se regija poteguje za PEFC certifikat. Lastniki gozdov se lahko v mesecu dni odrečejo sodelovanju v programu certificiranja. Možnost izstopa imajo tudi pozneje. Če se lastnik gozda odreče tudi posameznemu ali skupinskemu certificiranju, gozd in les iz njegovih gozdov ni certificiran, zato tudi ne more nositi zaščitnega znaka PEFC. Območne izpostave v okviru kmetijsko gozdarskih zavodov, ki so v sklopu Kmetijsko gozdarske zbornice, vzdržujejo in ažurirajo seznam lastnikov gozdov, ki ne sodelujejo v programu certificiranja. Seznam lastnikov gozdov, ki v programu sodelujejo, zajema podatke o imenu, naslovu in površini gozda ter je javno dostopen.

4.1.1.2.2 Lista aktivnih udeležencev

Listo sestavljajo vsi lastniki gozdov, ki se niso odrekli sodelovanju v certificiranju gozdov in tisti, ki jim s kasnejšimi kontrolami ni bila odvzeta pravica uporabe zaščitnega znaka PEFC. Lista aktivnih udeležencev v sistemu certificiranja je namenjena prodaji lesa iz certificiranih gozdov. Način prodaje določa posebna pogodba med prodajalcem (lastnikom gozda) in kupcem lesa. Pogodba je uniformna, v njej se posebej opredeli, da les, ki je predmet prodaje, izvira iz gozda, ki je certificiran po sistemu PEFC Slovenija. Prodajalec lesa (lastnik gozda, zakupnik, koncesionar) s svojim podpisom na pogodbi zagotavlja, da sodeluje v PEFC certifikacijski shemi, izpolnjuje zahteve certifikata, sprejema pravila obnašanja (code of practice) in jih izvaja v skladu z možnostmi svojega gozdnega obrata. Pravila obnašanja lahko lastnik gozda v pisni obliki tudi posreduje kupcu lesa. Kupec lesa s svojim podpisom v pogodbi potrdi prejem pravil obnašanja. S tem se začne spremljanje sledljivosti lesa (Chain of custody). V pravilih obnašanja je izpostavljena določba, da lahko v njegovem gozdu certifikacijska telesa in pooblaščenih predstavniki preverjajo skladnost gospodarjenja z gozdom s kriteriji PEFC.

4.1.1.3 Poprejšnja presoja (Pre-audit)

Na zahtevo regije lahko izvedemo tudi poprejšnjo presojo. Gre za postopek med prosilcem in certifikacijskim telesom s katerim ugotovimo kompletnost in ustreznost dokumentacije. Po potrebi jo dopolnimo in spremenimo.

4.1.1.4 Presoja regije

Enota certificiranja je praviloma celotno območje Republike Slovenije. Certifikacijsko telo izdelava plan preverjanja (audit) skladnosti gospodarjenja in ravnanja z gozdom s kriteriji in indikatorji PEFC Slovenija.

Certifikacijsko telo določi skupino presojevalcev, ki preveri pravilnost in kompletnost dokumentacije, pri čemer izpostavi zlasti:

- Ali je nacionalno poročilo, ki ga preverjamo, v skladu s formalnimi zahtevami?
- Ali so postopki v skladu z nacionalnim sistemom certificiranja?
- Ali so podatki o trajnostnem gospodarjenju z gozdom pravilni in če vsebujejo cilje, ki jih želimo doseči?

Rezultate preverjanja dokumentacije zapišemo v poročilo o presoji, na podlagi katerega bo certifikacijsko telo izdalo certifikat ali ne.

4.1.1.5 Slučajnostno preverjanje

Kot dopolnilo k preverjanju dokumentov sodi tudi slučajnostno preverjanje certifikacijskih kriterijev v praksi, ki jo opravi certifikacijsko telo. Obseg in poudarke tega preverjanja določita skupaj certifikacijsko telo in poblaščen oseba vseh lastnikov gozdov.

Če slučajnostno preverjanje ugotovi resno odstopanje od zahtev certifikata, lahko certifikacijsko telo odvzame pravice do uporabe certifikata. Preverjanje lahko opravi tudi od certifikacijskega telesa določen presojevalec (auditor), ki ima enake pristojnosti. Lastnik gozda tako iz aktivne liste preide na pasivno listo udeležencev v certifikacijski shemi. Pri tem mu moramo dati možnost, da svoje ravnanje z gozdom izboljša v skladu s kriteriji PEFC Slovenija.

4.1.1.6 Presoja in izdaja certifikata

Na podlagi poročila presojevalcev certifikacijsko telo odloči ali bo izdalo certifikat ali ne. Listina o certifikatu vsebuje enoto certificiranja, pravila, certifikacijski sistem in čas veljavnosti. Izpolnjevanje kriterijev oziroma preverjanje skladnosti gospodarjenja s certifikacijskimi standardi za certificirane gozdove kot celoto, certifikacijsko telo *celovito* preverja vsakih 10²³ let (preko trajnostnega poročila), *tekoče* pa letno (na podlagi ustreznih evidenc in poročil državnih organov in javnih služb) in/ali slučajnostno. Certifikacijsko telo lahko sprejme pozitivno, pogojno ali negativno odločitev o podelitvi certifikata. Veljavnost certifikata je največ 10 let.

²³ Glede na letno preverjanje, bi lahko imeli tudi 10-letni turnus.

4.1.1.6.1 Pozitivna odločitev

V tem primeru certifikacijsko telo izda certifikat za obdobje 10-ih let. V primeru manjših odstopanj, certifikacijsko telo zahteva njihovo odpravo v največ petih letih. O odpravi pomanjkljivosti je potrebno certifikacijsko telo obvestiti.

4.1.1.6.2 Pogojna odločitev

Pri nekaj večjih odstopanjih od zahtev certifikata, certifikacijsko telo zahteva odpravo pomanjkljivosti v šestih mesecih oziroma izdelavo plana sanacije stanja. Po odpravi pomanjkljivosti certifikacijsko telo izda certifikat.

4.1.1.6.3 Negativna odločitev

Če je odločitev negativna, se certifikat ne izda. Pred ponovno prošnjo za izdajo certifikata mora prosilec predstaviti konkretne ukrepe in koncept odprave resnih pomanjkljivosti.

4.1.1.7 Ponovna presoja (*re-audit*)

Ponovno kontrolo (*re-audit*) opravimo vsakih 10 let po enakem postopku kot prvo (glej tudi 4.1.1.6).

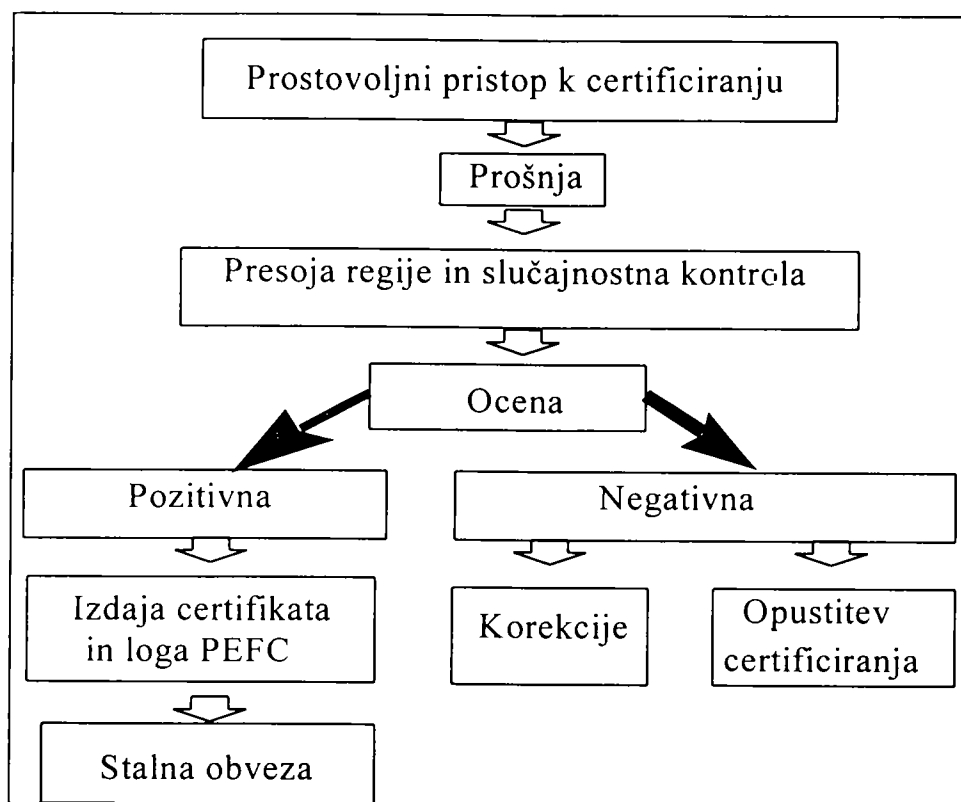
4.1.1.8 Objava rezultatov presoje

Rezultate presoje, posebno še cilje gospodarjenja z gozdom, je potrebno na primeren način predstaviti lastnikom gozdov. Povzetke je potrebno objaviti v strokovnem in krajevno ustreznem tisku.

4.1.1.9 Uporaba certifikata

(Regijski) predstavnik lastnikov gozdov je nosilec certifikata celotne regije.

4.1.1.10 Povzetek postopka

Slika 4: Povzetek postopka certificiranja gozdov po certifikacijski shemi PEFC Slovenija

4.2 Skupinsko in posamezno certificiranje

Več lastnikov gozdov ali posameznik oziroma njihova pooblaščenca oseba zaprosi za certificiranje svojih gozdov kot skupina oziroma posameznik. Vsi lastniki v skupini (posameznik) se obvežejo, da izpolnjujejo zahteve certifikata. Zabeležijo se potrebni podatki lastnikov gozdov v skupini (posameznika), dokumentira se tudi lokacija in površina gozdov. Skupina lastnikov gozdov deluje povezano in pri gospodarjenju z gozdom upoštevajo posebne kriterije. Površina gozdov ni nujno sklenjena.

Vsi podatki o gospodarjenju z gozdom skupine lastnikov gozdov in posameznikov niso dosegljivi na regionalni ravni, zato jih moramo dodatno pridobiti pri samih gozdnih obratih. Za skupinsko ali individualno certificiranje mora pooblaščenca oseba zlasti:

- organizirati pripravo trajnostnega poročila,
- napisati prošnjo,
- zagotoviti financiranje,
- navezati stike s certifikacijskim telesom in sekretariatom PEFC Slovenija.

4.2.1 Postopek certificiranja

Postopek je podoben postopku za regionalno certificiranje s tem, da se nanaša na posameznika oziroma skupino lastnikov gozdov. Dokumenti, ki jih mora pooblaščen oseba predati certifikacijskemu telesu so:

- prošnja,
- poročilo o trajnostnem gospodarjenju z gozdom,
- podatki o obratu oziroma skupini obratov,
- podatki o lastniku (-ih).

Poročilo o trajnostnem gospodarjenju z gozdom je po vsebini enak regionalnemu, s tem da se nanaša na posamezni obrat oziroma skupino obratov. Napisano je na podlagi kriterijev in indikatorjev, ki veljajo za skupinsko oziroma individualno certificiranje gozdov po shemi PEFC Slovenija.

5 VIRI

- KRAJČIČ, D., 1996. Certificiranje v gozdarstvu.- Ljubljana, Zbornik gozdarstva in lesarstva, 50, s. 67-75
- KRAJČIČ, D., 2001. Državni gozdovi v Sloveniji kot lastninska kategorija in objekt gospodarjenja. - Ljubljana, Strokovna in znanstvena dela 119, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, 215 s.
- UPTON, C., BASS, S., 1995. The Forest Certificatin Handbook. - London, UK. Earthscan Publication Limited, 218 s.
- Dokumenti vseevropskega procesa o varovanju gozdov v Evropi.- Ljubljana. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, 67 s.
- Information about PEFC. <http://www.pefc.org/>
- Potential Markets for Certified Forest Products in Europe.- Bruselj, Belgija. 1998, EFI Proceedings No. 25., 352 s.

Priloga 4:

PREDLOG²⁴ POSTOPKOV »PEFC« ZA CERTIFICIRANJE POREKLA LESA IN LESNIH IZDELKOV

1 UVOD

Certificiranje v gozdarstvu zajema področje gospodarjenja z gozdovi ter področje kontrole porekla lesa in lesnih proizvodov v predelovalni verigi - "Chain of Custody" (v nadaljevanju CoC). Ko so gozdovi certificirani (v skladu z zahtevami certifikacijskih standardov), sledi gospodarjenje s certificiranimi izdelki/materiali in promocija izdelkov, ki izvirajo iz certificiranih gozdov. Nadgradnjo certifikacije gospodarjenja predstavlja CoC, ki je ključni element celotnega sistema, saj povezuje certificiran les iz trajnostno gospodarjenih gozdov s potrošnikom.

Uveljavljeni izraz "Chain of Custody" označuje proces kontrole in nadzora proizvodnih in distribucijskih tokov od gozda do končnega izdelka (UPTON/BASS 1995). CoC je v osnovi sledenje gozdnih proizvodov, ki izvirajo iz certificiranega gozda, skozi vse faze lastništva, transporta in preoblikovanja od certificiranega gozda do končnega uporabnika (PLUS 1163). V principu CoC pokriva certificirane gozdne proizvode od točke, kjer določena organizacija prevzame lastništvo ali kontrolo nad temi proizvodi, do naslednjega člena v produkcijski verigi lesa ali pa do končnega uporabnika. Certificiranje CoC je predpogoj za rabo logotipa certifikacijskih sistemov (npr. FSC, PEFC). Izdelek z logotipom certifikacijske sheme končnemu uporabniku (kupcu) zagotavlja, da v celoti ali delno izvira iz certificiranih gozdov.

2 STANJE

Na področju certificiranja CoC in podeljevanja licenc za uporabo logotipa PEFC je v Evropi certificiranih le nekaj posameznih lesno-predelovalnih obratov na Švedskem, Norveškem in v Avstriji (stanje v oktobru 2001). Trenutno je v praksi sistem PEFC-CoC operativen vključno do faze primarne predelave.

3 OPIS SISTEMA PEFC-CoC

Sistem PEFC od podjetij zahteva sistem verifikacije porekla lesa in/ali proizvoda (certificirano gospodarjenje z gozdovi, certifikat CoC ali drug dokaz o izvoru lesa). Pred vsako naslednjo stopnjo predelave mora biti zagotovljen izvor lesa in/ali proizvoda. Lesni izdelki z logotipom PEFC ne smejo vsebovati lesa, ki je bil pridobljen nelegalno.

²⁴ Predlog pripravil Mitja Piškur.

CoC je nujno potreben, ker potrjuje, da les prihaja iz gozdov, ki so certificirani v skladu s standardi PEFC, hkrati pa omogoča uporabo PEFC logotipa na (končnih) izdelkih. Sistem zagotavlja prilagodljivost za industrijo ter kredibilnost za kupca. Za industrijo ima tako opredeljen sistem stalnega sledenja tokov lesa lahko finančne in logistične posledice, predvsem pri sestavljenih izdelkih (vezan les, iverne plošče, papir, celuloza). Z uvajanjem *črtnih kod* je omogočeno lažje sledenje lesa in zunanja kontrola kjerkoli v logistični verigi, hkrati pa je omogočena elektronska izmenjava podatkov med udeleženci CoC.

Verifikacijo opravlja neodvisno certifikacijsko telo, ki je akreditirano s strani nacionalnega akreditacijskega telesa. Zahteve CoC se lahko nanašajo na različne faze proizvodnih procesov in za različne vrste predelave lesa. Certifikat CoC velja dokler je izdelek v embalaži, ob prepakiranjih je potreben nov certifikat CoC. Certificiran je lahko celoten proizvodni obrat, posamezna proizvodna enota ali pa le del proizvodnje. Podjetje, ki nastopa na proizvodni ali distribucijski "poti" lesa od gozda do kupca, si lahko s posedovanjem certifikata ISO (seriji 9000 (QMS) in 14000 (EMS)) skrajša postopke pridobivanja (in stroške) certificiranja CoC. Kredibilnost sistema se zagotavlja s kontrolo certifikacijskih teles.

Uporaba logotipa certifikacijskega sistema je podrejena zahtevam o deležih certificiranega lesa v izdelku. Lesni materiali so razdeljeni v več skupin, ki imajo različno vlogo pri izpolnjevanju pogojev. Razlikovalni elementi za materiale v izdelkih so: certificiranost /necertificiranost, faza predelave in uporabljenost izdelkov in materialov.

4 CERTIFIKACIJSKO TELO, POGOJI IN PRISTOJNOSTI

Certifikacijsko telo mora biti akreditirano s strani nacionalne akreditacije. Zahteve so enake kot za akreditacijo za okoljske standarde serije ISO 14001 ali EMAS. Zahteva se tudi specialistično znanje na obravnavanem področju. To tretje neodvisno mesto v obratu presoja in certificira CoC na vseh fazah v skladu s kriteriji certifikacije CoC sheme PEFC.

Neodvisno tretje mesto mora imeti potrebno tehnično znanje in razvite procedure certificiranja. Potrebna znanja obsegajo vse faze predelave lesa na vseh nivojih CoC in certifikacijske kriterije za certificiranje CoC. Presojevalci (eksperti) morajo imeti za omenjena znanja ustrezna dokazila in izkušnje.

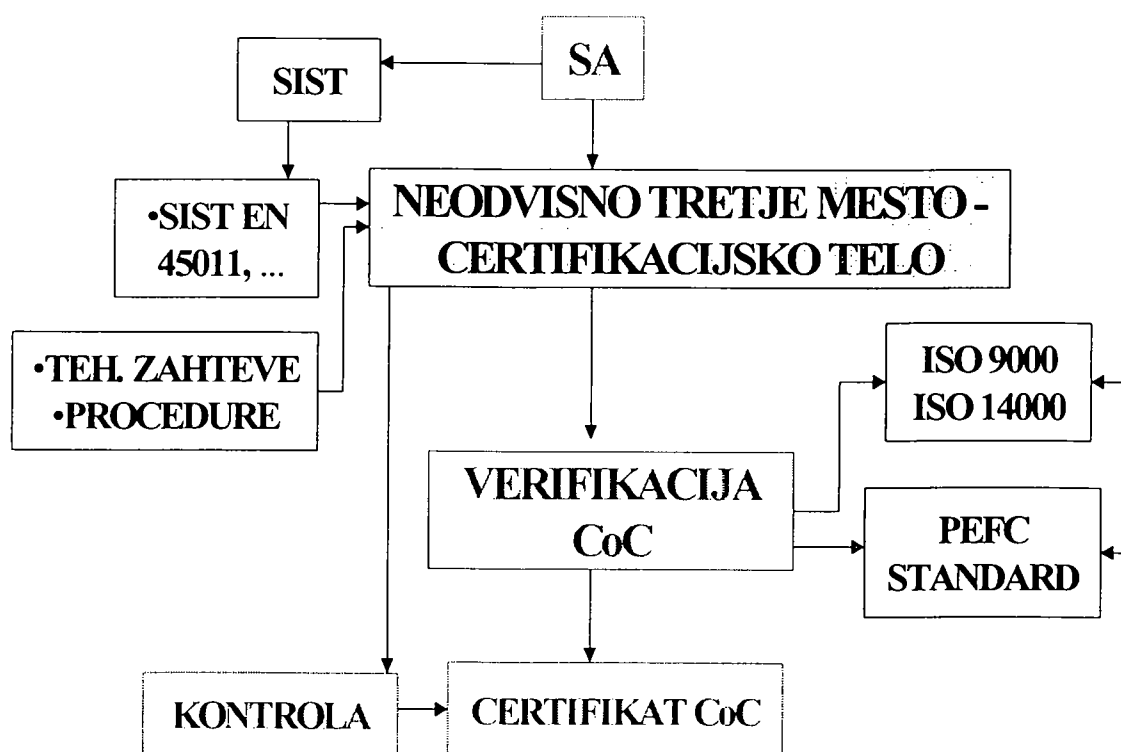
Naloga neodvisnih tretjih mest, ki vršijo certifikacijo zajemajo:

- ◆ neodvisno izvajanje procesa certificiranja,
- ◆ izdajanje in preklic certifikatov CoC sheme PEFC,
- ◆ kontrola uporabe certifikatov.

Verifikacija certifikata CoC lahko poteka preko PEFC ter preko certifikatov standardov ISO-9000/ISO-14000/EMAS, ki vključujejo verifikacijo CoC ter so v skladu s principi PEFC. V zadnjem primeru integracije zahtev PEFC do CoC v okoljske in kakovostne standarde ni

potrebno ločeno preverjanje. Če se v procesu certificiranja CoC z verifikacijo ugotovi skladnost z zahtevami standarda PEFC-CoC, certifikacijsko telo udeležencu v proizvodni verigi podeli certifikat, ki velja največ 5 let. Certifikacijsko telo izvaja kontrolo celotne verige CoC po fazah. Presoja tudi rabo deklaracij in logotipa.

Grafikon: Shema sistema certificiranja CoC

5 TEHNIČNE ZAHTEVE PEFC-CoC

Podjetje mora imeti sistem, ki verificira izvor lesa in proizvodov, ki gredo v nadaljnjo predelavo. Zahteve do dobaviteljev: veljaven "gozdni" certifikat, veljaven CoC certifikat, druga dokazila o izvoru (izvor mora biti preverljiv). Kontrolni sistem podjetja mora definirati *odgovorno osebo*, ki je pooblaščen za kontrolo, postopke za obdelavo in shranjevanje informacij ter potrebne dokumente (obrazce). Na tak način je omogočen vpogled v: količine in deleže certificiranega/necertificiranega lesa in lesnih izdelkov, dobave na skladiščih ter inpute v proizvodnji in v primeru uporabe sistema označevanja lesa s črtnimi kodami enostavno kontrolo. V primeru uporabe metod, ki temeljijo na deležu certificiranega lesa v proizvodu, se za ugotavljanje odstotkov uporablja bodisi volumen ali pa suha masa lesa. Izbor primerjalne enote določi proizvajalec, verifikacijo pa vrši certifikacijsko telo. Pri kalkulacijah se upošteva drevesno vrsto in dimenzije. Na ta način ne more priti do primera, da bi npr. kupec drobnega lesa iglavcev iz redčenj v certificiranem gozdu kasneje prodajal podobno količino hrastovih desk.

Chain of custody (v nadaljevanju CoC) zajema vse operacije, ki so med potjo od gozda do končnega izdelka: pridobivanje lesa, primarna predelava, sekundarna predelava in distribucija, ki vključuje tudi vsa vmesna skladiščenja.

Shema PEFC loči dva pristopa CoC:

1. Inventurna kontrola in sledenje tokov lesa. – Poudarek je dan dokumentiranemu izvoru lesa pred in po transportu in med predelavo in izdelavo proizvodov. Vedno mora biti na voljo pregled deleža certificiranega lesa. Deleži se ugotavljajo v časovnem obdobju (do eno leto), uporablja se princip drsečih sredin.
2. Fizična ločitev in/ali markiranje osnovne surovine. – Certificiran les mora biti označen ali kako drugače razpoznaven, da izhaja iz certificiranih gozdov. Certificirani vhodi morajo ostati sledljivi v vseh fazah nadaljnje predelave. Možnosti so: ločena primarna predelava in proizvodne linije, časovno ločena primarna in nadaljnja predelava na istih predelovalnih objektih, označevanje lesa in proizvodov v vseh fazah primarne in nadaljnje predelave.

Standard PEFC-CoC loči tri metode za verifikcijo CoC:

1. % in / % out (sistem input / output),
2. Minimalni povprečni delež,
3. Fizična ločitev (separacija).

Vsak udeleženec lahko izbere metodo, ki mu glede na naravo proizvodnje najbolj ustreza, s tem, da lahko metodo tudi zamenja glede na spremembe.

Input/output sistem

Količina in/ali delež certificiranega lesa, ki vstopa v proizvodnjo, je enak količini in/ali deležu, ki izstopa iz proizvodnje.

Pri tej metodi gre za sledenje tokov lesa in za inventurno kontrolo. Cilj te metode je v promociji proizvodnje certificiranih izdelkov. Podjetje mora imeti sub-licenčno pogodbo o uporabi logotipa z PEFC. V tem primeru lahko podjetje svoje izdelke označi z logotipom.

Delež certificiranega lesa/proizvodov v vhodu v proces predelave je v povprečju v skladu z deležem certificiranih proizvodov v izhodu. Pri tem pristopu je potrebno podati dodatno razlago, ki je del vsebine angleškega industrijskega standarda združenja za lesne izdelke (UKFPA). Metoda je uporabna pri podjetjih, kjer je znan delež certificiranega lesa pri vhodu v proizvodnjo. Po tej metodi je lahko označeno z blagovno znamko (labelling) le enak delež proizvodov na izhodu iz proizvodnje. Ta pristop je nedosleden, ker se lahko izhodne proizvode označuje arbitrarno.

Sistem povprečnega minimalnega deleža

Vsaka proizvodna enota, pri kateri v proizvodnjo vstopa minimalno 70 % certificiranega lesa ima lahko vse proizvode certificirane.

Ideja te metode je v promoviranju uporabe osnovnih materialov iz lesa (les in vlakna), ki izvirajo iz certificiranih gozdov. Serija produktov je certificirana, če delež certificiranega lesa ustreza minimalnih zahtevam. V sistemu PEFC znaša minimalni delež 70 % (volumen ali teža). Ta sistem pride v poštev predvsem pri proizvodnji celuloze in papirja ter sekancih in lesnih vlaknih.

Izračun % certificiranega lesa:

$$P_c = (W_c / (W_c + W_{nc})) * 100$$

P_c - certificirani delež, W_c - kategorija 1, W_{nc} - kategorija 4
(glej klasifikacijo osnovnih lesnih materialov)

Sistem fizične ločitve (separacije)

V procesu fizične ločitve certificiranega lesa je pri vходу v vsako proizvodno enoto možno kadarkoli določiti izvor lesa, iz katerega so proizvedeni izdelki. V vseh fazah transporta, proizvodnje in distribucije je izvor lesa jasno opredeljen. Pri tej metodi lahko govorimo o sledljivosti.

Pri vseh treh metodah vrši nadzor certifikacijsko telo, v skladu z načrtom kontrole, ki je rezultat konsenza med podjetjem in certifikacijskim telesom. Kontrolo vršijo kvalificirani nadzorniki ali inšpektorji (pod nadzorom nadzornikov), ki so neodvisni.

Za metodi 1 in 2 se vzdržuje ažuren register s količinami in deleži kupljenega certificiranega lesa in količinah in deležih prodanih certificiranih izdelkov (polizdelkov).

Za metodo 3 se uporabijo kontrolna mesta na vseh proizvodnih enotah, na strateških mestih v proizvodni liniji:

- ◆ skladišče osnovnih materialov iz lesa,
- ◆ proizvodna enota kot celota,
- ◆ skladišče končnih izdelkov,
- ◆ skladišče ostankov primarne predelave.

Na vseh kontrolnih mestih se vodi register o količinah in deležih certificiranega lesa.

Zmanjšanje stroškov nadzora je možno preko posedovanja certifikatov ISO 9000, 14000 ali pa EMAS. V primeru, da podjetja ne posedujejo takih certifikatov, se stroški kontrole lahko znižajo preko sistema certificiranja skupin podjetij.

Vse zahteve po najmanjših deležih certificiranega lesa se morajo nanašati na serijo (čas serije ali pa proizvodne enote). Časovna dimenzija serije mora biti določena (npr. 30 dni). Za neprekinjeno proizvodnjo je priporočena časovna kontrola 30 dni, ne sme pa presegati 60 dni. Za proizvode, ki nosijo PEFC blagovno znamko, delež certificiranega lesa v seriji ne sme nikoli pasti pod minimalno vrednost - v primeru kontinuirane proizvodnje računano kot drseča sredina dnevni izhodov. Izdelki v serijah morajo biti enake kakovosti ter iz enakih drevesnih vrst.

Klasifikacija osnovnih lesnih materialov (okrogli les, sekanci, lesni prah, žagan les, lesne panelne plošče, celuloza, papir, ...):

- Kategorija 1 – Osnovni lesni materiali (les in izdelki iz lesa), certificirani s strani sheme PEFC ali drugih certifikacijskih shem, ki jih odobri PEFC.
- Kategorija 2 – Recikliran les in vlakna (že uporabljeni materiali) ter lesni materiali (lesni prah, lesna vlakna (celuloza), različni odrezki lesa), ki nastanejo med procesom proizvodnje in predelave (še neuporabljeni materiali), če ni mogoče ugotoviti izvora.
- Kategorija 3 – Nelesni materiali, slama, les iz mest. Za tovrstne materiale se smatra, da so nevtralnega značaja.
- Kategorija 4 – Drugi necertificirani osnovni lesni materiali.

Stališče sheme PEFC do nevtralnega lesa in lesnih vlaken (celuloze)

Na lesu temelječi izdelki z logotipom PEFC lahko vsebujejo nevtralne materiale iz kategorije 3. Ta kategorija se ne upošteva pri sistemu minimalnega deleža. PEFC ne postavlja nobenih omejitev za to kategorijo. Sem sodijo npr. vlakna iz kmetijstva.

Stališče sheme PEFC do recikliranega lesa in lesnih vlaken

Ker je recikliranje pomemben element trajnostnega razvoja, shema PEFC za to kategorijo materialov (kategorija 2) ne postavlja nobenih omejitev. Kot pri kategoriji 3 se tudi kategorija 2 ne upošteva pri sistemu minimalnega deleža. Za recikliran les in vlakna se štejejo le tisti proizvodi, ki so bili uporabljeni s strani potrošnika, v to skupino ne sodijo ostanki pri proizvodnji izdelka. V primeru, da je bil izdelek certificiran, gre recikliran pod certificirane vire, v nasprotnem primeru pa pod nevtralne in se ne upošteva pri sistemih deleža.

6 CERTIFICIRANJE COC V PRIMERU MAJHNIH IN SREDNJIH OBRATOV

PEFCC dopušča možnost modifikacije CoC certifikacije za majhne in srednje lesno predelovalna podjetja. Ustrezno rešitev predstavlja skupinsko certificiranje.

6.1 Pristopi v evropskih državah

Na Švedskem se izdajajo posamezni CoC certifikati, izjemoma tudi CoC certifikati za *krovno organizacijo* podjetij, ki se ukvarjajo s trgovino lesa. V zadnjem primeru je naloga krovne organizacije tudi opravljanje notranje kontrole. Imetniki CoC certifikata se s sprejemom certifikata obvežejo, da bodo spoštovali nacionalno zakonodajo, omogočili verifikacijo s strani krovnih organizacij in neodvisnih teles, verificirajo, da les z oznako PEFC izvira iz gozdov, ki so certificirani v skladu s shemo PEFC, upoštevajo priporočila PEFC o Okoljskem gospodarjenju (eko-management, npr. ISO 14 000) ter upoštevajo zahteve PEFC za CoC in uporabo logotipa.

V Latviji predvideva sistem poleg posameznih (*Direct certificate*) tudi krovne organizacije za certificiranje CoC (*Umbrella organizations*). Krovne organizacije lahko pokrivajo skupine predelovalcev lesa, prodaje lesa, Postopke certificiranja in izdajanje certifikatov opravlja neodvisno tretje mesto, ki je akreditirano s strani državnega akreditacijskega organa. Odgovornosti udeležencev v CoC so podobne kot na Švedskem.

6.2 Primer sistemske organiziranosti certificiranja skupin obratov primarne predelave na primeru Avstrije

Izvor lesa in lesnih izdelkov mora biti verificiran. Certifikacijsko telo, ki je odgovorno za kontrolo, zagotavlja podjetju kredibilnost. V principu je verifikacija CoC individualna. Zaradi specifičnih razmer – velikega števila manjših predelovalnih obratov – je znotraj sistema možen specifičen pristop skupinskega certificiranja, ki omogoča manjšim in srednje velikim obratom učinkovito in cenovno ugodno sodelovanje v CoC certifikaciji. Strnjen opis modela:

a) Procedura za vlagatelja

Procedura zajema izpolnitev pristopne izjave prosilca. Z njo prosilec zagotavlja, da se bo držal pravil sistema PEFC in jih tudi implementiral. Prav tako sprejema pogoje za preklic certifikata ter legalnost poslovanja glede na zahteve o nediskriminatorni konkurenci (WTO, GATT). Prosilec v pristopni izjavi določi kateri deli proizvodnega podjetja so predmet certificiranja.

Individualni prosilci naslovijo pristopno izjavo direktno na certifikacijsko telo, v primeru skupinskega certificiranja pa to opravi njihov pooblaščenec. Pooblaščen vlagatelj je lahko organiziran na nacionalni ravni (Association of the Austrian Sawmilling Industries) ali pa na regionalni ravni. V obeh primerih mora certifikacijskemu telesu predložiti listo članov združenja, poleg tega pa prevzame tudi administrativne dejavnosti.

b) Kontrola glede na velikost podjetij

V Avstriji se za podjetja, ki letno razžagajo nad 250 000 m³ hlodovine uporabi individualno certificiranje. Skupinsko certificiranje znižuje stroške kontrole, ker se opravljajo le naključne kontrole. Princip kontrole je zasnovan na možni povzročeni škodi v primeru zlorabe certifikata, zato se v večjih podjetjih kontrola izvršuje pogosteje. Pogostnost kontrol glede na letni obseg razžagane hlodovine:

- ◆ nad 250 000 m³: individualna certifikacija, letne kontrole,
- ◆ 10 000-250 000 m³: skupinsko certificiranje, kontrola 10% članov skupine, možnost individualnega certificiranja,
- ◆ pod 10 000 m³: skupinsko certificiranje, kontrola 1% članov skupine, možnost individualnega certificiranja.

c) Stroški

Vse stroške certifikacije in kontrol krijejo v primeru individualne certifikacije podjetja, v primeru skupinske certifikacije pa skupine proizvodnih podjetij.

7 UPORABLJENI VIRI

- Belgian Forest Certification Scheme (www.pefc.org)
- Certification scheme of Forestry and Wood Chain of Custody (Appendix 1) Technical Document. PEFC Latvia, 2001. (www.pefc.org)
- Chain of Custody in Austria (Appendix 4): Rules for the Certification of the Chain of Custody of Wood in Austria. (www.pefc.org)
- Czech Forest Certification Scheme – Rules for the Verification of the Chain of Custody of Wood within the Czech Forest Certification Scheme. (CFCS 1004: 2000) (www.pefc.org)
- Forest Certification in Austria: System Description (amended July 31 2000) (www.pefc.org)
- Industry standard WPIF/UKFPA/1-2000: Code of practise for the application of wood chain of custody criteria to product environmental labelling in the sawmilling and wood panelboard sectors. – UKFPA, 27 str. (www.ukfpa.co.uk)
- Pan European Forest Certification Framework, Common Elements and Requirements, Technical Document (www.pefc.org)
- Pan European Forest Certification Framework, Common Elements and Requirements, Technical Document. Annex 6: Rules for Verification of the Chain-of-Custody of Wood, (Luxembourg 2000) (www.pefc.org)
- PEFCC newsletter No. 7. – Luxembourg 2001. (www.pefc.org)
- PLUS 1163: Chain of Custody for Forest Products originating from a Defined Forest Area Registered to CSA Standard CAN/CSA-Z809, 2001. – CSA, 7 str. (www.csa.ca)
- Technical document on the implementation of the Swedish PEFC scheme. 2001(www.pefc.org)
- UPTON, C. / BASS, S., 1995. The forest certification handbook. – London, Earthscan publications, 218 str.

Priloga 5: **PREDLOG²⁵ POSTOPKOV IN NAVODILA ZA UPORABO BLAGOVNE ZNAMKE IN LOGA "PEFC"**

1 POVZETEK POSTOPKOV IN NAVODIL

Pravila in napotke, povezane z PEFC blagovno znamko in logotipom določa »Navodilo za uporabo PEFC blagovne znamke (aneks št. 7 tehničnega dokumenta). Navodilo določa lastnika in uporabnika logotipa, kdo ima pravico do uporabe PEFC blagovne znamke in logotipa, katere vrste deklaracij so vsebovane v logotipu ter na kakšen način se uporablja logotip glede na uporabo na izdelku in za druge namene ter kakšne so specifikacije za reprodukcijo PEFC logotipa v tiskani in objavljeni obliki. Logotip lahko spremlja les skozi celo produkcijsko verigo lesa, vendar le če CoC deluje v skladu z zahtevami, ki so definirane v nacionalnih certifikacijskih shemah.

7.1 SPLOŠNA PRAVILA

Skupna blagovna znamka in logotip sta registrirana in v lasti PEFCC. Blagovna znamka in logotip se lahko uporablja kot sredstvo komunikacije, kamor spada tudi označevanje produktov, ki prihajajo iz certificiranih gozdov po shemah, ki so v skladu z zahtevami PEFC. Specifična pravila za uporabo blagovne znamke se oblikujejo med nacionalnimi telesi, ki so člani PEFC, med generalno skupščino. Za rabo logotipa PEFC je potrebno pridobiti (sub-) licenco, ki jo izda nacionalno telo PEFC.

7.2 OZNAČEVANJE

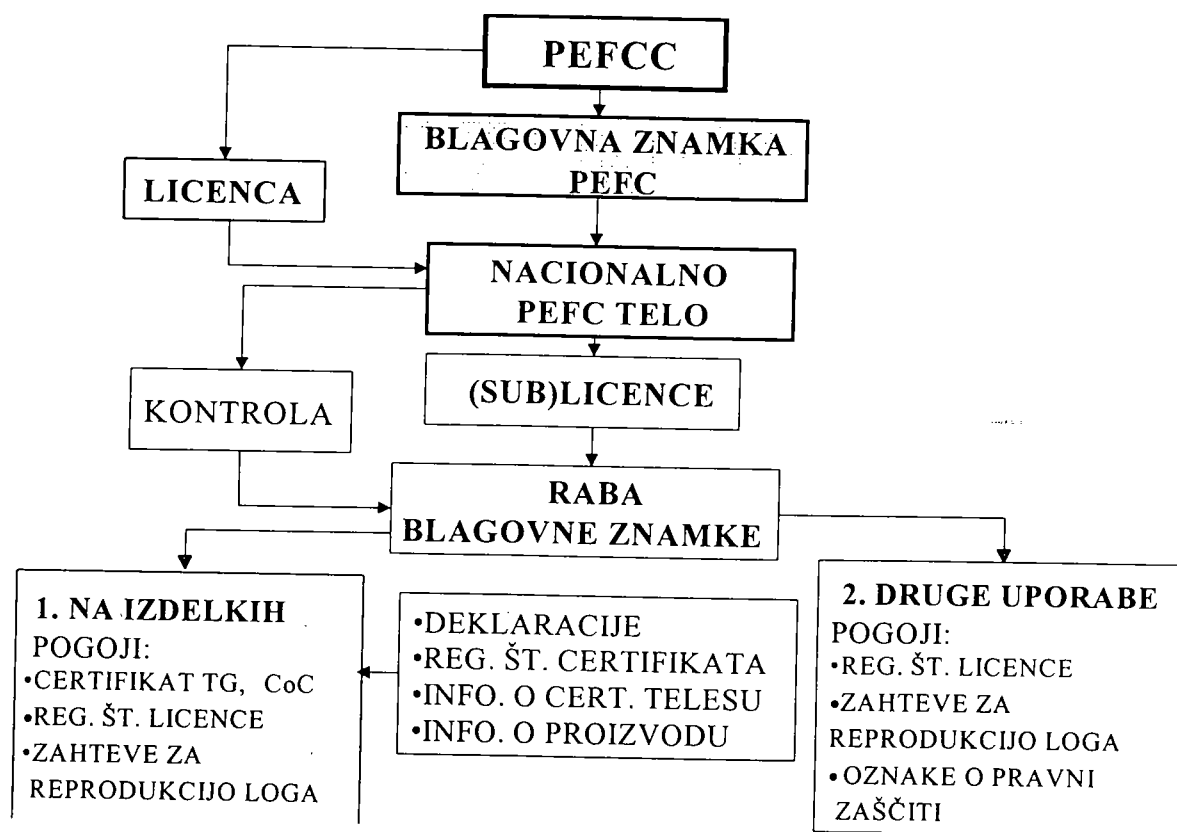
Blagovno znamko PEFC se lahko uporablja na produktih, ovojninah ali na promocijskih gradivih in na trgovinskih dokumentih, ki se navezujejo na certificirane gozdove. (dobavnice, informacije o produktu, itd.). Lahko se uporablja tudi v reklamne namene. Sporočilo, ki naj bi ga uporabnikom dala uporaba PEFC logotipa, mora biti jasno in transparentno za kupce.

7.3 VLOGA NACIONALNIH PEFC TELES PRI UPORABI BLAGOVNE ZNAMKE PEFC (na primeru Belgije)

V Belgiji je za izdajanje sub-licenc za uporabo logotipa pooblaščen Woodnet, ki je tudi soustanovitelj PEFCC. Kot soustanovitelj ima po pogodbi licenco za uporabo logotipa in za podeljevanje sub-licenc. Njegova naloga je tudi vodenje registra pooblaščenec pri regijskem in skupinskem certificiranju. Pooblaščene organizacije po izpolnitvi registracijskega formularja, plačilu pristojbine in predložitvi certifikata pridobijo registracijsko številko in potrdilo, da so zavedeni v registru certificiranih pooblaščenih organizacij.

²⁵ Predlog postopkov in prevod navodil pripravil Mitja Piškur.

Grafikon: Shema sistema za rabo logotipa PEFC

2 PREVOD NAVODIL

2.1 NAMEN NAVODIL

Namen navodil je določiti jasna pravila in navodila, ki bodo v pomoč lastniku gozdov in/ali posedovalcu CoC certifikata ter upravljalcu logotipaa, o tem, kdo ima pravico do uporabe logotipa PEFC ter katere deklaracije so lahko pojavljajo pri označevanju. Navodila določajo dva načina označevanja: označevanje proizvodov (on product) in uporaba logotipa v druge namene (off product). Podane so tudi zahteve pri reprodukciji logotipa.

2.2 DEFINICIJA

PEFC logotip predstavlja posamezen primer ekološkega označevanja (eko-labelling). To pomeni, da se nanaša na les iz gozdov, ki je certificiran v skladu s sistemom PEFC, ne pa na lesne proizvode, ki jih lahko opredelimo glede na oceno življenjskega kroga proizvodov (LCA).

2.3 LASTNIŠTVO IN UPORABA LOGOTIPA

Logotip PEFC je zaščiteno avtorsko delo (copyright) in tudi registrirana blagovna znamka, katere lastnik je PEFC. Tudi inicialke PEFC so zaščitene z avtorsko pravico ter registrirane.

2.4 VLOGA NACIONALNIH TELES PEFC

S pooblastilom (pogodbo) imajo nacionalna telesa naslednje pravice:

- ◆ uporaba logotipa za izobraževalne namene,
- ◆ izdajanje sublicenc, ob soglasju PEFC in v skladu s temi navodili,
- ◆ vodenje ažurnega registra vseh podeljenih (sub)licenc 'on' in 'off product' uporabnikov logotipa v imenu PEFC, če se smatra za nujno, ter zagotoviti elektronske povezave s PEFC sekretariatom,
- ◆ oblikovanje potrdila v uradnem jeziku države o participaciji v regijskem ali skupinskem certifikatu za trajnostno gospodarjenje z gozdovi. Oblako potrdil določi PEFC.

2.5 UPORABNIKI LOGOTIPA

Obstajajo štiri kategorije uporabnikov logotipa z opredeljenimi možnostmi uporabe:

- a) Nacionalno PEFC telo (uporaba za izobraževalne namene, izdajanje (sub)licenc v imenu PEFC),
- b) Upravljalci in lastniki gozdov z veljavnim certifikatom za gospodarjenje z gozdovi ali pa kot udeleženci v regijskem ali skupinskem certificiranju. Uporabniki logotipa znotraj te kategorije so lahko regionalne enote, skupina lastnikov in individualna gozdna posestva. Obstaja možnost podelitve sublicence za uporaba logotipa bodisi za različne oblike združenj znotraj regijskega certifikata bodisi za posameznega lastnika gozdov znotraj skupinskega certifikata, ki jih izdaja nacionalno PEFC telo. Nacionalno PEFC telo jim lahko podeli tudi potrdilo o sodelovanju v regijskem/skupinskem certificiranju.
- c) Lesna industrija (primarna predelava, celulozna in papirna industrija, prodajalci lesa, distributerji lesnih proizvodov), za les, ki izhaja iz gozdov, ki so certificirani v skladu s shemo PEFC in za katere imajo veljaven CoC certifikat. Za manjše subjekte obstaja možnost skupinskega certificiranja.
- d) Organizacije in drugi uporabniki logotipa za promocijo in reklamiranje sheme PEFC za izobraževalne namene vendar le z dovoljenjem PEFC ali pa nacionalnega PEFC telesa s pooblastilom PEFC.

2.6 ALTERNATIVNE MOŽNOSTI PRI UPORABI LOGOTIPA

Uporaba blagovne znamke PEFC in logotipa PEFC pojasnjuje, da prihaja les v proizvodih iz trajnostno gospodarjenih gozdov v skladu s Helsinškimi kriteriji. Poleg logotipa PEFC je priporočljivo uporabljati deklaracije. Možni načini uporabe pri označevanju izdelkov so:

- ◆ deklaracija je na oznaki,
- ◆ deklaracija je na samem proizvodu,
- ◆ deklaracija je na okroglem lesu.

Možna načina uporabe deklaracij na sporedni dokumentaciji (in ne na samem izdelku) sta:

- ◆ na spremljajočih dokumentih proizvoda (dobavnice, fakture,...),
- ◆ na splošnih dokumentih (brošure PEFC, brošure podjetja).

2.7 UPORABA LOGOTIPA IN DEKLARACIJ NA PROIZVODIH

Uporaba logotipa pri uporabnikih kategorij 2 in 3 dokazuje, da imajo le ti veljaven certifikat za trajnostno gospodarjene gozdove ali za nadzor produkcijske verige lesa in da lahko uporabnik to tudi dokaže. Obstaja tudi možnost sublicenc za posameznike znotraj širših združenj. Vsi pa morajo imeti veljavno registracijsko številko licence za uporabo logotipa.

Predpogoji za uporabo logotipa na embalaži ali pa na samih proizvodih so izpolnjene zahteve za reprodukcijo logotipa, deklaracija o avtorski pravici nad logotipom (PEFC™) in registracijska številka licence za uporabo logotipa.

Dodatne neobvezne informacije so:

- ◆ registracijska številka certifikata (za trajnostno gospodarjenje in/ali CoC),
- ◆ ustrezna PEFC deklaracija glede na uporabljen pristop pri CoC certificiranju:
 - a) inventurna kontrola in sledenje tokov lesa (input/output, min %)

"www.pefc.org"

ali

"Promoting sustainable forest management-
For more info: www.pefc.org"

- b) fizična ločitev in 100% delež

"From sustainably managed forests-
For more info: www.pefc.org"

Uradne deklaracije so v angleškem jeziku, vendar so z dovoljenjem PEFC dopustne tudi deklaracije v slovenskem jeziku.

- ◆ Ime ali inicialke certifikacijskega telesa,
- ◆ Logotip certifikacijskega telesa,
- ◆ Dodatne informacije o proizvodu (surovinska sestava).

2.8 UPORABA LOGOTIPA BREZ DIREKTNE NAVEZAVE NA IZDELEK

Namen take uporabe logotipa je v večanju ekološke zavesti ljudi, promociji izdelkov z PEFC logotipom, seznanjanju o sistemu PEFC, njegovih ciljih in namenih glede na trajnostno gospodarjenje z gozdovi.

Potencialni uporabniki logotipa, ki se ne veže direktno na proizvode so:

- ◆ Nacionalna telesa PEFC, ki imajo veljavno PEFC registracijsko kodo za uporabo logotipa.
- ◆ Upravljalci in lastniki gozdov z veljavnim certifikatom za trajnostno gospodarjenje z gozdovi in imajo veljavno PEFC registracijsko kodo za uporabo logotipa. Vsak individualni lastnik gozdov, ki je vključen v certificirani regiji (združenja lastnikov) ter skupine gozdnih lastnikov imajo možnost pridobitve sublicence za uporabo logotipa in PEFC registracijsko kodo za uporabo logotipa. Vloga za pridobitev sublicence mora vsebovati tudi številko certifikata regije ali skupine in posebno identifikacijo, tako da se lahko sodelovanje preveri (verificira).
- ◆ Lesna industrija (primarna predelava, celulozna in papirna industrija, prodajalci lesa, distributerji lesnih proizvodov), za les, ki izhaja iz gozdov, ki so certificirani v skladu s shemo PEFC in za katere imajo veljaven CoC certifikat ter veljavno PEFC registracijsko kodo za uporabo logotipa.
- ◆ Organizacije in drugi uporabniki logotipa za promocijo in reklamiranje sheme PEFC za izobraževalne namene vendar le z dovoljenjem PEFC ali pa nacionalnega PEFC telesa s pooblastilom PEFC in ki imajo veljavno PEFC registracijsko kodo za uporabo logotipa. V to skupino lahko spada tudi lesna industrija (primarna predelava, celulozna in papirna industrija, prodajalci lesa, distributerji lesnih proizvodov), vendar brez CoC certifikata, za promocijo in izobraževalne namene. Pogoji je pridobitev dovoljenja s strani PEFC ali nacionalnega PEFC telesa s pooblastilom PEFC, in veljavna PEFC registracijsko kodo za uporabo logotipa.

Predpogoji za uporaba logotipa brez direktna navezave na izdelek:

- ◆ uporaba PEFC pravil o reprodukciji logotipa PEFC,
- ◆ uporaba oznak o pravni zaščiti (PEFC™),
- ◆ predložitev PEFC registracijske kode za uporabo logotipa.

2.9 ODOBRITEV PRAVICE DO UPORABE/LICENCE ZA PEFC LOGOTIP

2.9.1 Uporaba logotipa na proizvodih

Uporabnik PEFC blagovne znamke in logotipa mora pred kakršnokoli uporabo pridobiti uradno licenco od PEFC ali nacionalnega PEFC telesa s pooblastilom PEFC, imeti pa mora tudi veljaven certifikat za trajnostno gospodarjenje z gozdovi ali pa CoC certifikat. Potencialni uporabnik mora predložiti vso dokumentacijo v pregled in v primeru zadostitve zahtevam ter izdaji licence dobi pravico do uporabe in reprodukcije logotipa PEFC. Licenca je podeljena za čas trajanja certifikata za gospodarjenje z gozdovi in/ali CoC certifikata. PEFC ali v

njegovem imenu nacionalno PEFC telo nato izda pisno potrdilo in registracijsko številko licence. Pogodbo podpišeta obe strani. Prosilec dobi tudi opremo za reprodukcijo PEFC logotipa. V primeru zlorabe se licenca odvzame.

2.9.2 Uporaba logotipa brez direktne navezave na izdelek (off product logo usage)

Regulacijo in usmerjanje uporaba logotipa brez direktna navezave na izdelek izvršuje PEFCC ali pa nacionalno PEFC telo s pooblastilom PEFCC. Uporabniki logotipa za druge namene morajo za pridobitev licence zadostiti vsem pravilom, proceduram in usmeritvam, ki jih postavlja PEFCC ali pa nacionalno PEFC telo s pooblastilom PEFCC.

2.9.3 Sub-licence

Individualni lastnik gozdov, ki je udeležen v regionalnih enotah (združenja lastnikov gozdov, druga združenja,..) ali skupini lastnikov gozdov z veljavnim certifikatom imajo možnost pridobiti sublicenco za uporabo logotipa. Prosilec mora zadostiti pogojem regijskega ali skupinskega certificiranja, kar predstavlja predpogoj za podelitev sublicence za uporabo logotipa. Če je prošnja sprejeta, mora biti jasno izraženo, da je lastnik gozdov vključen v regionalni enoti ali v skupini, ki ima certifikat za gospodarjenje z gozdovi. Če pride do nejasnosti o participaciji, se dvomi razrešijo z listo udeležencev v regionalni enoti (združenja) ali skupini lastnikov gozdov.

2.9.4 Potrdila PEFC

Posamezen lastnik gozdov, ki je udeležen v regionalni enoti (združenja) ali skupini lastnikov gozdov, s certifikatom za gospodarjenje, lahko na svojo željo pridobi "Potrdilo PEFC o udeležbi znotraj regije ali skupine, ki imajo veljaven certifikat", ki ga izda imetnik regijskega ali skupinskega certifikata.

Potrdilo samo ne omogoča uporabe PEFC logotipa. Za uporabo logotipa mora lastnik gozdov pridobiti sublicenco.

2.10 REŠEVANJE SPOROV

Spori se presojuje glede na določila tehničnega dokumenta PEFC.

2.11 REGISTRACIJSKI IN KODIRNI SISTEM SCHEME PEFC

2.11.1 Register uporabnikov logotipa

PEFCC ima nalogo vodenja ažurnega registra vseh uporabnikov logotipa na izdelkih in za druge namene (on in off product logo usage) po državah. Ta naloga je lahko podeljena

nacionalnim PEFC telesom s pogodbo. Za vodenje registra se mora vzpostaviti direktno elektronsko povezavo s PEFC sekretariatom.

Naloga PEFC je tudi vodenje registra vseh podeljenih certifikatov za gospodarjenje z gozdovi in CoC certifikatov na nacionalni ravni, vendar je tudi ta naloga lahko podeljena nacionalnim upravnim PEFC telesom. Za vodenje registra se mora vzpostaviti direktno elektronsko povezavo z PEFC sekretariatom. V primeru regijskega in skupinskega certificiranja vodi listo udeležencev imetnik regijskega/ skupinskega certifikata. Za kakršnokoli verifikacijo je ta lista dostopna certificacijskemu telesu, ki je opravil certificiranje. Detajlna pravila o vodenju registra uporabnikov logotipa in imetnikov certifikatov so podana v internih pravilih PEFC.

2.11.2 Kodirni sistem sheme PEFC

Detajlna pravila o kodirnem sistemu so podana v internih pravilih PEFC.

2.12 PRISTOJBINE ZA UPORABO LOGOTIPA

Po statutu PEFC pravila o pristojbinah in višina pristojbin določi Generalna skupščina PEFC.

2.13 KONTROLA IN POROČILA

Kontrolo rabe logotipa PEFC opravlja PEFC ali nacionalno PEFC telo s pooblastilom PEFC. Periodična poročila pripravlja PEFC sekretariat. Poročila vsebujejo preglede o: številu imetnikov certifikata za gospodarjenje z gozdovi in za CoC, uporabnikih logotipa PEFC po kategorijah, po državah in po načinu uporabe logotipa PEFC (on, off product) ter preglede certificiranih površin gozdov. Poročila temeljijo na poročilih nacionalnih PEFC teles.

3 UPORABLJENI VIRI

Belgian Forest Certification Scheme (www.pefc.org)

Pan European Forest Certification Framework, Common Elements and Requirements, Technical Document (www.pefc.org)

Pan European Forest Certification Framework, Common Elements and Requirements, Technical Document. Annex 7: PEFC Logo Usage Guide (Luxembourg 2000). (www.pefc.org)

